

**Hospodářsko-politická
knižnice v Brně, Starobrněnská ul 13.
právě vydala**

**ZÁKON O STAVEBNÍM RUCHU
s přísl. prováděcím nařízením**

upravil
JAROSLAV MARCHA,
člen poslanecké sněmovny.

Prováděcí nařízení je dvakrát obsáhlejší než zákon sám. Ti, kteří snad znění zákona si přečetli v novinách, neobejdou se bez prováděcího nařízení, které kniha obsahuje vedle zákona. Toto nařízení zákon doplnilo.

Nezbytná kniha pro: stavitele, zájemníky, legionáře, invalidy, rolníky, stavební družstva, kanceláře podnikatelské, pro starosty, obecní sekretáře, knihovny obecní, organizátory, řečníky, advokáty a d.

Cena poštou Kč 8-80.

Vyřídí
**Hospodářsko-politická knižnice
v Brně, Starobrněnská 13.**

Obnos jest nejlépe zaslati předem!

III. řada 110.

HOSPODÁŘSKO-POLITICKÁ KNIŽNICE.

(Sbírka časových příruček a děl.)

Vychází redakcí JAROSLAVA MARCHY

v Brně, Starobrněnská 13.

34-E-60

Ročník X.

Svazek 20

VYRAZENO

Jak se bude postupovati při parcelaci panské půdy?

Nezbytná příručka pro domovínáře, domkáře, maloročníky, jakož i ty, kdož čekají na parcelaci půdy velkostatkářské aneb mají s ní co činiti.

Napsal

č. 6741/III.

JAROSLAV MARCHA,

člen poslanecké sněmovny.

V BRNĚ 1921.

Nákladem Hospod.-polit. knižnice. Tiskem Rolnické tiskárny v Brně.

Malým utisknutým lidem z vesnice, mezi nimiž jsem skoro 30 let svého života žil, z nich vyrostl, o nichž jsem tolik četl v dějinách za svého žhavého mládí, jejichž slunce jsem viděl v mlhách plát už za doby rakouské roboty a šlechtického útisku, v něž jsem vždycky věřil a klonil jen hlavu nad jejich jařmem, utrpením a porobou, jimž platila celá moje literární činnost a jejichž zápasům a bojům jsem zasvětil celý svůj život a veřejnou práci, v svobodné republice a v krásné osvobozené vlasti — kdy spravedlivé dějiny tolik, co zákon toži jim přinesly červánky svobody a psané slovo zákona o právu a nároku na život a štěstí jich i budoucích, vykládám prostě toto požehnání a připisuji dílo, jež má zvýšiti jejich duševní úroveň.

Autor.

Úvodní slovo.

Hospodářsko-politická knižnice, Brno, Starobrněnská ul. 13, kterou jsem r. 1911 za podmínek nadmíru obtížných započal vydávati, přistupuje dvacátým svazkem k vydání I. dílu »Příručky pro domovníáře a ty, kteří čekají na parcelaci panské půdy«. Vyhovuji tak přání tisíců našich domkářů, maloročníků a venkovanů, kteří v nynějším rychlém pochodu nových zákonů čs. republiky nemohou při nejlepší vůli a při velké jich čilosti a probudilosti zachytiti všech nařízení a osnov, pro ně nadmíru důležitých, ne-li životních. Do příručky shrnul jsem populární a lidový výklad všeho, co nezbytně v rámci času potřebují. Jsem si jist, že přivítají tuto příručku s takovým porozuměním, s jakou láskou byla napsána. Veden zkušenostmi dlouholetých zápasů za kulturu a emancipaci nejmenších lidí na venkově — věřím, že jejich je budoucnost, že přes všecek nápor zvítězí jejich myšlenka, vytrysklá z-píle, práce, houževnatosti, vytrvalosti, že porozumí-li své osvobozovací a veliké ideí — budou vtiskovati napříště politice i zákonodárství

republiky — svůj poctivý a čistý ráz! Rád, a velmi rád, obětuji všecek svůj životní čas jich bojům, zápasům a kultuře! Chci, aby ideálně pojímali svůj zápas, aby se nedali zvíkat a svádět, neboť jen v jejich velké solidaritě jest také jejich vítězství. Hospodářsko-politická knihovnice bude — od případu k případu — pokračovati ve vydávání jejich populárních příruček. Dnes o tom, zítra o jiném, a tak se stane příručka jich zákonníkem, evangeliem, nezbytnou pomůckou, kulturní knihovnou. Jen prosím, aby ti, jimž je věnována, pomáhali živým slovem jí razit cestu do českých, moravských, slezských i slovenských domů a chalup, do Domovin, spolků, obecních knihoven, i k jednotlivcům. Bude to práce dobrá, požehnaná, plodná, pro ně samé. Každý v příručce najde něco z toho, co hledá, nač se ptá, co potřebuje, co rozšíří jeho duševní obzor! A jsem jist, že mne ti bezejmenní, po vsích roztroušení naši lidé nezklamou, ba podpoří v této práci. Při této příležitosti děkuji příteli inž. Bartůňkovi, který s nevšední ochotou na můj návrh zpracoval výklad zákona přidělového a stat o ohraničování obecních pozemků. Obě věci jsou pro naše lidi neobyčejně důležité.

V Brně, v květnu 1921.

Jaroslav Marcha,

člen poslanecké sněmovny.

Díl I.

Pozemková reforma.

R. 1623 jezdila po našich vlastech Dittrichsteinova generální crida a konfiskovala majetek oněch českých pánů, kteří buď vykrváceli na Staroměstském náměstí pod rukou kata, nebo utekli po prohrané bitvě za hranice před očekávajícím je trestem a nebo císařským nebyli po chuti. J. Slovák v knize »O konfiskovaných statcích na Moravě« uvádí z antikvárního spisu, koupeného r. 1913 v Magdeburce — že kardinál Dittrichstein konfiskoval všechno: statky, panství, domy, dvory, mlýny, dědiny, kapitály, zlato, stříbro, klenoty, obilí, dobytek i šatstvo. Něco si ponechal, něco dal císaři, četné statky plynuly také do majetku řádů jezuitských, kteří se zasloužili císařským tím, že pálili ve velkém knihy a šířili duchovní hrůzu a tmu na troskách poraženého a potlačeného národa. Knížata Max Lichtenstein a Karel Lichtenstein, hrabě Collalto, Schaumburk, Burian, hrabě Berka a četní dobrodruhové šlechtí, kteří pomáhali zpečetit osud českého národa

na Bílé hoře, byli bohatě odměněni. Tato konfiskace cridy Dittrichsteinovy nebyla prvá ani poslední. Od nastolení Habsburků se v Čechách konfiskovalo — po Dittrichsteinově plodné činnosti — na tisíce parcel, lesů a pastvin přisvojila si pak šlechta — většinou to majetek obcí a robotníků. V těchto násilných činech tkví prvý historický kořen nespravedlivého rozdělení majetku pozemkového a z něho vyplývající panské nadvlády. Slyším a čtu tak často v listech dělnické třídy o útisku a nadvládě velkého kapitálu nad proletariátem průmyslovým. A tu mi v nekonečný obraz ověncený hložím a korunou trnovou splítá se vše, co jsem o venkovanu četl v dějinách; počínaje čes. defenstrací, přes lichtenstein. dragouny, roboty a desátky až k popravám a selským vzpourám. Jaký nekonečný heroismus je v tom, že plných tři sta let, v tiché resignaci, zotročený a znásilněný lid, jen časem revoltující, pod loupežnými hrádky cizácké šlechy žil a že vydržel utrpení předstihující úžasně tolik zveličované utrpení dělníka průmyslového. Jen ten, kdo ví, jaká robota duševní i fysická panovala v okolí zámků a hradů naší šlechty, co znamenala milostivá vrchnost, kněžími za vrchnost od boha vydávaná, pochopí, že nejslavnější svoboda všech svobod zaplála červánkem východu — když v prvém revolučním Nár. shromáždění r. 1918 zrušeny byly výsady a řády šlechtické, jich latifundie a majetky obstaveny zákonem, později za-

brány a zajištěny tak pro veliké dílo, které mělo znamenati a má znamenati dějinnou spravedlnost, vyrovnání všech křivd a bezpráví, uspořádání nespravedlivého rozdělení velkého majetku zemědělského a lesního a vyřešení této epochální hospodářské otázky v novém státě. Dnes po třech letech by se měly znovu přechíst úvahy nejlepších našich historiků, měly by si je přechíst všichni, kdož podporují zpupnost šlechticů protivících se zákonům lidu, a kdož z takových či onakých důvodů, zistných a často úzkoprsých, mění pozhledání zákona — malým utisknutým lidem — v pelyněk a rmut! Rekapitulace všech událostí, jež jsou spjaty s vývojem pozemkového zákonodárství, ukazuje, jak tři léta naší národní samostatnosti změnila poměry i lidi, jak mnoho příčin má tento bezejmenný člověk vesnice — ztrácet víru v spravedlnost tak mnohých českých lidí! Ta křížová cesta, kterou šel za ta tři léta, kdykoliv po zákonu měl dostat jen drobet práva, ten věnec hloží, do něhož trní přidával šlechtic i jeho zřízenec, i všichni zaujatí — ty tisíce případů, jichž jen já sám byl svědkem — to maně člověku vkládá do úst otázku: co dobrého učinil našemu národu a státu cizí šlechtic, že tolik tisíc českých lidí tak zřejmě pracuje, aby nebyla odklizena jeho moc, jeho režim, vyplývající z latifundií a velkého pozemkového majetku? Je to přece jen úžasné, když dokonce bývalí ministři

a zákonodárci z tribuny parlamentu volají po degradaci zákonů, jež zřejmě nesou i jejich podpisy, a když vlastní české vrstvy vyhlásují spravedlivou dějinnou věc za katastrofu a neštěstí národa, co zatím šlechtická tykadla jest den ode dne zřejměji cítit a z okolí zámků šíří se otravná demoralisace daleko horší nežli před převratem! Zákony o pozemkové reformě byly už těžce vybojovány, zásady v nich obsažené probojovány. Skupiny a směry socialistické chtěly jim dátí ráz výlučně kolektivistický, počítajíce, že takto státem vlastněné a kolektivisticky obhospodařované latifundie — umožní jim proletarisaci živlu zemědělsko-výrobního a kromě toho že bude do budoucna postaven základ pro eventuelní vítězství myšlenky marxistické republiky. Kolik úžasných teorií jsme při této příležitosti četli o zemědělské výrobě a jak bláhové byly jejich závěry o produkci, jež se liší podstatně od každé jiné výroby! Kolik řečí toho druhu bylo pronešeno, kolik návrhů podáno! A přece je nepochybné, že vůdcové řečených skupin chtěli řešení této otázky úplně opačně než lid, byť i vyplňoval jejich vlastní řady! Pravda a skutečnost nedá se potříti žádným článkem programu, ani teorií. Princip vlastnictví zvítězil a zvítězí na celé čáře i v budoucnu. Ukáže se, že kolektivní hospodaření sežije, a toho svědectví dočkají se i ti, kdož pro ně horovali a kdož jeho možnost do zákonů procentuálně zařadili.

Nechci zde polemisovati s bláznivými odpůrci pozemkové reformy. Seznal jsem velmi často, že tito lidé postrádají vůbec základních znalostí výroby zemědělské, že neznají ani samotných zákonů a jejich obsahu a že prostě opakuji hesla, pochyby a fráse, která se pouští do veřejnosti, aby působila zmatek.

Zákonodárství o pozemkové reformě má tendenci vybudovat života schopné zemědělské jednotky! V tom je právě záruka, že intenzivní hospodaření se tu rozvine v plném rozsahu. Hospodářství malých usedlíků mají býti doplňována a zaokrouhlována na takové schopné jednotky. Jestliže došlo k smutným ukázkám, jak se nemá provádět přiděl půdy — poskytl je § 63. zákona přidělového o vnuceném nájmu, který ostatně byl ventilem nespokojenosti v lidu překypující. A tu musím veřejně konstatovati, že kdyby těch několik tisíc hektarů půdy bývalo přiděleno živlům, které my za oprávněné označovali — nezůstalo ani aru půdy neobděláno! Ale právě ti pánové, kteří nejvíce důvodem, že drobení půdy ohrožuje výživu národa, proti pozemkové reformě bojovali, dovozující přímo nutnost uchování velkých latifundií — ti mají největší vinu na tom, že půdu dostali lidé, kteří ji neobdělali, a také nemohli obdělávat! Nejvíce se o to přičiňovali. Zákonodárství o pozemkové reformě je psané a legálně schválené dílo naší demokratické republiky. Je to vládou a prezidentem podepsaná záruka, že

problém velkostatkářské půdy musí býti vyřešen tak, jak tomu zákony velí — ať se kolem děje cokoliv! Všichni, kdož na toto řešení čekají, budou neochvějně trvati na svém právu — i kdyby se sebevíce v jednu frontu sevřeli jeho odpůrci. Ukáže se velmi záhy, jak hamizné byly všechny pokusy udržet starý nespravedlivý řád a jak nepoctivý byl odboj vlastních českých lidí proti zákonu, jež přinesla spravedlnost dějin.

Ukázky ze započínající skutečné parcelace.

Doposud byla provedena skutečná parcelace dvou velkostatků: z části Povážského Podhradí a úplně Pardubic.*) Několik dat zde uvedených jsou data Státního pozemkového úřadu a uvádím je proto, aby čekatelé panské půdy měli autentické cifry výsledků.

Na velkostatku Podhradí byla prováděna zejména rozsáhlá kolonisace. Vedle přidělu půdy 574 rodinám místního obyvatelstva bylo umístěno dosud 27 rodin přistěhovaných Čechoslováků. Mnozí z nich jsou vrátivší se bývalí američtí vystěhovalci, jako na př. 7 rodin umístěných na bývalém dvoře Záluží. Na dvoře Kvašově bylo umístěno několik rodin kolonistů ze sever. Slovenska. Na přidělených pozemcích si postavili

*) Kromě toho velkostatku Žinkovy, jejíž cifry mi chybí. Nyní je vypsána parcelace rozsáhlého panství Poděbrady.

kolonisté sami obytná a hospodářská stavení. Potřebné stavební dříví bylo jim přiděleno z lesů rozdělovaného velkostatku Podhradí. Ze dvora Kvašova bylo použito značné části pozemků pro kolonisaci, jelikož se nacházejí v údolí a jsouce lepší bonity, umožňují všestranné hospodaření. Po uspokojení místních žadatelů poskytnutím přídělů ku rozšíření jejich stávajících hospodářství ponechán ještě při dvoře Kvašově zbytkový statek ve výměře přes 167 kat. jiter rolí a pastvin. Přebytečných budov dvora Podhradí bylo rovněž použito k odevzdání novým přistěhovałym kolonistům k vytvoření hospodářství. Tím se účelně využilo stávajících budov, na kterých si kolonisté provedli jen menší adaptace.

Na velkostatku Podhradí byla dosavadním provedením pozemkové reformy stávající hospodářství následovně rozšířena neb nová vytvořena:

			před přidělo- po přidě- váním bylo lové akci	
bezzemků			276	
hospodářství od	0—2	ha	224	384
»	» 2—4	»	62	106
»	» 4—6	»	9	47
»	» 6—8	»	2	18
»	» 8—10	»	1	19
Celkem			574	574

Z nabyvatelů přídělů jest: 424 zemědělců, 8 zaměstnání smíšeného, 32 průmyslových děl-

níků (majících malá hospodářství), 83 zemědělských dělníků, 27 nových kolonistů (vrátivších se vystěhovalců a Slováků ze severního hornatého Slovenska). Celkem 574.

Těmto jednotlivcům bylo přiděleno celkem 1388 ha půdy, družstvům, obcím, urbárským obcím a společenstvům lesní a pastvinné půdy 2895 ha. Pozemková reforma na velkostatku Povážském Podhradí jest ve stadiu dalšího provádění a zbývá ještě asi polovina celého bývalého velkostatku ku provedení.

Provedením pozemkové reformy na velkostatku Pardubice bylo rovněž v ohledu sociálním a hospodářském podstatně získáno. Prospěšnost provedení jest zřejma z následující statistiky:

		před přidělo- po přidě- váním bylo lové akci	
bezzemků (vybraných z cel-		689	
kového jich počtu 1937)			
hospodářství od 0—2 ha		551	702
» » 2—4 »		165	453
» » 4—6 »		87	252
» » 6—8 »		28	84
» » 8—10 »		12	41
Celkem		1532	1532

Z nabyvatelů přidělů jest: 1053 zemědělců, 359 zaměstnání smíšeného, 120 průmyslových dělníků. Celkem 1532. Těmto jednotlivcům přiděleno

bylo celkem 2339 ha půdy (t. j. přes 12.000 měr!), okresům a obcím lesní a rybníčné půdy 3554 ha.

U 4 dvorů bývalého velkostatku Pardubice byla ponechána po provedení přidělové akce následující výměra: u dvora Hradiště-Brozany 150 ha, u dvora Hrobice 140 ha, u dvora Ždánice 90 ha, u dvora Nemošice (nebylo vůbec budov) 56 ha zemědělské půdy.

Sluší podotknouti, že při provádění pozemkové reformy na velkostatku Pardubice bylo přiděleno 115 legionářů, dále celá řada válečných poškozců, pozůstalých po legionářích a pod.

Díl II.

Co je zákonem zabraný majetek ?

Dle § 2. zákona z 16. dubna 1919, č. 215 Sb. z. a n., rozumí se velkým majetkem, zabraným tímto zákonem soubory nemovitostí s právy, která jsou spojena s jejich držením, jestliže výměra jediné osobě nebo týmž spoluvlastníkům náležející je větší jak 150 ha půdy zemědělské (role, louky, zahrady, vinice, chmelnice) nebo 250 ha vůbec (lesy i role). Dle § 4. tohoto zákona jest zabrán i takový majetek, který by po vyhlášení zákona vznikl. Tato výměra nepočítá

se jen na jednom místě, nýbrž na území celé republiky. Řekněme, že majitel má v jednom okrese dvorec o 120 ha, v jiném okrese další dvorec. Neznalý zákona by myslel, že 120 ha dvůr nepodléhá záborovému zákonu. Ale tu se musí vždycky počítat celý majetek v celé republice. A dá-li 150 ha zemědělské půdy, nebo 250 ha půdy vůbec — je zabrán. Píši o tom, poněvadž všechny další zákony o pozemkové reformě týkají se skoro výlučně půdy zabrané.

Které statky zabere stát bez náhrady?

Mírová smlouva saintgermainská praví, že majetek císařského domu a válečných provinilců má býti převzat bez náhrady.

Náš zákon záborový (č. 215 z 16. dubna 1919) v § 9. praví, že

z vláštním zákonem provede se zásada, že bez náhrady bude převzat majetek:

1. příslušníků nepřátelských států,
2. příslušníků bývalé císařské rodiny Habsbursko-Lotrinské,
3. majetek nadací, spočívající na právech ze šlechtictví, zrušeného zákonem z 10. prosince 1918, č. 61,
4. majetek, jehož užívání zakládá se na výkonu funkcí, úřadů a důstojství cizozemských, nebo který s takovou funkcí, úřadem nebo důstojstvím jest spojen,

5. majetek bezprávně nabytý,
6. majetek osob, které se hrubě provinily proti čs. národu ve světové válce,
7. konečně majetek, který podle ustanovení zákonů finančních případně státu jako splátka na dávku majetku.

Podotýkám, že tento zvláštní zákon nebyl doposud vydán a že pouze stát zabral statky císařské rodiny ve smyslu smlouvy saintgermainské a na ostatních zavedl z části vnučenou státní správu. Velikou důležitost tento zvláštní zákon, o němž § 9. praví — by měl pro majetek neprávem nabytý. Je na tisíce osob i obcí, jimž majetek šlechtou neprávem byl odňat.

My už ve starém Národním shromáždění (revolučním) podali příslušný návrh — a odevzdali pomalu metrický cent aktů našich obcí — o neprávem jim uzmutém majetku.

Naše snaha zapadla ve většině složení Nár. shromáždění, která byla — proti.

Pokud jde o zabrání majetku bez náhrady, zákony citované v § 9. zákona záborového (č. 215 z 16. dubna 1919), vydány do této doby nebyly, ačkoliv jest jich třeba jako titulu k převedení majetku, to jest určitých statků, náležejících dříve dynastií a členům císařského rodu, státu.

Pouze vláda připravila návrh o převzetí statků a majetků, připadlých dle mírových smluv čs. státu. O této vládní předloze nepodal dosud

výbor ústavní a právní zprávy, a nebyla tudíž ještě v této chvíli osnova plnem sněmovny schválena a vtělena v zákon. § 1. této osnovy, která bude teprve schválena, praví:

Československý stát nabývá všech statků a všeho majetku:

1. které na území někdejšího mocnářství Rakousko-uherského, patřícím Československé republice, náležely bývalému císařství Rakouskému, bývalému království Uherskému, nebo jako společný majetek bývalému mocnářství Rakousko-uherskému, jakož i koruně rakouské a uherské a bývalé panovnické rodině rakousko-uherské dne 28. října 1918 a, pokud jde o území po 28. říjnu 1918 přivtělená, v den inkorporace těchto území;

2. které na Valčicku a Vitorazsku náležely zemi Dolnorakouské v den inkorporace tohoto území;

3. které na území přivtěleném od říše německé náležely koruně a říši německé a státům německým, jakož i bývalému císaři německému a jiným panovnickým osobám německým v den inkorporace tohoto území.

Dle § 3. zmíněné vládní osnovy rozumějí se těmito statky, latifundie a majetek bývalé rodiny panovnické (rakousko-uherské) a sice:

1. posledního panovníka Karla a jeho manželky Zity;

2. jiných osob bývalé panovnické rodiny rakousko-uherské;

3. c. a k. rodinného fondu;

4. statky a majetek stížené svěrenským svazkem korunního svěrenství císaře a krále Františka Josefa I. pro arciknížecí rod Habsbursko-Lotrinský.

Může býti parcelován majetek i pod 150 ha?

Ano! § 14. zákona z 16. dubna 1919, č. 215, o tom jasně praví:

Je-li místní potřeba půdy naléhavá a nestačí-li pozemky zabrané aneb žádá-li toho obecné blaho, může Pozemkový úřad vyvlastniti půdu i pod meze stanovené § 2. (t. j. hranice 150 ha).

Použití tohoto § přísluší tedy jedině Pozemkovému úřadu. Je jisto, že k němu sáhne jen velmi zřídka, neboť musí býti prokázána absolutní nutnost a velmi naléhavá potřeba. Nelze jen tak porušovati při potřebě dejme tomu agitačně zjednané a vratce odůvodňované — princip vlastnictví a ochranu vlastnictví — která i pro drobné žadatele byla těžce vybojována proti živlům socialistickým.

Pozemkový úřad však nemusí zrovna používat § 14. zákona z 16. dubna 1919 č. 215 — může použiti § 24. zákona z 30. ledna 1920 č. 81 (zákon přidělový), kde se praví, že může býti prove-

děna směna (záměna) půdy nezabrané, aby byla provedena pozemková reforma i tam, kde zabrané půdy je málo nebo žádná. O tom se však musí dobrovolně s majiteli nezabrané půdy dohodnouti. (O tom viz pojednání obšírnější v kapitole »Výklad zákona přidělového« v tomto svazku — díl VII.).

Které pozemky jsou z parcelace vyloučeny.

Dle § 2. a 3. zákona č. 215 Sb. z. a n. o zabránění velkého majetku pozemkového jsou vyloučeny ze záboru, tudíž i z parcelace:

1. pozemky selské a spadající do soukromého vlastnictví, pokud nedosahují výměry větší než 150 ha půdy zemědělské (rolí, luk, zahrad, chmelnic a vinic) nebo 250 ha půdy vůbec;

2. objekty právně i hospodářsky samostatné, jež neslouží hospodaření na zabraných nemovitostech;

3. majetek zemský, okresní a obecní (obecní jmění i statek) s výhradou zvláštních zákonných ustanovení o jejich úpravě.

Z toho plyne, že majetek zemský, okresní a obecní mohl by býti parcelován jen tehdy, když by poslanecká sněmovna přijala nový zvláštní zákon, který by takové právo připouštěl. Dosud se tak nestalo! (P. r. Návrh na změnu tohoto § 3. podali posl. Marcha a Vraný v poslanecké sněmovně, nebyl však dosud projednáván.)

Díl III.

Otázka pozemků státních.

V důsledcích § 3. výše citovaného zákona jsou vyloučeny z parcelace také pozemky velkých statků státních.

Jaké jsou to velkostatky?

Jsou to velkostatky, které byly ve smyslu mírových smluv odebrány císařskému domu habsburskému a jeho členům.

Na Moravě jsou to:

1. velkostatky císařského domu,
2. velkostatky býv. arcivévody Bedřicha,
3. býv. arciv. d'Este, princezny bavorské.

Ve Slezsku: býval. arcivévody Bedřicha.

V Čechách: býv. domu habsbursko-lótrinského.

Na Slovensku: býv. arciv. Bedřicha.

Seznam státních velkostatků a jich dvorů s výměrou rozlohy.

I. Morava.

Panství Hodonín a Velké Pavlovice-Čejkovice
(býv. rodiny císařské).

Dvory:

Celková výměra:

1. Krumvíř	polí	5.637.50 ha
2. Vel. Pavlovice	luk	681.50 „

3. Bořetice	zahrad a past-
4. Kobyli	vin 126 — ha
5. Rakvice	lesů 4.889.50 "
6. Trkmanec	rybníků 21.50 "
7. Zaječí	neproduktiv-
8. Šakvice	ní půdy 179.26 "
9. Hodonín	stavební 35.85 "
10. Čejkovice	úhrnem 11.571.11 ha
11. Čejč	
12. Prušánky	
13. Písečné	
14. Jaroňovice	

Kromě toho četné podniky zemědělsko-průmyslové.

Panství **Židlochovice** (býv. arcivévodý Bedřicha).

Dvory:

1. Pohořelice	Celková výměra:
2. Žabčice	rolí 4.120.09 ha
3. Němčice Velké	luk 160.70 "
4. Nový Dvůr	zahrad a past-
5. Zlatý Dvůr	vin 203.67 "
6. Měnin	lesů 1.791.54 "
7. a četné podruž-	úhrnem 6.276 — ha
né dvory	

Kromě toho četné podniky zemědělsko-průmyslové.

Panství **Ivanovice** na Hané (Marie Terezie; býv. arciv. bavorská).

Dvory:

Celková výměra:

1. Ivanovice	Pády plodné i neplodné 1.248.38 ha
2. Hoštice	

Celkem na Moravě jest 19.095.49 ha.

II. Čechy.

V Čechách jsou následující velkostatků státní (bývalé císařské rodiny):

1. Bezno	8. Smiřice
2. Bystře	9. Zvoleněves
3. Buštěhrad	10. Tachlovice
4. Kácov	11. Chlumec (Ferd. Este)
5. Korunní Poříčí	12. Konopiště (Ferd. Este)
6. Ploskovice	13. Ostrov u K. Varů
7. Zákupy	14. Brandýs n. L. (Karel)

Panství **Bezno**.

Dvory:

Celková výměra:

1. Bezno	polí 908.90 ha luk 11.42 " zahrad 9.28 " pastvin 10.78 " lesů 532.66 " úhrnem 1.473.04 ha
2. Horka	
3. Rokytové	
4. Nemeslovice	
5. Vojetín	

Panství Bystré.

Dvory:

1. Bystré
2. Banín u Poličky
3. Simberk
4. Něm. Bělá
5. Vrtějoves
6. Trpín
7. Hor. a Dol. Dvůr

Celková výměra:

polí	1 638·18	ha
luk	179·18	"
zahrad . . .	7·98	"
pastvin . . .	34·06	"
lesů	1 326·07	"
úhrnem		2.585·47 ha

Panství Buštěhrad.

Dvory:

1. Buštěhrad
2. Unhošť
3. Dřín
4. Kyšice
5. Rapice
6. Dobrá
7. Putočno
8. Braškov
9. Peklov

Celková výměra:

polí	1 621·33	ha
luk	104·81	"
zahrad . . .	54·06	"
pastvin . . .	24·57	"
lesů	1 203·03	"
úhrnem		3.007·80 ha

Panství Kácov.

Dvory:

1. Kácov
2. Čabelice
3. Žichovice

Celková výměra:

polí	1 344·89	ha
luk	167·69	"

4. Víška	zahrad	16.52 ha
5. Vestec	pastvin	42.99 "
6. Zderadín	lesů	2.222.79 "
7. Boštice		
8. Chabeřice	úhrnem	3.794.88 ha
9. Psář		

Panství Hor. Poříčí.

Dvory:

1. Hor. Poříčí
2. Borov
3. Rupov
4. Břeskovice
5. Kbely
6. Nedanice
7. Rudice

Celková výměra:

polí	1.068.87 ha
luk	179.52 "
zahrad	20.11 "
pastvin	48.18 "
lesů	1.705.55 "
úhrnem	3.022.23 ha

Panství Ploskovice.

Dvory:

1. Ploskovice
2. Trnovany

Celková výměra:

polí	731.05 ha
luk	43.58 "
zahrad	11.48 "
pastvin	16.79 "
lesů	1.125.05 "
úhrnem	1.927.95 ha

Panství Zákupy.

Dvory:

1. Zákupy

Celková výměra:

polí	589—	ha
luk	224—	„
zahrad . . .	19—	„
pastvin . . .	22—	„
lesů	6.088—	„
úhrnem		6.942— ha

Panství Smiřice.

Dvory:

1. Zderaz
2. Holohlavy
3. Hořeňoves
4. M. Skalice
5. Černilov
6. Čerekvice
7. Třebovilice
8. Hněvčeves
9. Čenice

Celková výměra:

polí	2.171.13	ha
luk	503.43	„
zahrad . . .	15.82	„
pastvin . . .	39.62	„
lesů	1.984.68	„
úhrnem		4.714.68 ha

Panství Zvoleněves.

Dvory:

1. Zvoleněves
2. Slatín
3. Nouměřice
4. Koleč

Celková výměra:

polí	1.625.39	ha
luk	78.53	„

5. Měnkovice	zahrad	102'87	ha
6. Dolany	pastvin	47'17	"
7. Holouz	lesů	191'86	"
8. Ješín			
9. Kamenomost	úhrnem	2.045'82	ha

Panství Tachlovice.

Dvory:

1. Hájek	Celková výměra:		
2. Jenč			
3. Hostivice			
4. Litovice			
5. Tachlovice			
6. Dobříš			
7. Jinočany			
8. Hořelice			
9. Drahelčice			
10. Chrustenice			
11. Oujezd			
12. Rymář			
13. Ptíče			
	polí	2.762'02	ha
	luk	109'98	"
	zahrad	26'27	"
	pastvin	54'16	"
	lesů	1.725'51	"
	úhrnem	4.677'94	ha

Panství Chlunec.

Dvory:

1. Chlunec	Celková výměra:		
2. Lutová			
	polí	353'37	ha
	luk	331'32	"
	zahrad	6'01	"
	pastvin	113'65	"
	lesů	4 521'98	"
	úhrnem	5.326'33	ha

Panství Konopiště.

Dvory:

1. Poměnice
2. Marianice
3. Chvojen
4. Raděkovice
5. Lhota Vidlá-
ková
6. Tejnice
7. Požár
8. Benice
9. Ledeč
10. Červený Dvůr
11. N. Dvůr
12. Mráč
13. Poříčí
14. Čerčany
15. Vys. Lhota

Celková výměra:

polí	1 976—	ha
luk	235—	"
zahrad	32—	"
pastvin	170—	"
lesů	2 888—	"
úhrnem		5 301— ha

Panství Ostrov u K. Varů.

Dvory:

1. Muterbrand

Celková výměra:

polí	210—	ha
luk	97—	"
zahrad	11—	"
pastvin	41—	"
lesů	2.780—	"
úhrnem		3.139— ha

Panství Brandýs n./L.

Dvory:

1. Brandýs n. L.

Celková výměra:

polí	693—	ha
lesů	623—	„
zahrad	1151	„
pastvin	5798	„
lesů	5.370—	„
úhrnem		6.755:49 ha

Celkem v Čechách 54.713:63 ha.

III. Slezsko.

Komora Těšínská.

Dvory a podniky:

hospodářská správa
Mosty
velkostatek Střítež
dvůr Kršinec
„ Kotzobendz
„ Wendrin
parní pila Jablunkov
pivovar Těšín
řihovar Blozowice
5 lesních správ

Celkem:

polí	994 ha	19 a 65 m ²
luk	109 „	75 „ 78 „
zahrad	21 „	28 „ 81 „
pastvin	515 „	96 „ 36 „
stavební plocha	18 „	02 „ 94 „
nepločná plocha	19 „	31 „ 35 „
různé	76 „	69 „ 53 „
lesů	15 070 „	54 „ 36 „
celkem	16.908 ha	77 a 88 m ²

Panství Frýdek.

Dvory a podniky:

Frýdek
Skalice
Nové Dvory
Sedliště
Brusovice
parní pila Frýdek
pivovar a skladní po-
zemky zámek Frý-
dek
6 lesních správ atd.

Celkem:

polí . .	704 ha 01 a 29 m ²
luk . .	261 " 47 " 68 "
zahrad .	10 " 87 " 45 "
pastvin	583 " 57 " 42 "
stavební	
plocha	11 " 73 " 16 "
neplošná	
plocha	40 " 75 " 97 "
různé .	55 " 46 " 08 "
lesů	15.775 " 91 " 03 "
celkem	17.443 ha 80 a 08 m²

Celkem ve Slezsku 34.352 ha 57 a 96 m².

IV. Slovensko.

Panství Holíč.

Dvory:

1. Holíč
2. Vrádišť
3. Budkovany
4. Brešty
5. Kobylany
6. Močidlany
7. Chorvácko
8. Letní pastvina
Lopašov

Celková plocha:

rolí . .	3.231 ha 1.426 m ²
luk . .	485 " 2.960 "
zahrad	12 " 982 "
pastvin	115 " 7.722 "
lesa	3.876 " 2.416 "
rybníčná	
plocha	14 " 2.451 "

9. Kopčany
10. Adamov
11. Cunín
12. Petrová ves
13. Gbely
14. Lesní správa

nepločná		
půda	46 ha	5.992 m ²
stavební		
půda	58 „	8.805 „
různé	58 „	4.550 „
pila se skl.		
místem	2 „	3.040 „
celkem	7.901 ha	344 m ²

Panství Viglaš.

Dvory:

1. Pstruša
2. Hajníkova
3. Želobuza
4. Slatina
5. Aladár
6. Kriváň
7. Lesní správa

Celková plocha:		
rolí	1.680 ha	28 m ²
zahrad	12 „	22 „
luk	1 288 „	64 „
pastvin	794 „	73 „
lesů	20.400 „	48 „
nepločné		
půdy	156 „	36 „
stavební		
plocha	3 „	92 „
celkem	24.336 ha	63 m ²

Panství Topolčanky.

Hospodářství a lesní správa

Celková výměra:		
rolí	185 ha	22 m ²
zahrad	18 „	44 „
luk	25 „	36 „
pastvin	68 „	50 „
lesů	11.302 „	00 „

Hospodářství
a lesní správa

vinic . . .	39 ha 14 m ²
neplodné půdy . . .	15 „ 55 „
stavební půdy . . .	2 „ 35 „
různé . . .	2 „ 36 „
celkem	11.658 ha 92 m ²

Panství Šaštín.

Dvory:

1. Kůty
2. Šaštín
3. Rákoš
4. Velký Koválov
5. Byštala
6. Bobogdany
7. Smolínsko
8. Lesní správy

Celková výměra:

rolí	1.832 ha
zahrad	9 „
luk	197 „
pastvin	36 „
lesů	4.300 „
močály a rybníky	30 „
neplodná půda . .	91 „
stavební půda . .	15 „
Celkem	6 510 ha

Celkem na Slovensku: 50.406 ha a 894 m².

Úhrnem půdy státní:

Morava	19.095 ha 490 m ²
Čechy	54.713 „ 630 „
Slezsko	34.352 „ 570 „
Slovensko	50.406 „ 894 „
Celkem	158.568 ha 584 m ²

Tyto státní velkostatky a jich podniky i pozemky jsou tedy vyloučeny z parcelace. Správa jich a dohled na ně — nepřináležejí Státnímu pozemkovému úřadu, nýbrž ministerstvu zemědělství v Praze.

Toto ministerstvo rozhodovalo také o přidělování půdy do prozatímního pachtu dle § 63. zákona přidělového, ono také vyřizovalo veškeré stížnosti — nikoliv Státní pozemkový úřad.

Půda rozptýlená a stavební na státních statcích.

O půdě rozptýlené a stavební vůbec pojednááme na jiném místě — zde jen pokud jde o půdu takovou na státních statcích.

Poněvadž v důsledcích § 3. výše citovaného zákona záborového jest půda státní vyloučena z parcelace — je vyloučena také z akce o t. zv. půdě rozptýlené a stavební.

U jiných velkostatků zabraných zákonem záborovým — mohou žadatelé ve smyslu vyhlášek na obcích vyvěšených žádati o půdu:

- a) rozptýlenou,
- b) stavební (k účelům stavebním).

U státních velkostatků toho nelze. Autor této knížky (posl. M a r c h a. Poz. red.) uvedl několikrát tuto záležitost na přetřes.

1. Učinil ji otázkou republikánského klubu čs. venkova, kde pozváni byli president Pozemkového úřadu, ministr zemědělství a činitelé státní.

2. Podal v tom směru příslušné interpelace a s posl. Vraným společně návrh na změnu § 3. záborového zákona, aby státní statky byly vypuštěny z výluky.

3. Jednal o věci s ministrem zemědělství dr. Brdličkem a pres. Pozemkového úřadu dr. Viškovským.

4. Uvedl ji na přetřes a zdůraznil na anketě v Brně a Přerově za účasti četných čelných činitelů. Zásada tato byla vše schválena a doporučena povolaným činitelům k provedení.

Ministerstvo zemědělství přislíbilo, že bude podporovati příznivě ony žádosti o stavební půdu ze státních pozemků — které budou nezávadné — t. j. kde žadatel nebude požadovati půdy příliš zabíhající do souboru pozemků, nýbrž jen pozemky u samé obce.

Úřední poradci, kteří pro půdu stavební a rozptýlenou jsou u okresních politických správ jmenováni — odevzdají tedy žádosti ministerstvu zemědělství. Na ně také každé další mohou býti zasílány! —

Zvláštní opatření pro žadatele o místa stavební ze státních statků.

Tam kde jsou státní pozemky, mohou žadatelé použití t. zv. zákona o stavebním ruchu, aby stavebních míst docílili.

§ 2. tohoto zákona totiž výslovně praví:

Jako staveniště jest použití nejprve pozemků státních. Stát jest povinen pozemky k stavění způsobilé prodati za náhradu obecné jich hodnoty a vláda se zmocňuje zaříditi vše, čeho k prodeji potřebí. O návrhu a podmínkách zcizení rozhoduje příslušné ministerstvo (ministerstvo zemědělství. Poz. red.), které je povinno rozhodnouti do 14 dnů ode dne podání žádosti.

Z toho je tedy patrné, že jiným zákonem, t. i. zákonem o stavebním ruchu je postaráno o ty, kdož v oblasti státních pozemků potřebují stavebních ploch. Je nutno však znáti i prováděcí nařízení. (Doporučujeme spis: *Z á k o n o s t a v e b n í m r u c h u, s p ř í s l u š n ý m p r o v á d ě c í m n a ř í z e n í m*. Upravil posl. Marcha. Vydala: Hospodářsko-politická knižnice, Brno, Starobrněnská 13. Cena poštou 8.80 K.)

Budou parcelovány státní statky?

Tuto otázku má na rtech desettisíce čekatelů panské půdy. Dlužno říci, že není správná zásada — aby stát cizí velkostatky parceloval, svoje pak uzavřel pod zámek privileje.

Ale vina spočívá hlavně v těch zástupcích lidu, kteří ve starém revolučním Národním shromáždění (výbor pro pozemkovou reformu) pracovali k

tomu, aby § 3. zákona záborového — vyloučil státní půdy z parcelace. Byly to živly socialistické, které ještě dnes, kdy zákony o pozemkové reformě jsou hotovy — sní o kolektivistickém (společném) hospodaření na pronajaté půdě — a které se s houževnatostí jím vlastní stavěly proti zásadě, aby půda zákonem byla převedena do vlastnictví lidu. S námahou byla probojována při § 3. našimi zástupci — litera b), která praví »s výhradou zvláštních zákonných ustanovení«, t. j., že může býti parcelace státních pozemků připuštěna zvláštním opatřením. Že však stát s eventuelní parcelací půdy státní počítá, o tom svědčí i ta okolnost, že v zákoně náhradovém je o zcizení státních pozemků ve třech paragrafech jednáno.

Od té doby se situace valně nezměnila a téměř nikdo se reformou zákona záborového, kromě nás několika republikánských poslanců, nezabýval. Autor této knížky (posl. M a r c h a. Poz. red.) svými návrhy žádá, aby P o z e m k o v ý ú ř a d vyměnil za státní pozemky — jiné, záborovým zákonem zabrané objekty — a uvolnil tak ohromné latifundie státní půdy parcelaci.

V tom směru bylo podniknuto vše, co se dalo a doufejme, že tento zdravý návrh dojde uskutečnění.

Díl IV.

Prozatímní nájem zabrané půdy dle § 63. přidělového zákona.

§ 63. zákona ze dne 30. ledna 1920 č. 81 (zákon přidělový) dával možnost t. zv. prozatímního nájmu. Tato akce byla skončena definitivně dnem 31. prosince 1920 — a na žádné po tomto dni podané žádosti nebyl vzat už zřetel. Všecky stížnosti proti nevyřízení jsou bezpodstatné. Poněvadž však se při tomto přidělu, který měl povahu nouzovou a měl než skutečná parcelace začne (ta začne nyní r. 1921 počínaje dle plánu), býti jakýmsi ventilem, pomáhajícím k odstranění nahromaděné nedočkavosti a nespokojenosti — dostalo se půdy lidem nezemědělským, kteří ji zanedbali a zaneřádili — bude nařízena revize těchto nájmu. Jakmile bude ohlášena, jest na lidech zemědělských, aby u úředního poradce (při každém okresním hejtmanství) podali stížnost, uvedli jména nedbalců, kteří půdu mají a ji nedostatečně a špatně obdělávají — čísla parcel, místo katastru a žádali, aby jim půda byla odejmuta a dána lidem spořádaným, dbalým, pilným a pracovitým. Kde jsou naše Domoviny, nechť pak celou záležitost projednají v plenární schůzi — aby postupovali jednotně a společně.

Smí při akci půdy rozptýlené býti přiřknuty pozemky ve vnuceném pachtu dle § 63. přídělového zákona?

Jak na jiném místě poznamenáváme, jest v proudu t. zv. akce za účelem přidělu půdy stavební a rozptýlené. Mnozí se domnívají, že jim může býti přidělen pozemek, mající ve smyslu předpisů o této akci — povahu půdy rozptýlené, ale nalézající se v nájmu dle § 63. Ti se však mýlí. Státi se tak může jen v řídkých, velmi řídkých případech. Nařízení Státního pozemkového úřadu ze dne 7. ledna 1921 č. 31700—142/20 V. praví o tomto případě — doslovně:

1. Zvláštní pozornost věnovati třeba přihláškám o přiděl půdy rozptýlené, která v přítomné době jest ve vnuceném pachtě dle § 63. zákona přídělového.

2. Akce nesmí býti použito k tomu účelu, aby pozemky přidělené dle § 63. byly paušálně přidělovány do vlastnictví vnuceným pachtýřům.

3. U vnucených pachtů nutno především posuzovati jejich rozptýlenost dle stejných znaků, jak uvedeny jsou v bodě 41. a 42. (V těchto bodech 41 a 42 se praví to, co na jiném místě v kapitole o půdě rozptýlené pravíme! Pozn. spis.)

4. Pozemky tvořící součást větších komplexů zabrané půdy, nebo takové pozemky,

kteře možno s úspěchem obdělávati z ústředí hospodářské jednotky, nemohou býti při této akci přidělovány, i když jsou ve vnučeném pachtu.

5. Ostatní vnučené pachtu možno zpravidla přidělití jen tehdy, vykazují-li znaky naprosto nepochybné rozptýlenosti a byly-li před přidělením do vnučeného pachtu (§ 63.) již na drobno pachtovány.

6. Definitivním přidělem těchto pozemků nesmějí však v žádném směru býti porušeny příznivé účinky vnučeného pachtu; kde by porušení takové nastalo, tam pozemky vnučeně pachtované (dle § 63.) nesmějí býti při akci půdy rozptýlené — přiděleny!

Nejvyšší správní soud o nucených nájmech.

Nejvyšší správní soud učinil 22. dubna 1921 zásadní rozhodnutí, jímž stává se veliký počet nucených nájmu, jak je prováděl pozemkový úřad neplatným. Uznal, že Pozemkový úřad není oprávněn naříditi majiteli půdy, kterou parcélu má pronajati a kterým nájemcům. Tak může učiniti teprve tehdy, když majitel velkošatku nevyhoví nařízení Pozemkového úřadu, aby určitý výměr pozemku dal do nájmu.

Toto zásadní rozhodnutí je důležité pro ty žadatele, kteří myslí, že majitel zabraného velkostatku může býti donucen, aby tu či onu parcelu, která je součástí zabraného majetku, pronájal pachtýři, jež označí Pozemkový úřad. Bude nutno zákon opravit tak, aby tímto rozhodnutím nenastal dalekosáhlý zmatek, neboť vnucených nájmu je značný počet — a také jak na jiném místě se zmiňuji — jest pro ně v předpisech o akci pro přiděl půdy rozptýlené — zvláštní podrobné ustanovení, které sleduje cíl jich trvání zbytečně nepřerušovati. Nyní rozsudek nejvyššího správního soudu posadil velkostatkáře na koně. Je známo, že do vnuceného nájmu dali půdu nejhorší.

Díl V.

Půda stavební a rozptýlená.

Vyhláškou Státního pozemkového úřadu v Praze z 20. listopadu 1920 byla zavedena akce za účelem přidělu půdy rozptýlené a stavební. Tato akce má povahu při půdě rozptýlené odkliditi z cesty skutečné parcelaci zbytky, které jsou roztržštěny nebo zůstaly po výkupu pachtů dlouholetých, při půdě stavební umožniti ruch stavební. Z toho stanoviska musí býti posuzována. Z obsáhlých předpisů přinášíme populárně zpracova-

ně nejdůležitější kapitoly, kombinované z nejrušnějších §§ předpisů a jiných zákonů. Lhůta k podání už vypršela, slouží tedy výklad — aby interesi znali svá práva při této akci a mohli je uhájiti. Pro provádění této akce lhůty přihlašovací už pominuly. Zavedeny byly obvody pro jednotlivé dvorce. Pro celé hejtmanství byl jmenován úřední poradce — co komisař. Úřaduje u okresního hejtmanství a udílí porady v úředních dnech a hodinách. Osobně ohledává na místě objekty. Rozhoduje jako I. instance o přidělu půdy rozptýlené i stavební.

Pro obvody byly zřízeny poradní sbory obvodní. Tam každá naše Domovina měla právo jmenovati svého zástupce, protože je odborovou organizací pro nabývání půdy. Stejně měly právo jmenovati si zástupce i jiné odborové organizace takového druhu, mají-li to ve stanovách. Politické organizace nebo takové, které mají řadomněle zemědělský nátěr či dokonce název — však stanovy jejich neobsahují výše řečeného charakteru tohoto práva neměly a nemají.

Úkoly poradního sboru pro tuto akci.

Obvodové poradní sbory mají:

1. právo vyjádřiti se o všech otázkách akce přidělu půdy rozptýlené a stavební;
2. právo hlasu poradního a nikoliv hlasování;

3. právo, aby vyjádření jejich a žádosti byly protokolovány;

4. býti účastny při zkoumání oprávněnosti a pravdivosti přihlášek žadatelů;

5. bráti podíl na komisionelním šetření úředního poradce, na místě, kde leží pozemek, o nějž se žádá.

Povinnosti úředního poradce.

Úřední poradce má obsáhlá práva a povinnosti. Uvádíme jen ty povinnosti, které se týkají jeho poměru k žadatelům a vlastníkům a to jen nejhlavnější.

Má povinnosti:

1. ku komisionelnímu šetření (pochůzce) pozvati zájemníka (uchazeče) případně i další (sousedy);

2. žádati obecní úřad, aby v každé obci veřejnou vyhláškou oznámeno byla všem uchazečům, že se koná pochůzka (komise);

3. pokusiti se o urovnání sporů mezi vlastníkem pozemků a uchazečem;

4. sepsati o jednání poradního sboru protokol;

5. vyslechnouti názor poradního sboru ve věci zájemníků (uchazečů) a přesnou pozornost věnovati vlastníkům pozemku neb jich zástupcům. Jednati s nimi bez účasti členů poradního sboru a uchazečů za jakých okolností by byl ochoten dobrovolně předati parcelu;

6. upozorniti vlastníka, že cena bude se řídití intencemi zákona přidělového;

7. je-li pozemek (př. rozptýlený) požadovaný pachtován nebo užíván osobou jinou jednati s ním o smírné dohodě pro případ zrušení pachtovního poměru;

8. vyhotoviti aspoň zhruba přibližné situační náčrtky žádaného pozemku;

9. přesvědčiti se, zda žádaný pozemek není snad v plánu regulačním (stavebním) nebo nuceném pachtu, či není-li požadovaný dlouhodobým pachtýřem ve smyslu zákona z 27. května 1919 č. 318. (Zde nutno přihlížeti i k novelisaci tohoto zákona, kteráž v době vydání instrukcí St. P. Ú. nebyla ještě uzákoněna a kterou přinášíme na jiném místě úplně. Pozn. spis.);

10. věnovati výšeřečeným případům zvýšenou pozornost atd. atd.

Zástupce úředního poradce v obvodovém místě (sídle poradního sboru).

Poradce úřední má právo, aby v sídle poradního sboru (obvodu) zastupován mohl býti — náměstkem ve své nepřítomnosti. Zástupce musí býti nestranný, požívající důvěry a nesmí býti účasten přímo na přidělu. Poradce má právo sám si ho jmenovati.

A) Půda rozptýlená.

Které pozemky jsou vyloučeny z přidělu půdy rozptýlené?

Dle nařízení Státního pozemkového úřadu ze 7. ledna s ohledem na příslušný zákon (záborový) jsou z přidělu t. zv. půdy rozptýlené vyloučeny:

1. pozemky zákonem záborovým nezabrané;
2. půda okresní, obecní (státní);
3. půda selská, zádušní, farní;
4. půda zabraných velkostatků, které budou r. 1921 převzaty do parcelace (odborovým poradcům budou jako takové označeny).

Cena půdy rozptýlené.

Uchazeči o půdu rozptýlenou nemusí se s majitelem o cenu dohadovati, poněvadž žádaný pozemek nekupují od něho, nýbrž dostávají ho jako přiděl od státu, který určí ceny dle cenového průměru za pozemky stejné jakosti a hodnoty z r. 1913—1915. Úřední poradce se má o těchto cenách informovati. Jeho jednání s vlastníkem pozemků je důvěrné.

Které pozemky rozptýlené ještě nemají vyhlídky na přiděl?

1. Půda, která je v regulačním plánu stavebního obce. (Žadatelé mají býti odmítnuti zpravidla.)

2. Pozemky, o něž zažádali dlouhodobí pachtýři (zákon ze 27. května 1919, č. 318) a nemají ještě žádost vyřízení.

3. Pozemky, o něž žádala družstva stavební okresní politickou správu dle zákona ze 17. prosince 1919, č. 20. (Tento zákon dává možnost okr. hejtmanství vyvlastniti soukromou a jinou půdu.)

4. Pozemky v drobném pachtu, které možno z ústředí hosp. jednotky s úspěchem obdělávati. (Zde se nebere ohled ani na to, že jsou v drobném pachtu.)

5. Pozemky, které byly dány do prozatímního pachtu dle § 63. přidělového zákona. (Viz pojednání o tom v kapitole o státní půdě.)

Co jest t. zv. půda rozptýlená?

K půdě rozptýlené jest zejména čítati:

1. Zbylé parcely nebo jejich části oněch zabraných jednotek, jež dosud celé nebo z velké části byly v drobném pachtu a jichž větší část vykoupili nebo vykoupí dlouhodobí pachtýři (dle zákona ze 27. května 1919, č. 318).

2. Po různu ležící a od sídla správy příslušné zabrané jednotky značně vzdálené nebo značně nepříhodně položené parcely, nebo části parcel. Sem čítati jest zvlášť též o samělé parcely selského dřívějšího původu, které velkostatek skoupil a neslouží k zaozkrouhlení ostatních pozemků, zabrané jednotky

a zvláště pak parcely, které byly na drobnou roz-
pachtovány.

3. Pozemky, které pro svou roztržitost nebo nepatrnou výměru nehodí se k řádnému hospo-
daření osoby, hospodařící na zabraňém celku,
jehož jsou součástí, ani ku plánovitému pro-
vádění pozemkové reformy (myslí se sku-
tečná parcelace!).

4. Pozemky, jejichž odnětí by nezpůsobilo ci-
telné ohrožení hospodaření na onom celku, k ně-
muž patří — a jichž odnětí by ohrozilo hospo-
daření zvláště malých podniků (maloročníků).

Ve všech pochybných případech rozhodne
Státní pozemkový úřad v Praze.

Výběr uchazečů o rozptýlenou půdu.

Výběr uchazečů bude pečlivý! V instrukci se
praví doslovně, že v »každém případě nutno
zkoumati, poskytuje-li uchazeč úplnou
záruku trvale intensivního hospoda-
ření a úspěšného obdělávání přidě-
lené půdy«.

Uchazeči, kteří nemají odborných znalostí,
hospodářského zařízení, kapitálu — budou ozna-
čeni za nezpůsobilé a bude dána přednost
těm, kdož těchto záruk poskytují. Také bude pá-
tráno, zda uchazeč nehodlá půdy užít k jiným
účelům (spekulativním! atd.).

Otázka způsobilosti bude řešena také slyše-
ním poradního sboru.

Kdo první má nárok na půdu rozptýlenou?

První nárok na přiděl půdy rozptýlené mají ti drobní dlouhodobí pachtýři — kteří nemohli býti ukojeni zákonem ze 27. května 1919 č. 318. (dlouhodobé nájmy), kteří se včas nepřihlásili anebo scházela jim ještě k uplatnění nároku nějaká doba (rok, dva, tři atd.). Pak teprve, kde takových případů není — nastupují žadatelé druzí.

Jak velký může býti přiděl půdy rozptýlené?

Nejvyšší hranice možného přidělu půdy rozptýlené řídí se dle zákona přidělového (viz jeho populární výklad na jiném místě).

Priměřenost přidělu k jiným účelům než zemědělským posuzován bude přiděl dle výměr, jež jsou v místě či okolí k stejnému účelu používány.

Příklad: Při žádosti zemědělce o přiděl pozemku k rozšíření dvora nebo zahrádky bude vzata za měřítko rozloha dobře vybavené rolnické usedlosti stejně veliké jako je žadatelova.

K možnosti pozdějšího vzrůstu podniku žadatelova má býti brán při posudku slušný zřetel.

Důležitá věc: Záměna pozemků.

Při akci, týkající se přidělu pozemků rozptýlených i stavebních, bude podporována velmi vře-

le možnost záměny pozemků. To je důležité a přihlíží se tu v instrukci o půdě rozptýlené (R.) i stavební (S.) k § 24. zákona přidělového.

Záměny musí býti provedeny dohodou všech účastníků. Záměnou však nesmí býti zkrácena půda, které je třeba pro účely všeobecně prospěšné. (Viz § 1. a 2. zákona přidělového, jehož rozbor je na jiném místě uveden.)

Cena zaměňovaných pozemků musí býti přibližně stejnou jako ceny, jimiž se řídí zákony o pozemkové reformě. Uchazeči, kteří nabízí záměnu, žádají stejným způsobem o provedení jako žadatelé ostatní. Na místě placení penězi nastoupí však náhradní pozemek.

Námítky proti rozhodnutí o půdě rozptýlené a stavební.

Úřední poradce pořídí soubor rozhodnutí o přidělu, který vyvěsí ve všech obvodech zabraných jednotek po dobu 8 dnů. Dvě hodiny denně možno do nich nahlédnouti a činiti si výpisky v přítomnosti zástupce poradce. V určeném dni mohou interesenti podati námítky, k nimž dá poradce vysvětlení. Namítající má zápis námitek podepsati. Pak budou akta odeslána k rozhodnutí Státnímu pozemkovému úřadu v Praze.

Čemu je podrobená půda rozptýlená?

Půda získaná jako rozptýlená nesmí být do 10 let zcizena mezi živými, jen tehdy, kdyby šlo o zcizení mezi manžely, rodiči a dětmi.

Půda podléhá řízení s celovacím u.

B) Půda stavební.

Dle zmíněné akce bylo možno žádati také o pozemky stavební. Vyloučeny jsou pozemky, uvedené v kapitolách o půdě rozptýlené a půdě státní, v tomto spisu obsažených.

Jak velkou výměru stavební možno obdržeti?

Uvedené zde výměry týkají se půdy rozptýlené i stavební.

Možno obdržeti přibližně pro některé účely:

a) pro rodinný domek s dvorkem bez zahrádky	250—400 m ²
b) pro rodinný domek s dvorkem se zahrádkou	400—700 m ²
c) pro domkářskou usedlost (2 až 3 ha výměry) od základu postavenou	900—1200 m ²
d) pro touže (5—10 ha)	1500—2500 m ²

e) pro stavbu obecné školy s
dvorem a zahradou*)	2000—3000 m ²
f) pro stavbu tělocvičny s cvi-
čištěm*)	2500—5000 m ²
g) pro postavení maloživnostnic-
ké provozovny	400—500 m ²
h) pro zelinářskou zahradu	400—1000 m ²
i) pro skladiště podniků (dřeva,
pil a pod.)	600—1200 m ²

Tyto sazby jsou jen přibližné a závisí od po-
souzení celého případu.

Díl VI.

A) Provádění skutečné pozemkové reformy.

Parcelační plán, počínaje r. 1921.

Pozemková reforma sestává z celého souboru zákonů a nařízení. Na základě některých — dostalo se už zájemníkům mnoha set tisíc měř

*, Poněvadž zákon o stavebním ruchu, který jsme vydali jako 20. svazek naší knižnice — nepřipouští možnost získati pozemků ku stavbám škol a tělocvičen, upozorňujem na akci tuto — kde jest možno získati pozemek — ovšem že musí se týkati půdy zabrané, která jest podkladem této akce.

Pozn. spisovatele.

půdy do vlastnictví. Skutečné parcelaci přibližujeme se teprve r. 1921, kdy Státní pozemkový úřad vypracoval tak zv. parcelační plán, dle něhož bude postupovati. Pojato bylo tolik dvorců a velkostatků do plánu, kolik bude možno zpracovati odborným silám úřadu. Dvorce a velkostatky pojaté do parcelačního plánu jsou sestaveny tak, aby jich množství připadalo na všechny župy, kraje a obvody politické v republice. Do parcelačního plánu pojaty byly dvorce a velkostatky nejprve velikých latifundistů, t. j. takových šlechticů a velkostatkářů, kteří mají přes 5000 ha (25.000 měr) půdy.

Tato zásada je pochopitelná. Dochází-li u nás k parcelaci — nelze pominouti na prvním místě veliký majetek a rozdělovat malý, třeba i zabraný. To by vyvolalo všeliké rekriminace.

Proto v první řadě parcelována bude půda velkolatifundiů a jen v nejnnutnějších a velmi nutných případech, také půda malých majitelů (zabraných). (Příkl. tam, kde je parcelace spojena se scelováním a p.). Jakmile toto množství bude zpracováno, přijde na řadu další serie! A tak se bude pokračovati ku předu.

Tam, kde zabrané objekty nedostanou se do parcelace letos, stane se tak při druhé nebo třetí či další serii — dle toho, kde se nalézají a komu patří (jak velký je jeho majetek zabraný). Že některé kraje mají tu výhodu, že dvorce u nich ležící patří k velkolatifundiím a budou už letos par-

celovány, nesmí a nemůže vyvolávat nespokojenost, závist a nervosu na místech, kde leží majetek malých šlechticů a vlastníků velkostatkářských.

Je to okolnost nezávislá na ničem, co je v lidské moci — tak jako jedna krajina má půdu zabranou a jiná opět ji nemá, ač hlad po půdě i tam se objevuje. Tedy klidně, věcně, s rozumem! Na všechny dojde!

Jsou platny dříve podané přihlášky?

Když vznikl Státní pozemkový úřad a rodily se zákony o pozemkové reformě — tedy v době revoluční — představovali si lidé provedení pozemkové reformy zcela jednoduše — a bez právního řízení, bez předpisů, podávali na statisíce žádostí všeho možného druhu na Pozemkový úřad. Kdyby měl tento úřad jen odpovědět na ty statisíce aktů — musil by míti tolik úředníků, kolik jich má celá republika.

A lidé, když nedostali odpověď — myslí, že jejich bůh ví jak fantasticky opřenou žádost — Pozemkový úřad vede stále v patrnosti a že o ní bude jednati — jakmile věc k parcelaci dozraje!

Ne! Co odpovědi v rámci zákonů zasluhovalo — na to bylo odpovězeno, co se hodilo k statistice, informaci a p. bylo zužitkováno.

Každý zákon o pozemkové reformě — jakkoliv je jich celá řada, má svoje vlastní řízení prováděcí a bude mít i v budoucnu!

Jakmile se započne s jeho prováděním, jest také vyhláškou oznámeno jeho provádění a ve smyslu takového řízení — podají si pak žádost všichni, jimž zákon právo takové přisuzuje.

B) Jak se bude postupovat při parcelaci zabrané půdy.

Používáme instrukce čís. 19.599-V/20 z 25. července 1920, usnesené Státním pozemkovým úřadem, dle níž bude se postupovati při parcelaci nyní, kdy parcelační plán bude prováděn počínaje r. 1921.

Část I.

1. Vyhláška o zahájení řízení přidělového.

Jakmile bude Pozemkovým úřadem o zahájení řízení přidělového rozhodnuto, uveřejní o tom Pozemkový úřad vyhlášku ve svém úředním věstníku.

2. Ustanovení komisaře.

Současně jmenuje Pozemkový úřad komisaře exponováním svého úředníka na místo samé, kte-

rému dle potřeby mohou býti přikázány potřebné síly pomocné (účetní) a pod. Tomuto svěřeno jest vedení řízení přidělového. Komisař obdrží od Pozemkového úřadu všechny pomůcky, zejména seznam převzatého majetku. Podřízen jest Pozemkovému úřadu prostřednictvím obvodové úřadovny, není-li takové, tedy přímo.

3. Zřízení obvodového a místních poradních sborů.

Komisař vyzve zúčastněné interesenty za pomoci obecních úřadů, případně okresních politických správ ku sestavení místních jakož i obvodového poradního sboru.

Místní sbory poradní ustaviti jest zpravidla ve všech obcích zájmového obvodu, t. j. ve všech oněch obcích, v nichž katastru pozemky převzatého velkostatku leží, jakož i v oněch, jichž katastry bezprostředně sousedí s katastrem obcí dříve jmenovaných. Posouzení nutnosti, zda v té které obci zříditi jest poradní sbor, ponechává se komisaři.

V případech pochybných vyžádá si komisař rozhodnutí nadřízené obvodové úřadovny — není-li takové — Pozemkového úřadu.

Do místních poradních sborů povolání budtež po jednom zástupci každé v obci v den vyhlášky existující jednotlivé skupiny zájmově organizovaných uchazečů o půdu (t. j. takové organizace, jako jsou příkladně naše Domoviny nebo jiné,

které mají ve stanovách nabývání půdy. Domovní necht zastoupení nepromeškají. Pozn. spisovatele!), jeden zástupce obce, jeden zástupce místní organizace legionářů spolu s invalidy a jeden zástupce zaměstnanců dvora, ležícího v téže obci. Jako znalec budiž komisařem zpravidla do místního poradního sboru jmenován jeden praktický hospodář. Předsedou místního poradního sboru jest komisař nebo osoba jím k tomu účelu jmenovaná.

Pro celý zájmový obvod ustaví se obvodový poradní sbor, do něhož vysílá:

1. jednoho zástupce za celý zájmový obvod jednotlivé skupiny zájmových organizací uchazečů o půdu;

2. jednoho zástupce legionáři a jednoho invalidé;

3. jednoho zástupce úřednictvo a jednoho zástupce ostatní zaměstnanci velkostatku;

4. po jednom zástupci každý odbor industrie přímo dotčené řízením přidělovým;

5. po jednom zástupci města s více než 10.000 obyvateli, pakliže tato leží méně než 4 km vzdálena od přidělovaných pozemků;

6. po jednom zástupci místní peněžní ústavy, poskytující úvěr uchazečům.

Dalšími členy obvodového poradního sboru mohou býti:

7. jeden praktický hospodář, jmenovaný komisařem;

8. delegát zemědělské rady.

Ke schůzím obvodového poradního sboru přizve komisař dle potřeby zástupce místních poradních sborů.

Předsedou obvodového poradního sboru jest komisař, který určí svého zástupce pro vykonávání funkce předsednické.

Přesný zápis o jednáních poradních sborů vede předsedající.

Poradní sbory nemají práva sporné otázky rozhodovati hlasováním. Jsou toliko povolány dáti svá dobrá zdání a pracovati k dosažení dohody mezi jmenovanými skupinami zájemníků.

Za účelem ustavení poradních sborů vyhotoví komisař úřední vyhlášky, jež musí býti ve všech obcích zájmového obvodu aspoň po 8 dnů vyvěšeny. Ve vyhláškách budou uvedeny zásady o složení poradních sborů, jak jsou dány touto instrukcí s upozorněním, že stranám přísluší právo stížnosti nebo reklamace co do složení poradních sborů na místního komisaře jako instanci první a na obvodovou úřadovnu (není-li této na Pozemkový úřad) jako instanci druhou a konečnou.

4. Informativní přednáška o reformě pozemkové.

Po ustavení poradních sborů uspořádá komisař výklad o zásadách a intencích reformy pozemkové. Přednáška musí býti veřejně ohlášena ve

všech obcích užšího zájmového obvodu. Výklad vztahující se zejména na ustanovení zákona přídělového, náhradového a zákona na úvěrové pomoci kolonistům musí býti přizpůsoben místním poměrům. Zvláště budiž upozorněno, že uchazeči přiděleno býti může tolik půdy, kolik mu schází do 6 ha výměry půdy dobré, do 10 ha v půdě jakosti prostřední a do 15 ha v půdě špatné, včetně pastvin a že jest zejména přihlížeti ku zajištění trvalých zaměstnanců na velkostatku buď přidělem do vlastnictví nebo na zbytkových statcích, jak to ustanovuje zákon přídělový a náhradový. Poradním sborům komisař uloží, aby stejně informovaly ve svých obvodech veškeré interesy.

5. Vyhláška o podávání žádostí uchazečů.

Po ustavení poradních sborů vydá komisař vyhlášku o podávání žádostí uchazečů o přiděl z převzatého velkostatku. Vyhláška budiž vyvěšena po 14 dnů ve všech obcích zájmového obvodu, na úřední desce okresních politických správ a okresních soudů, v jichž obvodu převzatý velkostatek leží, jakož i otištěna ve věstníku Pozemkového úřadu.

Vyhláška musí vedle označení velkostatku a jeho výměry rozlišené dle jednotlivých kultur obsahovati:

- a) poučení, kdo má dle zákona právo o přiděl se ucházeti a kdo z přidělu je vyloučen;

- b) 14denní lhůtu ku podání žádosti;
- c) podmínku, že žádosti musí být vyhotoveny na úředně vydaných blanketech, jež žadatelé obdrží u všech obecních úřadů zájmového obvodu, dále u místního komisaře nebo u obvodové úřadovny nebo Pozemkového úřadu;
- d) poplatek za jeden blanket žádosti;
- e) sídlo kanceláře komisařovy;
- f) poučení, že žádosti uchazečů ze zájmového obvodu se podávají obecnímu úřadu sídla žadatelova ve dvou stejnopisech (aby jeden z nich mohl podržeti komisař, druhý jest určen pro potřebu obvodové úřadovny, případně Pozemkového úřadu);

Obecní úřad povede seznam došlých přihlášek na formulářích k tomu účelu komisařem dodaných, opatří je řadovým číslem, vydá žadateli potvrzení o převzaté žádosti a po skončené lhůtě zašle všechny žádosti komisaři; žádosti uchazečů sídlících mimo zájmový obvod nutno zaslati přímo komisaři;

- g) upozornění, že žádosti uchazečů před odevzdáním obecnímu úřadu, resp. komisaři, musí být ověřeny příslušným obecním úřadem a je-li uchazeč vlastníkem pozemků, i příslušným berním úřadem. Žadatelé legionáři prokáží buď potvrzením příslušného vojenského úřadu neb předloženým dokumentem, že vstoupili do legií před 28. říjnem 1918.

Je-li žadatelem sdružení, musí ke každému blanketu žádosti býti připojen jeden vý-
tisk stanov, nebo provozovacího řádu;

- li) poučení, že týž způsob podávání žádostí platí i pro uchazeče, kteří by chtěli celého nebo části převzatého velkostatku nabýti výměnou za vlastní majetek nezábrany.

Komisař i členové poradních sborů jsou povinni žadatelům udělití potřebné porady při vyhotovení a podávání žádostí.

6. Porada o všeobecném plánu reformy.

Ve lhůtě určené pro přijímání žádostí vykoná se porada pokud možno v neděli o všeobecném plánu přidělovém. Poradu svolá komisař, který zároveň vytkne její program. O konání porady musí závčas předem býti vyrozuměna obvodová úřadovna i Pozemkový úřad. Komisi řídí komisař, pakli obvodová úřadovna nebo Pozemkový úřad nedeleguje k tomu účelu svého zástupce a pozvání budou členové obvodového poradního sboru, starostové všech obcí zájmového obvodu, zástupce okresní politické správy, zástupcové místních poradních sborů, příslušný delegát zemědělské rady a případně další znalci, které povolává z vlastní iniciativy nebo na oprávněnou urgenci komisař. Komise buď oznámena též ministerstvům zemědělství, železnic a veřejných prací s pozváním, aby dle vlastního uvážení vyslala své delegáty.

Na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku přizvati jest též zástupce úřadu pro agrární operace.

Při poradě nebo nejdéle do konce lhůty pro podávání přihlášek musí obce, okresy, župy a pod. předložit své žádosti ohledně přidělů, jež požadují k účelům veřejným nebo pro jich stavební rozvoj a pod.

Poradou zjistiti jest zásadní směrnice reformy na převzatém celku, jako: vysloviti se o různých možnostech zužitkování převzatého velkostatku v celku nebo jeho částech (kulturách, hospodářských a obytných budovách, průmyslových objektech a pod.), o opatřeních, jimiž by bylo pamatováno na účely a zařízení obecně prospěšná, o poloze obcí k převzatému souboru a plynoucí z toho možnosti přidělu žadatelům, sídlícím v těchto obcích, o zřizování a poloze nových osad, o potřebě současného scelení pozemků zabraných i nezabraných, o zbytkových statcích a pod.

Komisař snaží se při poradě docíliti smírné dohody mezi veškerými zástupci. Porada má ráz čistě informativní a poradní a nepřisluší jí právo sporné otázky rozhodovati hlasováním.

O jednání porady, které dle potřeby se spojí s obhlédnutím převzatého souboru, vede komisař přesný zápis. O jejím výsledku podá písemnou zprávu obvodové úřadovně, příp. Pozemkovému úřadu.

7. Hlavní seznam uchazečů.

Po uplynutí 14denní lhůty stanovené ku podání žádosti uchazečů, sestaví komisař hlavní seznam uchazečů. Do něho zaneše veškeré uchazeče, kteří v předepsané lhůtě způsobem úředně stanoveným podali své žádosti. Formuláře hlavního seznamu uchazečů vydá Pozemkový úřad. Hlavní seznam obsahuje všechny podstatné údaje podaných žádostí, seřazené dle bydliště (dle obcí) žadatelů. Žadatele sídlící mimo hlavní obvod, uvéstí jest ve zvláštní skupině, stejně tak žadatele zahraniční, jakož i uchazeče o výměnu půdy neb jiných objektů nezabraných za části majetku zabraného. Ve zvláštním oddíle sestaveny budou žádající obce, sdružení, spolky, společenstva nebo jiné korporace či osoby právnické.

Na konci hlavního seznamu uchazečů připojí komisař ciferný přehled počtu žadatelů, uspořádaný dle velikosti jich držby pozemkové před přídělem (počet bezzemků, domkářů, maloročníků a pod.), jakož i dle jejich zaměstnání, případně jiných vlastností (počet dělníků, zemědělců, živnostníků, legionářů, invalidů a pod.).

Také vypočítá, kolik uchazečů a o jakou celkovou výměru se uchází do vlastnictví a kolik do pachtu nebo nájmu.

Hlavní seznam uchazečů s podanými žádostmi jest prvním podkladem pro posuzování oprávněnosti nároků žadatelů.

Uchazeči, kteří naprosto nevyhovují podmínkám zákonem stanoveným, buďtež komisařem ihned v hlavním seznamu jako »neoprávnění« označeni, což písemně nutno jim sděliti na vrácené žádosti.

8. Hrubá rozvaha.

Na to komisař sestaví hrubou rozvahu o provedení přidělu, jež odpovídá povšechnému pracovnímu plánu, požadovanému čl. 10. zákona přidělového. Když byl zjistil přesnou rozlohu jednotlivých kultur a parcel převzatého velkostátku a posoudil oprávněnost a splnitelnost nároků žadatelů, zhruba nastíní, mnoho-li a kterou půdu nutno vyhraditi k účelům veřejným nebo ku zajištění stavebního rozvoje obcí a pod., které půdy by se doporučovalo použití pro drobný přiděl, jakou výměru ku dobrovolné směně za půdu nezabranou, bude-li možno zříditi statky zbytkové, mnoho-li půdy přiděliti do vlastnictví, jaké množství do pachtu; odhadne jakou část bylo by radno přiděliti ihned a jakou případně rezervovati pro přiděly v budoucnu. Nutno-li bráti zřetel k uchazečům z více obcí, vyznačí v hrubé rozvaze, jaká část převzatého souboru by asi připadla na nabyvatele usídlené v jednotlivých obcích — případně, která část bude vyhrazena osídlování, založením nové osady a pod. V hrubé rozvaze komisař nastíní nejvýhodnější použití i veškerých jiných objektů, jež spolu

s majetkem pozemkovým byly k účelům reformy pozemkové převzaty. Hrubou rozvahou rozumí se tudíž písemná zpráva o jmenovaných zásadních otázkách, jež doplněna býti může přiměřenými generálními náčrtky. Hrubá rozvaha ukáže, zda-li se přihlásil dostatečný počet oprávněných uchazečů, či zda nutno vypsati nový konkurs, aby získání byli kolonisté z krajín vzdálenějších. Potřebu takového konkursu oznámí komisař Pozemkovému úřadu, který v denním tisku uveřejní vyhlášku s udáním objektu a přibližného počtu potřebných kolonistů; kolonisté obdrží blankety přihlášek u Pozemkového úřadu, které řádně vyplněné a stejně ověřené jako předepsáno bylo pro uchazeče místní, zašlou přímo kanceláři místního komisaře, jejichž adresa musí býti ve vyhlášce obsažena. Pro podání přihlášek kolonistů stanoví vyhláška přiměřenou lhůtu. Pro evidenci a zpracování těchto přihlášek platí totéž, jako pro přihlášky místních žadatelů.

9. Porada o hrubé rozvaze a o způsobilosti žadatelů.

Potom svolá komisař nejprve obvodový poradní sbor a po té buď najednou nebo jednotlivě poradní sbory místní, aby jim podal referát o počtu a oprávněnosti došlých žádostí a hrubé rozvaze, která tvoří podklad diskuse o plánu reformy. Utvořený poradní sbor projedná věc se sta-

noviska celku, místní poradní sbory s hlediska zájmů dotyčné obce. Komisař uváží všechny názory projevené v těchto poradách. Diference snaží se smírnou dohodou odstraniti. Při těchto poradách informuje se místní komisař o poměrech a přáních všech žadatelů, které dle možnosti snaží se i osobně poznati.

10. Číselný příděl.

Dle hrubé rozvahy eventuálně doplněné podle výsledků předchozích porad, vypracuje komisař návrh číselného přidělu oněm žadatelům, kteří uznáni byli nejvíce oprávněnými a které vzhledem ku pohotovosti převzatého majetku lze zákonně stanoveným přidělem uspokojiti.

Návrh číselného přidělu vypracuje komisař na zvláštních formulářích dle následujících zásad: Stanoví uchazeče, kteří se mají státí nabyvateli přidělu. Rozvrhne celkovou plochu převzatého velkostatku na okrsky, z nichž každý zahrnuje v sobě pozemky, jež vzhledem ku vzdálenosti, síti komunikační a pod. mohou býti obhospodařovány uchazeči usídlenými v té které obci. Území, které pro přílišnou vzdálenost, nepříhodnost komunikační a pod. nemůže býti žádne stávající obci jako přidělový obvod přikázáno, představuje onu část převzatého velkostatku, na které bude zříditi samostatnou kolonii, pakliže má přejíti do obhospodařování drobných uchazečů. Rozvrh na přidělové

obvody znázorní komisař skizzou v měřítku 1 : 25.000.

Případně spolu s technickým odborníkem aspoň zhruba zakreslí hlavní komunikace příští úpravy. Přídělové obvody obcí rozvrhne potom číselně na ustanovené nabyvatele s náležitým zřetelem k jich budoucímu sídlišti. Číselně přidělená výměra musí být rozlišena dle jednotlivých kultur (t. j. kolik se každému nabyvateli navrhuje polí, luk a pod.).

K číselnému návrhu o rozdělení půdy připojí se též návrh o přidělení ostatních součástí převzatého souboru (budovy, různé podniky a pod.). Číselný návrh vyloží místní komisař v přiměřené lhůtě k veřejnému nahlédnutí a vyložení jeho oznámí všem obecním úřadům zájmového obvodu. O přednesených přáních a námitkách proti číselnému přidělu zhotoví komisař přesný zápis.

Po uplynutí stanovené lhůty komisař svolá poradní sbor obvodový i poradní sbory místní, aby se o číselném návrhu vyjádřily.

O vyjádření poradních sborů provede zápis a dle oprávněných žádostí poradních sborů a interestů se číselný přiděl dle možnosti opraví. Uchazeči komisařem zamítnutí mají právo do 8 dnů po zamítnutí námitek komisařem odvolati se k obvodové úřadovně, kde této není, k Pozemkovému úřadu.

Opravený číselný návrh číselného přidělu zašle komisař prostřednictvím obvodové úřadovny ku schválení Pozemkovému úřadu a přiloží:

1. hlavní seznam uchazečů;
2. zápis o námitkách proti číselnému přidělu, k němuž připojit jest vysvětlivky komisaře, jak jednotlivé námitky byly vyřízeny;
3. vyjádření poradních sborů o číselném přidělu a
4. důvodovou zprávu o sestavení číselného přidělu,

11. Přijímání přání.

Jakmile číselný přiděl je schválen, vyslechně komisař dle potřeby poradní sbory o detailním vybavení plánu přidělového, t. j. zejména o umístění jednotlivých přidělů, vytváření pozemkových trátí, o stanovení míst stavebních, o určení pozemků pro přiděl do vlastnictví a do pachtu a pod. Současně přijme komisař přání interestentů, zejména navržených nabyvatelů o poloze a vybavení přidělů.

Přijímání přání vyhlásí komisař na úředních deskách všech obcí zájmového obvodu, v nichž sídlí neb sídliti mají navržení nabyvatelé. Navrženým žadatelům sídlícím mimo zájmový obvod zaslati jest písemná vyzvání, aby ve stanovené lhůtě svá přání písemně či ústně komisaři přednesli. Pro přijímání přání vyhradí si komisař při-

měřenou lhůtu. Přání přednesená ať písemně či ústně zaneše komisař do seznamu přání, pro který vydán bude zvláštní formulář.

12. Grafický plán.

Grafické vypracování přehledného plánu přidělového provede komisař za spoluúčinnosti odborníka technického a hospodářského. Plán dle možnosti zhotoven budiž v měřítku mapy katastrální. Při pracování přehledného plánu budiž dbáno všech osvědčených zásad v účelném vybavení zemědělských pozemků, jak je zejména podává praxe při řízení scelovacím.

Pozemkové tratě nebudtež navrhovány příliš dlouhé (asi 250—350 m) a přiděl jednoho nabyvatele budiž co možno v jednom kuse s příznivým poměrem šířky ku délce. Nabyvatelům, nemajícím dostatečného potahu, budtež navrženy přiděly bližší k jich hospodářským stavením. Půda špatné i dobré jakosti budiž co možná stejnoměrně rozvržena na všechny nabyvatele. Přiděly musí aspoň na jedné straně hraničiti s veřejnou neb společnou cestou. Odtok vody musí býti neškodně odveden do odpadu.

Pozemky rezervované pro eventuelní pozdější přiděly, jakož i půdu přikázanou obcím, okresům a pod. k účelům veřejným nebo ku zajištění jich stavebního rozvoje bude ve většině případů nejúčelněji zaříditi v plánu přidělovém jako zatím-

ní přiděly pachtovní. Ku přání zájemníků budiž brán při pracování plánů možný zřetel. Pokud nebude současně prováděno nuceně scelování nezabraných pozemků, budiž usilováno o smírnou dohodu stran výměny sousední půdy nezabrané za převzatou, aby bylo dosaženo co možno nejvíce výhod, jež poskytuje scelování půdy.

Přiděly půdy pro rozšíření stávajících zemědělských podniků bude často možno odevzdati novým nabyvatelům dříve, než přiděly určené k založení nových hospodářství, k nimž nutno dříve pořídit budovy, inventář a pod. Proto při sestavování plánů přidělového tvořtež pozemky obou kategorií dle možnosti uzavřené komplexy, aby při postupném předávání přidělů nebylo ztíženo obhospodařování oněch pozemků, které dosud kolonistům předati nelze.

Povšechný plán přidělový předloží a vysvětlí komisař poradním sborům — totéž učiní ve schůzi všech účastníků. Poté vyloží jej ve své úřední místnosti nebo na jiném příhodném místě na týden k veřejnému nahlédnutí a podání námitek. Vyložení plánu nutno zavčas ohlásiti vyhláškou ve všech obcích užšího zájmového obvodu.

Přednesené námítky komisař sepíše v »zápisu námitek o plánu přidělovém«, pro který vydány budou zvláštní formuláře. O podaných námítkách snaží se dosíci narovnání a po uplynutí týdenní lhůty provede event. opravy plánu přidělového. V soupise přání komisař vyznačí,

zda a jak bylo možno námitce a přání vyhověti. K doplněnému plánu vypracuje komisař písemnou zprávu, z níž patrny by byly všechny zásady jeho sestavení a seznam všech přidělů s označením jeho nabyvatele a výměry, který musí býti uveden v souhlas se schváleným číselným přidělem. Souvislost mezi číselným přidělem a grafickým plánem přidělu a písemnou zprávou budiž vhodně vyznačena (na př. korespondujícím očíslováním nabyvatelů ve všech elaboretech). Menší úchytky ve výměře mezi plánem přidělovým a číselným přidělem jsou dovoleny, musí však býti v písemné zprávě odůvodněny. Plán přidělový i s písemnou zprávou a příslušným protokolem zašle komisař obvodové úřadovně. Tato po prozkoumání zašle plán přidělový s příslušným vyjádřením Pozemkovému úřadu ku schválení.

Pozemkový úřad přezkoušev plán přidělu, vrátí jej prostřednictvím obvodové úřadovny komisaři buď se schvalovací otázkou, neb ku provedení oprav, může také naříditi konání komise na místě samém, aby seznána byla účelnost plánu přidělového.

Schválený plán přidělový tvoří podklad pro vypracování dalších plánů technických, jako plánů stavebních, staveb komunikačních, melioračních a pod., jež provedeny budou dle instrukcí oddělení technického, stejně jako pro skutečné oddělení a vybavení přidělu.

13. Souhlas nabyvatelů.

Po vypracování a schválení plánu přidělu vyžádá komisař ode všech nabyvatelů jich písemný souhlas s navrženým přidělem, když jim byl dříve podal eventuelně požadované informace.

V případě, že uchazeč se vzdá přidělu nebo odepře písemný souhlas, rozhodne o přidělu na jiného nabyvatele komisař, vyžádav si souhlasu obvodové úřadovny, kde takové není, Pozemkového úřadu.

Přidělu dostane se nabyvateli buď jako nedílu podle II. části přidělového zákona aneb volně za těchto podmínek:

- a) že bez svolení Pozemkového úřadu nesmí býti přiděl odprodán; prvním kupcem jest Pozemkový úřad dle čl. 23, 37, 51 a 52 přidělového zákona;
- b) že nabyvatel zúčastní a podvolí se komisaři a melioraci (čl. 19. a 21. přiděl. zák.);
- c) že půdu ornou nepřemění na pastvinu ani ji nenechá ležeti ladem.

Pro nedodržení těchto podmínek může Pozemkový úřad vykoupiti nabyvateli přidělenou půdu obdobně podle ustanovení čl. 51. čís. 2. a 5. přiděl. zákona.

14. Denník.

O úředních výkonech vede komisař přesný denník, aby patrný byl celý postup akce koloni-

sační. Mimo to zašle komisař každých 14 dnů písemnou zprávu o stavu prací prostřednictvím obvodové úřadovny Pozemkovému úřadu.

Část II.

U samostatně rozdělovaných převzatých majetků zcela malých (zbytky dvorů, enklavy, drobné majetky rustikální a pod.) provedeno bude zkrácené řízení přidělové dle následujících zásad:

Ustanovení komisaře.

Vyhláška o ustanovení poradního sboru.

Pozemkový úřad ustanoví komisaře, který dá vyvěsit ve všech obcích zájmového obvodu po 8 dnů úřední vyhlášku o ustanovení jediného poradního sboru pro celý zájmový obvod, jehož rozloha definována jest stejně jako v části I.; může však rozhodnutím Pozemkového úřadu býti úžeji vymezena.

Do poradního sboru povolání budtež po jednom zástupci odborových organizací uchazečů o přiděl, jeden zástupce zaměstnanců na převzatém velkostatku, zástupce legionářů a zástupce invalidů, jeden zástupce místního peněžního ústavu poskytujícího úvěr uchazečům a případně další členové povolání dle potřeby komisařem. Jako znalec budiž komisařem povolán jeden praktický hospodář.

Předsedou poradního sboru jest komisař, který určí svého zástupce pro funkci předsednickou.

Další předpisy o vyhláškách, seznamech uchazečů, poradách, přidělu atd.

Stížnosti na složení poradních sborů podávají a vyřizují se způsobem popsáným v části I. v příslušném odstavci.

Po ustavení poradního sboru vykoná komisař informativní přednášku, jak rovněž popsána v části I.

Vyhlášku o podávání žádostí dá komisař vyvěsiti toliko na úředních deskách obcí zájmového obvodu po dobu 8 dnů. Obsah vyhlášky bude týž, jako v části I., toliko s tím rozdílem, že lhůta ku podávání žádosti jest 8denní. Uveřejnění této vyhlášky ve věstníku Pozemkového úřadu odpadá.

Na místě porady vytčené v odstavci o všeobecném plánu části I. odbývá se schůze poradního sboru. I ta může odpadnouti, není-li zásadních rozporů co do celkového řešení.

Sestavení hlavního seznamu uchazečů provede komisař analogicky dle ustanovení odstavce čís. 7, část I. Hrubá rozvaha a porada o ní jak obě vytčeno v části I. odpadnou, případně nahradí je schůze poradního sboru.

O sestavení návrhu číselného přidělu platí analogicky zásady uvedené v části I. Návrh číselného přidělu vyloží komisař na týden k veřejnému nahlédnutí, což oznámí úřední vyhláškou ve všech obcích zájmového obvodu.

Současně svolá poradní sbor ku vyjádření o číselném přidělu. Dle pronesených námitek a přání číselný přiděl eventuálně opraví a vypracuje dle něho grafický plán přidělový, aniž zasílá číselný přiděl ku schválení Pozemkovému úřadu. Detailní přání nabyvatelů sezná komisař během dosavadního jednání. Lhůtu ku přijímání přání dávati netřeba.

Zpracování grafického plánu přidělového provede se obdobně dle návodu v části I. Není nutno, aby v grafickém znázornění zachována byla geometická a grafická přesnost. Plán musí však plně vyhovovati do té míry, aby z něho patrno byla poloha a tvar jednotlivých přidělů, velikost jich může býti číselně vepsána.

Grafický plán předloží komise poradnímu sboru a vyloží jej aspoň na 3 dny k nahlédnutí interestedům. Vyložení plánu ohlásiti jest veřejnou vyhláškou v těchto obcích zájmového obvodu, ve kterých sídlí nabyvatelé.

O přednesených námitkách a přáních sepíše se protokol jako v části I.

Plán, případně dle přednesených přání opravený, zašle komisař prostřednictvím obvodové úřadovny ke schválení Pozemkovému úřadu; přiloží číselný protokol přání, ve kterém bude podotknuto, zda-li a jak jednotlivým přáním bylo vyhověno a písemnou zprávu o zpracování plánu přidělového (viz část I.).

Schválený přidělový plán jest podkladem technického provedení pozemkové reformy. Dle něho vytýčí se jednotlivé přiděly v přírodě.

O souhlase nabyvatelů, vedení denníků a účtů platí ustanovení podobné jako v I. části těchto předpisů.

Veškeré lhůty zde uvedené mohou býti v případě potřeby změněny. Komisař jest povinen změnu lhůt jím nařízenou hlásiti nadřízenému úřadu v periodické zprávě.

Které zákony při skutečné parcelaci nutno sledovati?

Hlavně zákony tři:

1. zákon z 30. ledna 1920, čís. 81. (zákon přidělový),
2. zákon z 11. března 1920, čís. 166. (zákon úvěrový),
3. zákon z 8. dubna 1920, čís. 329. (zákon náhradový).

Tyto zákony musí uchazeč sledovat, poněvadž tvoří podklad skutečné parcelace. Zákon první obsahuje směrnice a podmínky, dle nichž může žadatel obdržeti, zákon druhý jedná o důležité otázky úvěru k zakoupení půdy, zákon třetí konečně o náhradě. Poslední více méně dotýká se St. P. Ú., neboť tento půdu přebírá a pak přiděluje. Přinášíme proto v kapitolách dalších:

1. populární výklad zákona přidělového,
2. nejpotřebnější výtah ze zákonů úvěrového a náhradového.

Díl VII.

A) Populární výklad zákona přidělového.

Zákon č. 81. ze dne 30. ledna 1920.

Komu bude přidělena zabraná půda?

Zabraná a převzatá půda, pokud ji nepodrží sám stát nebo ji nepoužije k účelům všeobecně prospěšným, bude přidělena pozemkovým úřadem dle § 1. přidělového zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 Sb. z. a n.

1. Jednotlivcům:

- a) legionářům a takovým příslušníkům ozbrojené moci československé, kteří stáli jako takoví v boji s nepřitelem, zejména těm, kteří se osvědčili nebo kteří poraněním neb útrapami válečnými utrpěli ztrátu na své výdělečné činnosti. Pak pozůstalým po nich a po těch, na něž byl v zajištění vykonán rozsudek smrti pro jejich příslušenství k československým legiím. Za legionáře dle § 17. se pokládají příslušníci za-

hraničních vojsk republiky Československé, kteří nastoupili vojenskou službu v zahraničních sborech vojenských před 28. říjnem 1918. Pozůstalými po legionářích a příslušnících ozbrojené moci československé vyrozumívají se nerozvedené manželky a manželští potomci, jakož i členové rodiny, o jejichž zaopatření oni byli dle zákona povinni pečovat;

- b) válečným invalidům a pozůstalým po vojácích, kteří padli nebo zemřeli následkem služby válečné;
- c) dosavadním drobným pachtýřům zabrané půdy;
- d) drobným zemědělům a domkářům, v první řadě těm, jejichž hospodářské budovy sousedí přímo s požadovaným pozemkem a to tak, že jedině požadovaným pozemkem bude lze uspokojiti naléhavou potřebu po rozšíření stavebního místa neb po zřízení zahrádky, nebo že je požadovaného pozemku z jiného důvodu nutně zapotřebí, aby se usnadnilo užívání uchazečova pozemku neb jeho budovy;
- e) vracejícím se vystěhovalcům, kteří jsou zemědělci;
- f) zemědělským neb lesnickým zaměstnancům;
- g) drobným živnostníkům a
- h) bezzemkům.

Přednost v jednotlivých skupinách a) až h) mají dle § 17. ti uchazeči, kteří se domáhají přidělu

ke zřízení nebo rozšíření soběstačných celků, kteří vykazují zvláštní způsobilosti, odborné hospodářské vzdělání neb výcvik, pak ti, kteří buď sami nebo jejichž předkové byli vlastníky požadovaného pozemku a vlastnictví beze své viny pozbyli a ti, kteří v témž obvodu jsou usedlí neb tamtéž hospodařili a kteří mají potřebné hospodářské zařízení. Stejně přihlížeti jest i k dosavadním zemědělským a lesnickým zaměstnancům na zabrané půdě, jestliže přidělem činí se další jejich setrvání ve službě nemožným a jestliže o ně nebude postaráno jinak.

Soutěží-li spolu o půdu uchazeči, kteří půdu již mají, bude za stejných jinak okolností přihlédnuto k těm, kteří mají půdu špatnější, k uchazečům ženatým, zejména těm, kteří mají na starosti děti a hodlají-li oba manželé na půdě hospodařiti.

2. Sdružením takovým, která se skládají z jednotlivců nahoře vyjmenovaných, nebo družstvům stavebním a nevýdělečným stavebním společností, sdružením zemědělským a spotřebním. Zemědělské sdružení musí se skládati převážně z malých zemědělců a musí své stanovy dáti schváliti Pozemkovému úřadu, který jim určí i podmínky. Spotřební sdružení musí býti podnikem svépomocným. Vložený kapitál jednotlivých členů nesmí poskytovat vyššího zisku, nežli jsou pravidelné úroky. Účelem takového sdružení spotřebního musí býti výroba předmětů, jež slouží k ob-

živě vlastních členů sdružení a jejich rodin. S vyrobenými předměty nesmí být obchodováno. Stanovy, jakož i provozovací řád musí býti schválen Pozemkovým úřadem.

Soutěží-li v témže obvodu žádosti jednotlivců za přiděl půdy ke zřízení nebo rozšíření zemědělských podniků se žádostmi sdružení ke společnému provozování zemědělství, bude dána přednost jednotlivcům, zvláště těm, kteří přidělem domáhají se rozšíření svého hospodářství na míru dostatečnou k obživě rodiny nebo převodu půdy spachtované do vlastnictví.

3. Obcím a jiným veřejným svazům, zvláště jedná-li se o účely všeobecně prospěšné.

4. Osobám právníckým, ústavům vědeckým, lidumilným a obecně prospěšným.

Kdo je vyloučen z přidělu zabrané půdy?

Zabraná půda nemůže dle § 3. býti přidělena těm uchazečům, kteří:

- a) nemají státního občanství v republice Československé, nebo tohoto občanství do dvou let nenabudou;
- b) kteří byli odsouzeni pro takové trestné činy, jejichž následkem ztratili volební právo do obcí. Po opětovém nabytí volebního práva může jim také půda býti přidělena;

- c) mravně zvrhlým a
- d) kteří jsou tělesně nebo duševně neschopni věnovati se řádnému hospodaření na půdě, leda že by se jednalo o zaopatření válečných invalidů a rodina uchazečova by nahradila to, co uchazeče činí nezpůsobilým k řádnému hospodaření.

K jakým účelům Pozemkový úřad půdu přidělí?

Pozemkový úřad přidělí dle § 2. zabranou půdu:

1. Jednotlivcům:

- a) ke zřízení soběstačných zemědělských usedlostí, které dostačí k obživě jeho a jeho rodiny. Tato usedlost musí poskytnouti výhradný, nebo aspoň hlavní pramen obživy;
- b) ke stavbě vlastních rodinných obydlí, hospodářských budov, maloživnostenských provozoven, ke zřízení zahrádek při takových budovách, k nutnému rozšíření staveníšť, dvorů atd;
- c) ke zřízení samostatných zahrádek a drobných zemědělských podniků, pokud půdu obdělává držitel sám, nebo s členy své rodiny a výtěžek z této práce, slouží k doplnění nebo zlepšení obživy jeho a jeho rodiny.

2. Sdružením:

- a) dle § 5 přidělí se půda k účelům bytovým a stavebním, aby na ní zřízeny byly malé ro-

dinné byty o výměře nejvýše 80 m², nebo útulky pro svobodné (pensionáty) a noclehárny. Zřízený byt má zabíratí nejméně $\frac{2}{3}$ celé používané plochy k bytovým účelům. Tedy komora, předstíň atp. nemají zabíratí $\frac{1}{3}$ celé plochy bytové. V pensionátech nesmí býti v jedné místnosti více než 3 osoby;

- b) dle § 6. k účelům společných zařízení sloužících ku zvelebení zemědělství a lesnictví, zejména k podpoře dobytkařství, na př. k zařízení a vydržování společných chovných neb výkrmných podniků, výběhů, pastvin atp.

3. Obcím a jiným veřejným svazům:

- a) ku doplnění jejich zemědělských podniků na výměru, která umožňuje řádné a výnosné provozování činnosti, nebo k zaokrouhlení a zajištění takových podniků;
- b) k zřízení vlastních zemědělských podniků, sloužících k opatření místních potřeb, nebo potřeb životních pro obecní ústavy a pod.;
- c) k účelům obecně prospěšným, o které obcím nebo veřejným svazům náleží pečovati (parky a sady a pod.);
- d) ke společným zařízením, která slouží zemědělským a lesnickým podnikům příslušníků obce (cesty, příkopy atp.); a

4. právníckým osobám, ústavům a korporacím k účelům vědeckým, lidumilným a obecně prospěšným.

Komu se přidělí půda ladem ležící?

Jestliže řádné využitkování půdy ladem ležící vyžaduje takového nákladu, který jednotlivec na sebe vzít nemůže, jako na př. zřízení sadů, zalesnění holých strání, zúrodnění pozemků rašelinových atp. přidělí se dle § 12. ladem ležící, méně hodnotná půda obcím neb jiným veřejným svazům.

Jak se budou přidělovati pastviny?

Pastviny dle § 9. se přidělí tak, aby z jich přidělu měl prospěch co největší počet osob. Tedy předně přidělí se pastviny obcím a zemědělským sdružením pod tou podmínkou, že přidělené pastviny přenechají za přiměřených podmínek k užívání drobným zemědělcům.

Jednotlivcům se přidělí pastviny jen tehdy, když jejich převzetí od obce nebo sdružení zemědělského je nevhodné pro jich polohu, anebo když obec nebo zemědělské sdružení se o přiděl neuchází.

Příděl lesů a rybníků.

Lesy a rybníky dle § 10. a 11. lze přiděliti jednotlivcům jen výjimečně, a to v menší rozloze, zejména jedná-li o zaokrouhlení neb doplnění a

zajištění jejich lesního a jinakého majetku, jestliže půda o kterou jde pro nepatrnou rozlohu se nehodí k hospodaření obecnímu nebo státnímu, nebo je-li se všech stran obklopena pozemky uchazečovými.

Lesy a rybníky přidělí se dle § 10. a 11. v první řadě obcím a jiným veřejným svazům se zřetelem ke zvláštním místním poměrům a místní potřebě a zejména když tyto obce neb veřejné svazky se již zabývají hospodářstvím lesním neb rybníčním. Pozemkový úřad může však současně s přidělem uložit podmínky řádného hospodaření za účelem zabezpečení hospodářství lesního.

Sdružením do společného vlastnictví a užívání mohou býti přiděleny zpravidla jen souvislé celky lesní, dosavadní hospodářské lesní jednotky (polesí, revíry a pod. O tom psáno je také v dílu VIII. Lesy a obce.)

Komu se přidělí průmyslové podniky a vodní síly?

Menší průmyslové podniky jako menší pily, mlýny, dílny atp., pokud nebudou přiděleny současně se zemědělskou půdou, přidělí se dle § 13. samostatným sdružením, která slouží k podpoře zemědělské výroby, nebo sdružením, složeným z výrobců surovin, které v přiděleném podniku mají býti zpracovány. Není-li takových uchazečů, mohou se přiděliti jednotlivcům.

Vodní síly, pokud si jich využití neponechá stát pro sebe, budou přiděleny veřejnoprávním svazům ku zřízení podniků obecně prospěšných, nebo sdružením, sloužícím k zvelebení a podporování zemědělské výroby. Užívají-li je již nyní různí jednotlivci, mohou jim býti přiděleny, aby si mohli zřídit na nich nové závody.

Přidělí se půda do nájmu a pachtu či do vlastnictví?

Půda bude dle § 15. přidělena jak do nájmu a pachtu, tak i do vlastnictví, nebo může k ní býti zřízeno právo stavební dle zák. ze dne 26. dubna 1912, čís. 86 ř. z.

Jakým způsobem bude půda přidělena rozhodne Pozemkový úřad přihlížející jednak ku přání uchazečů, jednak aby nejlépe vyhověno bylo účelu, o nějž jde. Rozhodujícím zde budou tyto okolnosti:

Žádá-li někdo o přiděl takového množství půdy, aby to stačilo jemu a jeho rodině k plné obživě, tedy ke zřízení soběstačné usedlosti, nebo chce-li svoje malé hospodářství, které mu nestačí, aby mohl být se svou rodinou jen z něho živ, zvětšiti na míru soběstačné usedlosti, pak přidělí se mu pozemky do vlastnictví jako rolnický nedíl, t. j. hospodářský života schopný celek. Hospodaření na takovém nedílu je vázáno zákonnými předpisy, na jejichž splnění dozírá Pozemkový úřad. Bližší viz při pojednání o rolnických nedílech.

Do vlastnictví přidělí se menší výměry půdy stavební ku postavení a rozšíření obytných a hospodářských budov a dvorků nebo ku zřízení zahrádek při takových budovách. Též ku zřízení samostatných zahrádek a drobných podniků zemědělských, pokud slouží k doplnění nebo zlepšení obživy zemědělce a jeho rodiny, jak nařízeno § 2.

Do pachtu se přidělí půda jen takovým jednotlivcům dle § 15., kteří se pachtu buď sami domáhají, nebo kterým hospodaření na půdě je jen vedlejším povoláním nebo doplňkem obživy, anebo které se pro své povolání na půdě nemohou trvale usaditi (řemeslníci, dělníci v továrnách atd.).

Sdružením ke společnému hospodaření, zemědělským a spotřebním družstvům se přiděluje půda zpravidla do nájmu. Také do nájmu se zpravidla bude přidělovati půda kolem měst a průmyslových míst, kde lze očekávati čilý stavební ruch, tak že tato půda bude potřebna k účelům stavebním. Půda, která již polohopisným obecním plánem je určena k zastavění, nesmí býti dána do vlastnictví dříve, než až se bude jednat o skutečné zastavění dle § 15.

Kolik půdy se přidělí?

Půdu dle § 16. přidělí úřad Pozemkový co do místa, jakosti a množství tak, aby účelu přidělu bylo co nejlépe vyhověno, přihlížeje jednak k tomu, aby nebyly zkráceny zájmy veřejné a oprávně-

něné požadavky jiných uchazečů. Velikost přídělů bude odvislá od úrodnosti krajiny. Dle jakosti půdy přidělí jí Pozemkový úřad tolik, aby mohly být vytvořeny soběstačné usedlosti, na nichž uchazeč se svou rodinou by našel dosti obživy, aniž by musil vyhledávat jiného zaměstnání. Velikost těchto soběstačných celků (nedílů) bude zpravidla se pohybovat od 6 do 10 až 15 ha.

Má-li již uchazeč nějakou půdu ve vlastnictví, bude mu přidělena jen ta část, kterou k vytvoření soběstačné usedlosti potřebuje. Členové rodiny uchazečovy, žijící s ním ve společné domácnosti, nemají samostatného nároku na příděl půdy. Při přidělu má se však brát zřetel na počet členů rodiny, žijících ve společné domácnosti.

Zletilí členové domácnosti, kteří si hodlají zřídit samostatnou domácnost, mohou se mimo to samostatně ucházet o příděl.

Sdružením, která mají nárok na přidělenou půdu, lze přidělit nanejvýš tolik zemědělské půdy, aby na každého podílníka připadl takový podíl, jaký by na něj připadl, kdyby se o půdu ucházel sám co jednotlivce. Na podílníky svobodné připadá jen polovina výměry, jako na jednotlivce.

Dle § 24. může Pozemkový úřad za přiměřenou část půdy zabrané dohodou s účastníky směnit půdu nezabranou a podle okolností celé podniky zemědělské. K těmto směnám bude předně použito statků, které vzniknou tím, že k řádnému využití dosavadních hospodářských budov po-

nechá se větší výměra půdy ze zabraných pozemků, nebo že k pozemkům nepřiděleným přikáží se potřebné budovy (statky zbytkové).

Kromě uchazečů v předu jmenovaných mohou se tyto statky zbytkové dle § 25. přiděliti k vytvoření odborných hospodářství jednotlivcům, kteří jsou zvláště způsobilí k vedení větších podniků zemědělských a o tyto statky zbytkové se ucházejí.

Kdo přiděluje zabranou půdu?

Zabranou půdu přiděluje státní Pozemkový úřad. Je-li uchazečů o jistou část zabrané půdy více v jistém místním obvodu, tu z ohledu na pokud možné docílení dohody smírnou cestou, zřídí Pozemkový úřad dle § 28. podle okolností místní výbory jako sbory poradní. Do těchto sborů poradních budou povoláni zejména zástupci jednotlivých uchazečů o půdu neb zástupci sdružení, pak zástupci zúčastněných státních úřadů, obce a odborných hospodářských sdružení. Na základě dohody těchto činitelů rozhodne a přidělí Pozemkový úřad půdu. Kdyby nebylo docíleno dohody, rozhodne Pozemkový úřad sám, bez ohledu na tento poradní sbor.

Kdy a kam se mají podávat žádosti o přiděl půdy, bude náležitě vyhlášeno dle § 29. teprve, až se bude měti započítí s chystaným přídělem.

O rolnických nedílech.

Co jest a jak vzniká rolnický nedíl?

V zákoně přidělovém jedná se o t. zv. rolnických nedílech. Rolnický nedíl jest hospodářský, života schopný celek. Dle § 30. vzniká přidělením celé soběstačné usedlosti jistému uchazeči, nebo doplněním a sloučením svobodného majetku pozemkového jistého majitele s majetkem přiděleným na soběstačnou usedlost. Také může vzniknouti dobrovolným podřízením svobodného majetku pozemkového řádu o rolnických nedílech. Že nějaká usedlost jest rolnickým nedílem, musí to býti dle § 32. zvláště vyznačeno v pozemkové (gruntovní) knize, na listu podstaty statkové.

Může rolnický nedíl býti libovolně zatížen?

Rolnický nedíl nemůže dle § 32. býti bez souhlasu Pozemkového úřadu býti zatížen jinými dluhy než rentovými, t. j. takovými, které vznikly při přejímání nedílu tím, že přejímatel neměl tolik na hotovosti, kolik bylo zapotřebí k zaplacení celé přejímané usedlosti. Potřebný obnos vypůjčil si přejímatel od státu, který bude spláceti (umořovati) v malých splátkách. Takový dluh nazývá se rentovým dluhem náhradovým a musí býti zapsán v gruntovní knize. Vázne dle § 33. na usedlosti v pořadí hned za veřejnými daněmi a dávkami a to buď jako renta věčná, nebo renta umořitelná za

určitý počet let. Záleží to na vůli vlastníkově, a vlastník může také kdykoliv chce dáti si rentu věčnou změnit v rentu umořitelnou.

Kromě tohoto rentového dluhu náhradového, smí v pozemkové knize rolnický nedíl býti zatížen dle § 32. jen obyčejnými pozemkovými služebnostmi, jako na př. povolením cesty z nouze, odváděním vody z pozemků jiných přes pozemek nedílu a t. p., nebo služebnostmi bytu a výměnku.

Komu může býti přidělen rolnický nedíl a kdo ho dědí?

Rolnický nedíl může dle § 34. býti přidělen pouze jediné osobě nebo manželům do spoluvlastnictví. V případě, že by jeden z manželů zemřel, přechází vlastnictví nedílu na druhého manžela. I v případě úmrtí, pořídil-li vlastník nedílu poslední vůli, může určit za dědice dle § 41. pouze jedno dítě, nebo jen jednoho dědice. Neurčil-li vlastník nedílu žádného dědice a dědictví má se ujmouti dědic dle zákonné posloupnosti z několika pozůstalých, pak, není-li ujednáno s Pozemkovým úřadem nic jiného, náleží zpravidla přednost nejstaršímu dědici mužskému před ženskými. Při stejném stáří a stejných podmínkách dvou dědiců určí se losem, kdo se má nedílu ujmouti. Nežustavil-li vlastník nedílu děti, pak ujímá se dědictví nejbližší příbuzný dle příbuzenského stupně. Pozemkový úřad však musí tohoto dědice uznati.

Neuzná jej jen tehdy, když se jedná o osobu, která dle § 40. nemá nároku na dědictví nedílu pro osobní neschopnosti nebo vady.

Jedná-li se o rozhodnutí při dědictví mezi dětmi adoptovanými, tu mají přednost děti vlastní. Stejně i manželské děti mají přednost před ne-manželskými.

Kdo nemá nároku na příděl rolnického nedílu?

Z přídělu nedílu jest dle § 40. zpravidla vyloučena osoba:

- a) které bylo soudem odňato právo, aby svobodně spravovala svůj majetek;
- b) která pro duševní nebo tělesnou vadu není způsobilou na usedlosti svobodně hospodařiti;
- c) která je zjevně náchylná k marnofratnictví;
- d) která má jiné povolání, jež jí nedovoluje na usedlosti samé osobně hospodařiti;
- e) která aspoň po dvě léta již je nepřítomná a nedává o svém pobytu zprávy, a když její nepřítomnost spojena je s takovými okolnostmi, které činí pochybným, zdali se nepřítomný v přiměřené době vrátí.

Nedostatečný věk nevylučuje dědice z převzetí nedílu. Jestliže je více spoludědiců, tu osoba určená k převzetí nedílu nemá mít jiný statek, který by se buď rovnal hodnotou děděnímu nedílu, nebo aspoň polovině této hodnoty.

V takovém případě by nedostala tato osoba nedílu, nýbrž jiná, která takového pozemkového vlastnictví nemá a která je dle posloupnosti na řadě. Jedině tehdy by osoba s jiným statkem se mohla ujmouti dědictví nedílu, když by byla ochotna svůj statek odevzdati nejbližšímu dědici za cenu, která byla vzata za základ při určování hodnoty nedílu t. j. taková cena, kterou stanovil Pozemkový úřad dle svého nejlepšího uvážení tak, aby přejímatel usedlosti mohl na ní obstáti.

Přidělí se rolnický nedíl s příslušenstvím či bez něho a co rozumí se příslušenstvím?

Rolnický nedíl přidělí se dle § 43. přejímateli s celým příslušenstvím. Příslušenstvím rozumí se dle obecného zákoníku občanského § 294 vše, co s věcí jakous je trvale spojeno. Tedy při pozemcích a rybnících dle § 295. obč. z., tráva, stromy, plody a všeliké užitečné věci, které ze země vyrůstají, se pokládají za příslušenství potud, pokud nebyly od půdy odděleny. Též ryby v rybníku a zvěř v lese, pokud rybník nebyl vyloven a zvěř chycena neb ulovena, pokládají se za příslušenství. Také dle § 296 obilí, dříví, píce a jiné

plodiny třeba již sklizené jakož i všecek dobytek a všechny nástroje i nářadí, pokud jich je potřeba k řádnému hospodaření, pokládají se za příslušenství statku. Tedy i celý hospodářský inventář. Při budovách rozumí se příslušenstvím vše, co je upevněno v zemi, co je zazděno, přikováno neb hřebíky přibito jako: kotly, různé zazděné skříně nebo co slouží trvalému jakémus celku na př. ckovy, provazy, řetězy a podl., s čímž byla věc jakás pevně k věci nemovité přidělána.

Jak vybaví se spoludědici rolnického nedílu?

Je-li více spoludědiců rolnického nedílu, kteří nemohli býti vybaveni z ostatní pozůstalosti a nebo nemůže-li jich přejímatel vybavit z vlastních prostředků, vyplácí je dle § 45. rentový ústav. Na usedlost, t. j. na nedíl, bude vložena rentová pohledávka. Bude to pohledávka umořitelná, při čemž výše umořovacích splátek bude určena tak, aby renta byla umořena současně s přejímatelovým hospodařením na statku.

Má-li se rozdělit pozůstalé jmění, vezme se místo usedlosti za základ suma dluhu dle § 44., který vázl na nedíl, když jej poslední vlastník, zůstavitel jmění, přejímal. Rozdělení stane se mezi spoludědice, počítajíc k nim i přejímatele dle § 732. a násl. obec. zákoníka občanského. Dotyčný § obč. zákona zní:

Měl-li zůstavitel manželské děti z prvního kolena, náleží jim celé dědictví, ať jsou pohlaví muž-

ského, ať ženského, ať se narodili, pokud zůstavitel ještě žil, ať teprv, když již byl mrtev. Děti rozdělí se o dědictví stejným dílem. Zemřelo-li dítě zůstavitelovo dříve, než on sám, a je-li po něm jeden nebo více vnuků, tu podíl dle § 733. obec. zák. občan. připadá pozůstalému nebo pozůstalým vnukům, kteří se rozdělí stejným dílem. Zemře-li také již některý z vnuků, zanechav po sobě pravnuky, jeho díl se rozdělí podobně rovným dílem mezi pravnuky. Tímto způsobem se dělí dědictví i tehdy, když se o dědictví dělí pouze vnukové po rozličných dětech anebo pravnuce po rozličných vnucích.

Není-li nikoho, kdo by pocházel od zůstavitele samého, dědictví připadá jeho rodičům a jejich potomkům. Žijí-li ještě oba rodiče, dědictví jim náleží celé rovným dílem. Zemřel-li již jeden z nich, vchází v dědické právo děti nebo potomci po něm pozůstalí. Zemřel-li jeden z rodičů zůstavitelových a nezanechal ani dětí ani potomků, celé dědictví připadá druhému z rodičů, jenž ještě žije, dle § 737. obec. zák. občan.

Ve třetím pokolení dědí dědové a babý a jejich potomci a ve čtvrtém pokolení praděd a prabába. Dědici druhého, třetího a čtvrtého pokolení ujímají se dědictví tehdy, když není nikoho z bližšího pokolení a sice tak, že jednu polovici po mužském zůstaviteli dědí nejbližší příbuzní mužského i ženského rodu po tomto zůstaviteli a druhou polovici po zůstavitelce nejbližší příbuzní po ní. Tolik

obč. zákon. Nyní pokračujeme ve výkladu zákona přidělového.

Rozdělení pozůstalosti po rolnickém nedílu musí vždycky býti vykonáno nebo předloženo ke schválení soudu.

Jestliže by ale zůstavitel zežil (prodal a pod.) do desíti let nedíl, musí dle § 46. přejímatel spolu-dědicům doplatiti, oč příznivým pro něho odhadem usedlosti, byli oni spoludědicové na svých podílech zkráceni.

Jsou-li spoludědici sourozenci, může dle § 48. přejímatel po návrhu jejich neb jejich zástupců se schválením Pozemkového úřadu je vzíti do spoluvlastnictví aniž by byl zkrácen ve vykonávání svého práva na převzetí usedlosti. Následkem toho odloží se dělení pozůstalosti do té doby, až přejímatel se jí ujme. Chce-li však některý ze společníků ze společenství vystoupiti, nebo zemře-li jeden ze sourozenců za trvání společenství a zanechal potomky, dlužno přistoupiti ihned k odročenému dělení pozůstalosti.

Zemřel-li jeden z manželů, který je spoluvlastníkem nedílu, přikáže Pozemkový úřad dle § 49., pokud nepřipadne uprázdněný podíl pozůstalému manželu, posloupnému dědici jak dříve vylíčeno.

Pozemkový úřad může pozůstalému manželu přiznati právo, aby vykoupil podíl zemřelého manžela od jeho dědiců, jestliže tato úprava dává záruku úspěšného hospodaření na nedílu. Výkupní cena se určí jako při vytvoření nedílů.

Kdy může Pozemkový úřad nedíly vykoupiti?

Dle § 51. může Pozemkový úřad vykoupiti ty nedíly, kde:

- a) vlastník pozbyl vlastností, které ho opravňovaly k nabytí přídělů, leda že by manželka, nebo jiní členové rodiny za něj na nedílu hospodařili;
- b) vlastník na nedílu hospodaří špatně nebo vede nezřízený život a dává špatný příklad svému okolí;
- c) vlastník svévolně jedná proti řádu, stanovenému Pozemkovým úřadem tím, že nezachovává přírodních a uměleckých památek, nezachovává rázu krajiny a krajinných zvláštností při stavbách, pojištění proti škodám a na život a tak jak předpisuje § 50.;
- d) vlastník nehospodaří na nedílu sám ani na něm nebydlí, leda že by tu byly závažné důvody omluvné nebo přechodné závady a jestliže o řádné hospodaření na nedílu bylo postaráno členy rodiny nebo jinak;
- e) mimo případy živelních nehod, nemocí nebo jiných mimořádných nezaviněných překážek dluhuje vlastník rentové splátky, vážnoucí na úsedlosti za více než tři leta;
- f) vlastník soustředil ve svých rukách držbu pozemkovou tak, že půda, na které hospodaří, dosahuje aspoň dvojnásobné výměry nedílu

v krajíně obvyklého a není-li toto soustředění jen přechodné;

- g) nastane-li toho potřeba z dědické posloupnosti, poněvadž mezi osobami, jež nedíl mají převzít, jsou všechny, jež jsou vyloučeny z přídělu.

Za vykoupený nedíl bude dána dle § 52. náhrada penízem, odpovídajícím tomu, co do nedílu bylo vloženo vlastníkem a jeho předchůdci a naopak po srážce toho, co na nedílu bylo zhoršeno od doby jeho převzetí.

O výkupu rozhoduje dle § 53. rozhodčí soud Pozemkového úřadu. Proti rozhodnutím tohoto soudu není opravného prostředku a nález jest ihned vykonatelný. Než dojde rozhodnutí soudu, může úřad Pozemkový dle § 54. vymoci vnucenou správu jako prozatímní opatření. K zastoupení zájmů vlastníků rolnických nedílů zřídí se dle § 55. při Pozemkovém úřadu poradní sbor zvolený z vlastníků nedílů.

Kdy může vlastník prodati nebo zciziti nedíl a za jakých podmínek?

Dle § 37. rolnický nedíl nebo jeho části mohou býti zcizeny jen se svolením Pozemkového úřadu, a to:

- a) při výměně dle dědické posloupnosti, nebo při výměně usedlosti za výměnek přivolí

- vždycky Pozemkový úřad ke zcizení celého nedílu, nespědí-li proti tomu vážné důvody;
- b) v prvních deseti letech může být nedíl zcizen za souhlasu Pozemkového úřadu jen z naléhavých důvodů (choroba vlastníka a t. p.) a to jen tak, že docílená cena tržová, pokud přesahuje to, co bylo vloženo do nedílu vlastníkem, případně státu, při čemž se vezme zřetel k vykonanému zlepšení a provedenému úmoru;
 - c) po uplynutí deseti let přivolí Pozemkový úřad z důvodů vhodnosti, ale i zde přebytek z tržové ceny patří státu;
 - d) nedíl lze zcizit jen osobě, která se zaváže, že bude sama na usedlosti hospodařit, má k tomu potřebnou způsobilost a nehospodaří jako vlastník na půdě větší, než činí polovina nedílu v té krajině;
 - e) Pozemkový úřad svolí mimo naléhavé důvody ke zcizení podílu na rolnickém nedílu ve prospěch vlastníka manžela (manželky);
 - f) k výměně pozemků nedílových za jiné přivolí Pozemkový úřad jen, zlepší-li se tím hospodaření na usedlosti, a je-li pozemek vyměněný, přihlížejíc k jeho jakosti a výměře, vhodnou náhradou za pozemek směněný;
 - g) k rozdělení nedílů přivolí Pozemkový úřad jen tehdy, sloučil-li se svobodný majetek pozemkový s nedílem, a když nové celky se svobodným majetkem osob, které se mají o ne-

díl podělití, budou soběstačnými usedlostmi a budou podřízeny řádu nedílovému;

- h) ke zcizení části nedílu přivolí Pozemkový úřad z vážných důvodů, když nebude tím ohrožena soběstačnost nedílu.

Může se nedíl neb jeho části propachtovati a za jakých podmínek?

Rolnický nedíl možno dle § 38. propachtovati za stejných okolností, jako při zcizení. Jedná-li se však o propachtování jednotlivých pozemků, které nepřesahují úhrnem jedné pětiny celé výměry nedílu na dobu ne delší než šesti roků, nebo jedná-li se o částečný pronájem obytných, hospodářských nebo jiných budov, možno tento pronájem učiniti bez přivolení Pozemkového úřadu. Pozemkový úřad může však zrušiti takové pachtovní smlouvy, kterými se hospodaření na nedílu poškozuje.

Poplatky spojené s přidělem půdy.

S přidělem půdy jsou dle § 57. spojeny tytéž poplatky, které dlužno zapraviti při každém jiném úplatném převodu majetkovém a stanovují se dle zákona poplatkového. Za základ těchto poplatků se bere hodnota nedílu, kterou určil Pozemkový úřad při jeho přejímání. Jedná-li se však o zcizení nedílu, pak se musí dodatečně zaplatiti případný imobilární i dědický poplatek. Ten se vyměřuje

z rozdílu ceny odhadní při přejímání usedlosti a ceny skutečné, o nějž byli spoludědici příznivým odhadem zkrácení.

Za příděly, jejichž hodnota nepřevyšuje cenu 10.000 Kč, platí jednotlivci, a to: malí zemědělci, domkáři, drobní živnostníci, zemědělstí a lesníci zaměstnanci, bezzemci a sdružení z těchto osob jakož i stavební družstva a nevýdělečná stavební společenstva čtvrtinu, nabyvatelé ostatní polovinu poplatku převodního z celé hodnoty přídělu.

Za příděly, jejichž hodnota převyšuje 10.000 Kč, platí nabyvatelé poloviční převodní poplatek z celé hodnoty přídělu.

Jednotlivec, jemuž se příděl stal, jest povinen dle § 59. zaplatiti poplatky sám a přímo. Sdružení osob jest povinno zaplatiti poplatky rukou společnou a nerozdílnou.

Osvobození od poplatků při řízení přídělovém.

Dle § 58. jsou od poplatků osvobozeny:

- a) veškeré písemnosti (podání, přílohy, listiny, vysvědčení, protokoly a pod.), předkládáme k dosažení přídělu půdy oprávněnými osobami;
- b) směny pozemků za účelem získání půdy dle § 24. tam, kde je jí nedostatek, pokud hodnota směněných pozemků jest stejná.

B) Výňah ze zákona úvěrového.

(Zákon čís. 166 z 11. března 1920.)

Komu a nač bude poskytnut úvěr?

Úvěr dle § 1. řečeného zákona bude poskytnut:

1. Jednotlivcům i družstvům, kteří nabudou půdu provedením zákona záborového.
2. Osobám, které nabudou nezabrané půdy zprostředkováním Pozemkového úřadu.
3. Těm, kdož nabudou t. zv. rolnických nedílů (viz část II. zákona přidělového).

Úvěr ve smyslu § 2. tohoto zákona bude poskytnut:

- a) k získání půdy do vlastnictví až do devíti desetin té ceny, za niž byla půda S. P. Ú. přidělena;
- b) k získání budov hospodářských a obytných až do poloviny jejich ceny určené pod lit. a);
- c) ke stavbě hospodářských budov a obytných až do devíti desetin ceny půdy a do poloviny nákladů stavebních, schválených Pozemkovým úřadem. Úvěr na novostavby, přestavby a přístavby se zajistí na nemovitosti najednou a vyplatí se dle postupů stavby.

Legionáři, invalidé, jejich vdovy a sirotci, dále vdovy po vojínech, kteří zemřeli následkem vojenské služby a válečným poškozcům může býti

poskytnuta další úvěrová pomoc z fondů k jejich podpoře zřízených.

U koho bude nutno žádati o úvěr?

Další §§ 4. a 5. jednají o způsobu úvěru a kdo ho bude vypláceti. Jedná se o zřízení náhradové banky. Kromě toho se zemské zemědělské a hypoteční ústavy spojí ve velký podnik. Jednání je v proudu a nelze tedy ještě správně název ústavu označiti.

Úvěr bude dlouhodobý, úrok nevýšitelný.

Dle § 6. bude úvěr takový — dlouhodobý, nevypověditelný, dokud dlužník bude řádně platit úroky a splátky, dále uměřovatelný! Úroky při tomto úvěru jsou nevýšitelné. Dlužník bude moci dle § 7. splatit celý dluh třeba najednou anebo jeho část po půlletní výpovědi tím způsobem, jak ho přijal nebo v hotovosti. Byl-li mu úvěr poskytnut v úpisech (papírech), může ho splatiti tímže způsobem. Pokud úvěr nebude splacen, nejméně však do 10 let od jeho poskytnutí (§ 8.), nesmí býti jím zatížena nemovitost z cizena mezi živými. Může se tak státi jen s povolením Pozemkového úřadu. Půjdecko o převod mezi manželi nebo s rodičů na děti, není třeba Pozemkový úřad o souhlas žádati. Proti nedbalým dlužníkům a nedbalým hospodářům na pozemcích, kde vážne státní pohledávka — bude

použito zákona o hospodaření na statech zabraných (zákon č. 118 z 12. února 1920).

Úvěr provozovací.

Dle oddílu II. zákona řečeného (§ 13.) mohou družstva obdržeti úvěr k opatření mrtvého i živého zařízení, jestliže:

- a) prokáží, že stanovy jejich vyhovují podmínkám Státního pozemkového úřadu a
- b) podrobí-li se případným zvláštním podmínkám tohoto úřadu a jeho dozoru.

Také jiná družstva a úvěrní ústavy, jichž stanovy vyhovují — mohou pro své členy, kteří půdy nabyli, úvěru dosáhnouti.

C) Výklad zákona náhradového.

(Zákon z 8. dubna 1920 č. 329.)

Vzpomenutý zákon má větší význam pro velkostatkáře než pro uchazeče. Omezují výklad jeho jen na ty paragrafy, které se uchazečů týkají, poněvadž pro prvnější, publikace tato určena není. Podotknouti sluší, že tento zákon v § 37., 38. a 39. dotýká se otázky převzetí státního majetku ať už získány z titulu § 9. záborového zákona anebo bez náhrady. Vyzdvíhají to proto úvodem, abych podepřel snahu naši po parcelaci státní půdy, o níž pojednávám na jiném místě. Jak vidět, zákon tu možnost připouští, rezervuje pro ten případ už v dotyčných §§ zákonná opatření.

Výpověď osobám, které hospodaří na přebíraném majetku.

Dle § 12. zákona náhradového obdrží osoby takové výpověď 6měsíční. Výpověď budiž dána tak, aby mohli skončiti práce sklizňové. Majitelé a nájemci, kteří hospodaří na dvorcích, obsažených v parcelačním plánu pro r. 1921, provedou tedy letos sklizeň naposled.

Náhrada za zabraný majetek.

Náhradou čili přejímací cenou dle § 41. za majetek pozemkový jest cena jeho vyplývající z průměru cen docilovaných v letech 1913—1915 při prodeji statků z volné ruky v rozloze přes 100 ha. Vláda je zmocněna vyhlásiti závazné stupnice cen se zřetelem na cenový průměr vyšetřený Pozemkovým ústavem.

Tyto stupnice cen byly už ministerskou radou schváleny. Dle náhradového zákona budou ceny půdy parcelované výhodny. Pozemkový úřad k ceně, za níž získá půdu, přiráží tak zv. režijní poplatky, schválené zákonem. (Tak na př. z přídělu půdy do prozatímního nájmu dle § 63. směl Pozemkový úřad vybírat poplatek 5 K za každých 0.19 ha [1 měrice] ve smyslu § 1. zákona z 9. dubna 1920 č. 254.)

Díl VIII.

Lesy a obce.

Obecní lesy a parcely jednotlivců neprávem uzmuté velkostatkem.

Ne sta, ale tisíce obcí v naší republice se buď domnívá, nebo oprávněně tvrdí, že jí byly obecní lesy, pastviny, role neprávem odňaty — velkostatkem. Některé obce chtějí vésti důkazy listinami sta rodávného původu, jiné obecními mapami, v nichž jsou zakresleny parcely ony jako majetek obce, jiné tradicí a svědky. Otázka vrácení neprávem nabytých statků původním majitelům soukromým i obcím zaujala mysl veřejnosti těsně po 28. říjnu 1918 a dostala se také do starého revolučního Nár. shromáždění. Jeden z tehdejších ministrů spravedlnosti přislíbil nám, že bude nutno ji řešit, abychom právnímu výboru zjednali podklad řešení, t. j. potřebný materiál. Opatřili jsme více jak 1000 aktů, z nichž četné byly zřejmými dokumentem odejmutých pozemků vrchností — staršího původu, jiné basírovaly na tradicích a dohadech.

Dne 23. května 1919 podali jsme k tomu cíli návrh, aby byly bezplatně navráceny orná půda, lesy louky a pastviny, jež byly obcím a jednotlivcům v minulém a předminulém století vrchnostmi bezprávně odňaty. Návrh

tento nese číslo tisku 1127. starého N. S. a podali ho poslanci naší strany dr. Josef Černý, Jaroslav Marcha, Rudolf Beran a Viktor Stoupal. V důsledcích tohoto návrhu povolal výbor pro pozemkovou reformu znalce JUDr. Šafařoviče, JUDr. Jana Říhu a dra Nováka, ředitele zemského archivu v Praze, dále prof. dra Pekaře, prof. dra Šustu, prof. dra Kaprase, prof. dra Kadlece a j., aby podali o věci svoje dobrozdání.

Posl. Jos. Vraný v díle »Československá pozemková reforma v prvním roce republiky« píše o těchto dobrozdáních následovně:

JUDr. J. Šafařovič a JUDr. Jan Říha naznačili, že postup ohledně pozemků, které byly svého času obci bezprávně odňaty vrchností — mohl by býti následující:

Osvědčí-li obec, že v době od r. 1620 (?) počínajíc až do dneška některé pozemky patřivaly kdys obci, že se jich však v době té zmocnil velkostatek, nemaje k tomu dostatečného důvodu, tu Pozemkový úřad, přesvědčiv se z dokladů, které obec předloží, anebo kterých se úředně dopátrá, že udání obce jest odůvodněno, vyvlastní dotčené pozemky ve prospěch obce bez náhrady. Majitelům velkostatků se ponechává, aby žalobou prokázali, že svého času pozemku toho řádným způsobem nabyli. Při tom se však nemohou do-

volávati toho, že vlastnictví vydrželi, nebo že se vlastnictví obce promlčelo.

Dr. J. B. Novák, ředitel zemského archivu pražského v Praze, podal 5. února 1919 výboru pro pozemkovou reformu historické dobré zdání o termínu zákona o vrácení půdy, kdysi obcím odňaté. Nejdůležitější mezník v dějinách pohybu půdy jest r. 1620 — letopočet převratu bělohorského. Noví majitelé velkostatků nedbali práv selského lidu a s rustikální půdou nakládali dle libosti. Selské usedlosti zpustly, vrchnost si zaokrouhlovala dvory parcelami selskými i obecními. Ovšem zjištění tohoto pohybu půdy jest velmi nesnadné a vyžadovalo by dlouholetého studia. První řádný katastr, který uvádí pozemky selské i panské, jest z r. 1713. Teprve od tohoto roku by se dalo provést přesnější vyšetření. Třeba však připomenouti, že většina obcí odkázána toliko na ústní tradici a svědectví starších pamětníků, nemůže udati ani přibližných dat o zcizené půdě, jejíž vrácení se domáhá. A třeba se v katastrech uložených v zemském archivu zjistí přesný stav obecního i panského majetku v určité době, nelze tu nalézt data o právní stránce a motivech těchto změn. A pátrání po těchto dokladech, které jsou uloženy v rozsáhlém oddělení průvodních aktů katastrů, vyžaduje vždycky dlouhé doby. Dr. J. B. Novák navrhuje: Rok 1713 budiž určen za termín, až k němuž by se provedlo všeobecné

šetření. Obcím, které mají dále doklady, že jim byl vrchností odňat majetek mezi léty 1620—1713, bude tento majetek také vrácen.

Co je se zákonem o vrácení neprávem uzmutého majetku obcím i jednotlivcům?

Národní shromáždění v důsledku žádostí a petic i dobrých zdání vložilo do § 9. zákona o záboru velkostatku toto ustanovení: »Zvláštním zákonem provede se zásada, že bez náhrady bude převzat majetek bezprávně nabytý.« Ovšem jest otázka, pokud podle zákona přidělového může Pozemkový úřad přidělit majetek ten bývalým majitelům. V mnohých případech bude to sotva možno.

Tolik posl. Vraný ve svém díle. Ale i úsudky a dobré zdání dalších vědátorů nejsou bez zájmovosti.

Prof. dr. **Pekař**, známý historik, praví: »Právní citění naše bouří se ovšem při myšlence, že by všechny tyto skutky loupeže a násilí měly zůstat nepomstěny, protože — jak za to mám — individuální trestání není již možné, navrhoval jsem v prvním svém dobrozdání pokutu jaksi manifestační: potrestání hlavního představitele jak tehdejší absolutistické zvládnutí vlády, tak předního účastníka ne-li

náčelníka korupční kliky, která nejvíc zlého napáchala, t. j. knížete Karla z Liechtensteina, který jako plnomocný zástupce králův potrestání odboje v Čechách na péči měl. Nelze ho ovšem trestati jinak než v potomcích jeho, tedy zabráním bez náhrady při nejmenším těch statků, jež předkové jeho z kořisti pobělohorské, z části podvodem, získali rodu svému.«

Profesor dr. Kadlec praví: »Co se však týče kníž. majetku Liechtensteinského, pokládám nejen za možné, nýbrž přímo doporučuji, aby knížecí rodině Liechtensteinské zabrán byl bez náhrady ve prospěch republiky veškeren nemovitý majetek, pocházející z pobělohorských konfiskací, a mimo to i majetek na Krnovsku, jímž jako lenním knížectvím tento nohsleda Ferdinanda II. r. 1622 byl obdařen. Zabráním, bez náhrady bude jen spravedlivým trestem za zločinnou činnost Karla knížete z Liechtensteina proti českému státu, trestem, kterým se rodině Liechtensteinské odejme po právu to, čím se bezdůvodně na újmu české šlechty a českého státu obohatila. Trest ten bude ještě velmi

maly, poněvadž i když statky neprávem nabyté budou zabrány, zbudou rodině pořáde ještě užitky z těchto statků za celá tři století.«

Profesor dr. **Jan Kapras** uvádí: »Karel z Liechtensteinů již před bitvou bělohorskou zúčastnil se silně všech akcí protinárodní strany dvorské a katolické a to mu vyneslo právě udělení Opavska (1613). Po bitvě bělohorské on byl hlavním a vynikajícím činným účastníkem na neblahé éře pobělohorské. On nezúčastnil se snad jen jako jiné rody nabytím statků, nýbrž na jeho hlavu spadá do jisté míry i zodpovědnost za celou exekuci tehdy provedenou, za nastolení pobělohorského absolutistického režimu a konečně i za hospodářský bankrot země, zaviněný dlouhou mincí, na níž on sám byl hlavním účastníkem. Krátce nikdo z tehdejších osob mimo panovníka samého neměl takovou vinu na pobělohorském osudu našeho národa, jako právě Karel z Liechtensteinů.«

Tento zákon, jehož vydání se předpokládá v § 9. zákona záborového — vydán dosud nebyl a není tudíž právního titulu, aby obce i jednotlivci mohli dožadovati se vrácení

uzmutého majetku tam, kde se tak opravdu stalo neprávem.

Dlužno zde připomenouti, že vydání takového zákona mělo už tehdy v starém N. S. své velké odpůrce, a že má je dosud, ačkoliv vydání takového zákona není ničím jiným, než zjedná-
ním dějinné spravedlnosti těm, kteří
byli poškozeni.

Co je v zákoně o přidělu lesů obcím?

Velký majetek lesní zabrán je zákonem zábo-
rovým, ale dosud v řešení této otázky se valně
ku předu nepostoupilo. Je sice pravdou a také správ-
ným, že napřed nutno vyřešit otázku rolní půdy,
pastvin a luk — ale jak dokazuje třetí rok hospo-
daření majitelů dosavadních na zabraném majetku
lesním — jest v zájmu důstojnosti zákonů naší re-
publiky, aby procedura s lesy netrvala příliš dlou-
ho. Vzdor tomu, že nařízením vlády z 9. dubna
1920, čís. 61., o vyšetření a uvedení v patrnost
zabraného majetku, byli majitelé povinni včas
ohlásiti své rozlohy — musili býti k tomu
pokutami doháněni, vzdor zákonu (č. 118
z 12. února 1920) o hospodaření na zabraném ma-
jetku, nehosподаři zrovna nejlépe, a uvalení čet-
ných vnucených správ na jednotlivé velkostatky
jsou toho dokladem.

O přidělu lesů zabraných obcím — hovoří je-
dine § 10. zákona z 30. ledna 1920, č. 81. (zákona
přídělového).

Čtenář nechť si laskavě přečte znění tohoto paragrafu ve stati, kde je uveden populární výklad zákona přídělového.

Do vlastnictví obcí, jako jednotek komunálních se pravděpodobně lesů příliš mnoho nedostane. Může se tak státi snad tam, kde jsou t. zv. jazyky lesů mezi obecními pozemky — nebo enklávy ničím nespojené s dalším majetkem lesním a těžko spravovatelné, a nebo jsou-li takové povahy lesy při majetku, který se bude parcelovati. Při parcelaci panství pardubického se takové případy vyskytly — a lesy byly komunálním jednotkám přirknuty.

Ale i v případě pardubickém se ukázalo, že přiděl lesů obcím má nepřátele i v takových elementech, které domněle mají povahu a ráz obhájců zájmů vesnických. Jednalo se o žádost města Přelouče, které požadovalo přiděl lesů, ležících nejméně v katastru 15 obcí venkovských. A tu zástupci strany českých socialistů Laubie a Drobný, dále zástupce strany lidové (katolické) Kaderka, i zástupce strany národně-demokrat. (rol. Král), jakož i zástupci strany soc.-demokr. (Biňovec a další) hlasovali proti obcím, pro přiděl městu. Stanovisko obcí sdíleli toliko zástupci naši ve správním výboře Poz. úřadu — posl. Vraný a insp. Mackovík. Z tohoto i jiných příkladů obce poznají — že ony elementy, jež také počítají na městské příslušníky — vedeny ohledy agitačními — zasazují obcím a jich požadavkům

smrtné rány. To ostatně dalo by se dokazovati na mnohých jiných případech, které jsou součástí dějin pozemkové reformy a zákonů k ní směřujících.

V republice je ale velmi mocný proud — nedati lesů obcím vůbec. Poukazuje se na špatné hospodaření lesní na majetku komun — ač jsou mnohé komuny — kde se dobře hospodaří a lesy se nedevastují.

V poslední době neobyčejnou pozornost této otázky věnuje býv. ministr Staněk, který usiluje, aby lesy zabrané převzaly svazy obcí, t. j. velká sdružení obcí, příkladně župní svazy obcí, takže by odpadla obava před místním protekcionářským ničněním a překácováním lesů.

Autor této myšlenky tvrdí, že by hospodářství lesní neutrpělo, že by takový veliký svazek organizační mohl docela dobře ponechat starý stav personálu — provádět lesní kulturu a pod zákonem proti devastaci — vlastnit ohromné bohatství — od něhož posl. Staněk slibuje si provedení sanace obecních financí. Snaha jeho je dobrá, třeba že naráží na odpor — autor vidí zcela správně — odboj šlechtické koterie proti zákonům o pozemkové reformě — v tom, že se dosud opírají o neztenčený majetek lesní.

Příděl lesů — jednotlivcům.

§ 10. zákona přídělového, odstavec 3., jedná o přídělu lesů do vlastnictví jednotlivcům.

Praví, že jednotlivcům lze přidělití lesní pozemky výjimečně a v menší rozloze k tomu cíli, aby byl zaokrouhlen nebo jinak doplněn a zajištěn jejich lesní i jinaký majetek, jestliže půda lesní, o kterou jde, hledíc k nepatrné její rozloze se nehodí k hospodaření obecnímu nebo státnímu, nebo je-li ze všech nebo několika stran obklopena pozemky uchazečovými.

Toto znění § 10. jasně ukazuje, že přidělí lesů do vlastnictví — jednotlivců bude minimální.

Díl IX.

Výklad zákona o obecním statku.

Určitou část zákonodárství nové republiky, pokud jde o lesy singulární (starousedlých), obsahuje také zákon o obecním statku. Vsunuji do této sbírky také jeho znění, s podotknutím, že nadělal mnoho zlé krve a že stále stojíme před jeho opravou.

Zákon tento se nevztahuje na Slovensko a kromě lesů týká se také rolí, pastvin a jiné půdy.

Důvody, které vedly k vydání zákona.

Posl. Jan Malypetr, jeden z nejlepších samosprávných pracovníků, uvádí v předmluvě k

vydání tohoto zákona — o niž jsme ho požádali svého času, následující:

V mnohých obcích v Čechách a na Moravě jest dvojitý druh obecního jmění nemovitého a to jmění kmenové a obecní statek. Tento obecní statek je sice majetkem obce, ale užívání jeho vyhrazeno jest jen některým vrstvám obyvatelstva, tak zvaným starousedlíkům (rustikalistům, singuláristům).

V krajinách, kde tento obecní statek jest ve značnější rozloze, jsou dobře známy všechny důsledky, pocházející z toho, že někteří občané užívají pro sebe užitek z nemovitostí, které nepatří jim, nýbrž obci. Napjatý poměr mezi starousedlíky a ostatními obyvateli v obci, vyostřující se mnohde až do nenávisti, byl na škodu nejen společnému životu občanskému, ale i obci a správě věcí obecních. Starousedlíci byli zpravidla nepovolní vůči požadavkům pozdějších usedlíků po spoluužívání obecního statku a novousedlíci snažili se dokázati, že starousedlíci užívají obecního statku nesprávně a protizákonně.

Abychom utvořili si jasný úsudek o tom, je nutno objasniti, jak vznikl obecní statek a užívací právo starousedlíků. Původní vlastnictví půdy bylo u starých Slovanů vlastnictví společné a všichni obyvatelé obce byli spoluvlastníky veškeré půdy kolem sídliště — obce — ležící. Jak vzrůstala obec, tak množila se obdělávaná půda a části odlehlejší, nebo ku rolnictví méně vhodné zůstá-

valy neobděláné buď jako pastviska (lada) nebo lesy. Když pak vyvinulo se ze společného vlastnictví půdy vlastnictví osobní (individuální) zůstaly tyto části neobděláné i na dále vlastnictvím všeho obyvatelstva obce, a všechno obyvatelstvo bralo z této půdy to, co tyto pozemky poskytovaly, tedy pastvu pro dobytek a dříví a jiné užitky z lesa. V těch dobách nebylo v obcích jiného obyvatelstva než toho, které zabývalo se rolnictvím a toto obyvatelstvo sestávalo z vlastníků obděláné (rolnické) půdy a z lidí na této půdě s vlastníky — rolníky — spolupracujícího a zpravidla ve společné domácnosti s nimi žijícího.

Všecky výlohy, jež obyvatelstvu těchto starých dědin byly společné, jako výlohy s udržováním cest, s opatřením chudých v obci, později břemena vojenská (ubytování a spižování vojska) uhražovány byly těmito samostatnými hospodáři dle rozsahu jich hospodářství a také užitky ze společného obecního majetku plynoucí připadaly jim.

Když po roce 1848 zrušena byla robota a svazek poddanský, postavena byla i obec na jiné základy a poměr občanstva vůči obci nabyl docela jiné tvárnosti. Všichni občané byli obecním zřízením postaveni před nové povinnosti, hraditi obecní výlohy dle svých majetkových poměrů. Přestala tedy povinnost starých usedlíků nésti břemena obecní a mělo tím také přestatí jich právo na užívání nemovitostí obecních.

To však se nestalo a užívání obecního statku zůstalo v platnosti pro ty, kdo toto užívání skutečně vykonávali. Obecní zřízení pro Čechy a pro Moravu upravilo sice poněkud poměry obecního statku, ale způsobem nedokonalým a nedostatečným. Ohromná řada sporů, mnohde až ku správnému soudu vedených, je toho dokladem.

Obecní zřízení praví sice, že ti, kteří před vydáním zákona o obecním zřízení měli právo k užívání obec. statku, mají právo toto dle téhož obyčeje i nadále, vymezuje však rozsah toho užívání tím, že může každý podílník z obecního statku užívatí tolik, kolik potřebuje pro svůj dům a statek. Vše ostatní, co by přebylo, náleží má obci. Naproti tomu stanoví pro tyto uživatele povinnost hraditi některé povinnosti (vydržování chudých, udržování obecních cest a pod.).

Během času vyvinulo se toto právo užívání do neobmezené téměř míry a zejména u obecního statku lesního došlo až ku zneužívání a mnohde dokonce i k pustošení obecních lesů.

A zejména tyto skutečně nepěkné zjevy zneužívání práva při úplném téměř neplnění povinností s tím spojených, prokázaly naléhavou a neodkladnou nutnost nové zákonné úpravy této v pravdě spleťté věci.

Kdyby užívání obecního statku zůstalo v rodinách původních uživatelů, mohlo by snad nazváno býti spravedlivým zrušení tohoto užívacího práva úplně bez náhrady. Poněvadž však ve velmi mno-

lých případech přešlo toto užívací právo na nové majitele, kteří usedlost s užívacím právem draze koupili a tohoto práva správně užívali, nebylo možno připustiti prostou konfiskaci toho, co poctivě a dle práva bylo nabyto.

Dle těchto zásad sdělán byl zákon o obecním statku, který následuje o něco dále v prostém výkladu.

Přeměna obecního statku v obecní kmenové jmění.

Dle § 1. zákona o obecním statku prohlašují se za kmenové jmění obecní všechny nemovitosti, jež jsou ve smyslu předpisů obecních zřízení, obecním (měšťanským) statkem. To platí o lesích, rolích, pastvinách užívaných starousedlíky, rustikalisty, singularisty (podílíky).

Užívací práva podílíků.

Užívací práva podílíků k nemovitostem obecního statku dle § 2. zanikají bez náhrady, pokud v § 3. a 4. není jinak nařízeno. Současně zanikají veškeré povinnosti, jež postihují podílíky, jako úplata za užívání obecního statku, vyjmajíc ty, které připadají na poslední dvě léta ode dne 1. září 1919 zpět počítajíc. Povinnosti ty nutno splniti v obvyklém způsobu a rozsahu nejdéle do konce roku 1919.

Povinnosti obce k podílíkům.

Dle § 3. jest obec povinna podílíku, který sám užívá určité nemovitosti obecního statku jako

role, louky neb rašeliniště, propachtovati tuto nemovitost na dobu 9 let, počínajíc dnem 1. října 1919, jestliže podílník nejdéle do 15. září 1919 oznámí obci, že činí nárok na pacht nemovitosti té od obce za pachtovné v zákoně stanovené, a že ponese ze svého veškeré daně a veřejné dávky na nemovitost tu připadající.

Podílník může hlásiti se o pacht i na kratší dobu.

Podílníkům, kteří jsou vlastníky více než 8 hektarů orné půdy a luk, nárok na pacht nepřislouší. Na přebytky menší 1 hektaru se nehledí.

Sklizeň z roku 1919 náleží dosavadním uživatelům.

Jaké je roční pachtovné podílníků?

Roční pachtovné za 1 hektar činí dle § 3.:

1. Při rolích: Jsou-li zařaděna do I. až III. tř. bonitní K 150, jsou-li zařaděna do IV. a vyšší třídy bonitní K 90.

2. Při lukách: jsou-li zařaděna do I. až III. třídy bonitní K 225, jsou-li zařaděna do IV. a vyšší třídy bonitní K 150.

3. Při rašeliništích K 150.

Po třech letech se snižuje pachtovné o jednu třetinu. Pro plošnou výměru nemovitosti jsou při stanovení výše pachtovného směrodatny údaje evidence katastru daně pozemkové.

Pachtované pozemky není dovoleno dáti v podpacht odděleně od vlastní usedlosti pachtýřovy.

Překročení tohoto zákazu má v zápětí zrušení pachtu.

Kde dle platného obyčeje náleželo společně všem neb některým majitelům dobytka v obci pásť na lukách po sklizni sena neb otavy, zůstává tato zvyklost pro dobu pachtu nedotčena.

Co přísluší podílníkům, kteří mají nárok na stavební a palivové dříví?

Podílníkům, kteří dosud mají nárok na brání stavebního neb palivového dříví z pasek lesa obecního statku, přísluší dle § 4. po dobu 6 let, počínaje 1. lednem 1920, polovice peněžitého výtěžku z tohoto lesa po odečtení veřejných dávek a potřebných nákladů na řádné hospodaření, udržování a správu lesa v dotčeném roce skutečně učiněných.

Polovice ta rozdělí se mezi podílníky dle poměru, v jakém bylo naposled mezi ně rozdělováno stavební nebo palivové dříví z pasek obecního statku lesního.

Peníz na jednoho podílníka připadající nesmí přesahovati 2.000 K ročně. Peníz převyšující tuto částku plyne do pokladny obecní.

Dohodne-li se obec aspoň se dvěma třetinami podílníků o odbytném za nároky v předcházejících odstavcích uvedené podle posudku odborného znalce lesního a schválí-li toto ujednání dohlédací úřad, jsou povinni i ostatní podílníci přijmouti odbytné podle stejných zásad stanovené.

Práva užívací, zapsaná v knihách pozemkových.

Dle § 5. práva užívací nebo požívací, podle ustanovení obecních zřízení na nemovitostech obecního statku v pozemkových knihách zapsaná, mají býti na návrh obce neb dohlédacího úřadu (zemského výboru, okr. hejtmanství) v pozemkové knize vymazána.

Převody nemovitostí, zapsané po 1. srpnu 1914.

Převody nemovitostí obecního statku do vlastnictví podniků provedené podle smluv a právních jednání, uzavřených po 1. srpnu 1914, prohlásí knihovní soud na návrh obce neb dozorčího úřadu v řízení nesporném dle § 6. za bezúčinné, nehledíc k tomu, zda nemovitosti ty jsou v držení původního nabyvatele nebo jiných osob.

Návrh jest účinní mejdéle do konce roku 1920.

Byl-li nárok soudem uznán, jest obec povinna do 3 měsíců ode dne, kdy usnesení nabylo právní moci, složit u soudu pro nynějšího vlastníka kupní cenu, kterou za dotčenou část obecního statku skutečně obdržela. Tato náhrada vstupuje ve příčině práv a závazků, vzniklých po 1. srpnu 1914 na dotčených pozemcích na jejich místo.

Svolí-li oprávnění, vydá soud složenou náhradu vlastníkoví, jinak rozvrhne ji podle zásad stanovených v řízení exekčním pro rozvrh nejvyššího podání za nemovitosti.

Jakmile náhrada bude složena, vloží soud právo vlastnické obci a vymaže závady, vzniklé po 1. srpnu 1914 z moci úřední.

Rozsudky o převodu nemovitosti učiněné, vydané po 1. srpnu 1914.

Stal-li se převod nemovitostí obecního statku do vlastnictví podílníků podle rozsudků, vydaných po 1. srpnu 1914, pro zmeškání nebo uznání, má být dle § na žalobu obce obnoveno řízení, aniž by třeba bylo podmínek § 530. c. ř. s. Tuto žalobu podatí jest nejdéle do konce roku 1920. Bude-li v tomto řízení původní žaloba zamítnuta, obnoví soud z moci úřední stav, jaký byl v době sporného převodu i proti těm, kdo nabyli knihovních práv.

Vymezení pojmu slova podílník.

Tento pojem vymezuje § 8.: Pokud v zákoně mluví se o podílnících, rozumějí se tím dle zmíněného paragrafu osoby, jež jsou ve smyslu předpisů obecních zřízení oprávněny užívati obecních statků, ať společně nebo jednotlivě co určitých částí.

Povinnosti obce při spravování nabytého statku obecního.

Obec prodává každoročně užitky obecních lesů dle § 9. veřejnou dražbou především pro sportěbu svých obyvatelů.

Obec může dovoliti sbíratí chrastí v obecních lesích podle zvláštního řádu, který vydá.

O užívání obecních pastvin vydá obec se schválením nadřízeného samosprávného úřadu zvláštní pastevní řád, kterým umožněno budiž v š e m o b y v a t e l ů m pásiti dobytek a husy na obecních pastvinách.

Přeměna obecních pastvin na jinou kulturu jest dovolena jen schválí-li to nadřízený úřad samosprávný.

Róle a louky obecní budtež pronajímány především uchazečům nemajetným a těm, kteří toho z důvodů hospodářských potřebují.

Čeho se musí drobní lidé domáhati na obci?

Ve smyslu § 9. tam, kde obecní statek byl od starousedlých převzat, musí se domáhati drobní účastníci z vesnice na její vedení:

1. Vydání řádu o sbírání chrastu v obecních lesích.

2. Vydání řádu o pasení dobytka a hus.

Kde by znění řádu vylučovalo účast některých vrstev, stěžujte si ihned po vydání takového řádu do 14 dnů na zemský výbor, přes ruce obecního představenstva. Adresujte: Zemskému výboru v * * * přes ruce obecního představenstva v * * * a nechte si podání potvrdit.

Díl X.

Zabrané velkostatky a stát.

Poněvadž velký majetek polní i lesní je zabrán a jeho majitelé jen dočasně ho spravují, než stát přikročí k jeho přidělení ve smyslu zákonů o pozemkové reformě, vydán byl zákon č. 118 z 12. února 1920 o hospodaření na těchto velkostatech!

Je třeba, aby lid znal povinnosti správ velkostatků zabraných — a aby sám byl jakousi živou lidovou národní kontrolou. Nelze ovšem brátí zřetele na stížnosti nedoložené, nedokázatelné, ale stížnosti věcného rázu vždycky najdou ohlasu a na takový velkostatek je uvalena vnucená státní správa. Aby náš lid věděl, jaké povinnosti ze zákona výšeřečeného vyplývají velkostatkům, stůjž zde kratičký výklad.

Jaké jsou povinnosti majitelů, nájemců a správ zabraného majetku?

Dle dotyčného zákona mají správy zabraného majetku, resp. jeho majitelé, povinnosti:

1. Vynaložiti všecku péči, práci i náklady, aby dosaženo bylo výtěžků, úměrných k jakosti panství. (§ 1.)

2. Prováděti potřebné investice a opravy. (§ 2., odst. 1.)

3. Prováděti nutné přestavby a novostavby budov hospodářských i obytných (příkladně shořlostí nebo požárem zničených.) (§ 2., odst. 2.)

4. Doplnňovati opravami rozmnožení mrtvého i živého zařízení. (§ 2., odst. 3.)

5. Znovuzřizovati ploty, zdi, ohrady, mezníky, je-li toho potřeba, a jestliže taková opatření dosud nestačí. (§ 2., odst. 4.)

6. Uhynulé stromy — novými nahrazovati, pokračovati ve vysazování zahrad a stromoradií — bylo-li započato takové dílo. (§ 2., odst. 5.)

7. Čistiti rybníky, nádrže, vodoteče, opravovati hráze, splavy, vodní zařízení atd. (§ 2., odst. 6.)

8. Udržovati meliorační zařízení, pokračovati v započatých melioracích, ve stavbách nutných cest soukromých, polních a lesních, nastalo-li přerušení těchto prací po 1. srpnu 1914 (pro válku). (§ 2., odst. 8.)

9. Věsti řádně knihy o příjmech a vydáních, výkazy o mrtvém a živém inventáři, zařízení a stavu majetku a fondů. (§ 2., odst. 9.)

10. Bezpečně uložití archivy, registratury, příruční spisovny, knihovny (vyjma věcí rodinných). (§ 2., odst. 9.)

11. Zajistiti pensijní a jiné požitky zaměstnanců, kteří nebyli jinak pojištěni a zajistiti pravidelné dary z milosti, které dostávali zaměstnanci či jejich pozůstalí. (§ 3.)

12. Hlásiti do 14 dnů od uzavření nějakého prodeje dřeva — každý takový prodej, vyjímaje

drobný místní. Prodeje neohlášené jsou neplatny. (§ 4.)

Z hořejšího seznamu je patrno, že správy zabraných velkostatků mají obsáhlé povinnosti. Veškeré stížnosti přijímá (pokud to nejsou statky státní) Státní pozemkový úřad v Praze — který může dle § 12. naříditi trvalý dozor a když to nedostačuje, vynucenou státní správu. Tomuto zákonu podléhají také nájemci zabraného majetku. Poněvadž bývalá šlechta vystrkuje na všech stranách tykadla, podporována jsouc proti pozemkové reformě odbojem osob buď poštvaných nebo najatých, nebo z důvodů agitačních proti ní zaujatých — bude dobře, když lid, t. j. národ stane se sám živou kontrolou hospodaření na zabraných statcích a vždy doloženými a odůvodněnými údaji Státní pozemkový úřad v Praze zpraví, děje-li se někde nesprávnost.

Kdy může býti uvalena na zabraný majetek úřední správa nebo trvalý dozor?

Dle § 12. zákona z 12. února 1920, číslo 118., může naříditi Pozemkový úřad trvalý dozor a když tento nedostačuje, uvaliti úřední správu na zabraný velkostatek za následujících okolností:

1. Je-li osoba, hospodařící na něm, tam trvale nepřítomna, aniž zanechala tam svého zástupce.

2. Jestliže osoba sama, ani její vedoucí úředník neosvědčují způsobilost řídití a zajistiti řádné

hospodaření a neustanoví-li v přiměřené lhůtě, určené k tomu Pozemkovým úřadem, schopného odborníka.

3. Jestliže hospodařící osoba opětovně hrubě poruší zásady řádného hospodaření, nebo nedbá ustanovení tohoto zákona, zejména § 4., 21., 22.

4. Jestliže převzetí do správy vyžaduje nutného zabezpečení zásobování lidu potravinami a jinými předměty potřeby, a Pozemkovému úřadu byl učiněn návrh od příslušného úřadu.

5. Jestliže nastaly vinou osoby hospodařící nebo její správy mzdové a pracovní spory, jež ohrožují vážně řádné hospodaření.

6. dá-li Pozemkový úřad výpověď osobě hospodařící po rozumu § 13. záborového zákona a může-li zavedení úřední správy podstatně ulehčiti převzetí zabraného majetku, nebo zabrániti by zařízení nebylo zavlečeno.

Dříve než Pozemkový úřad uvalí trvalý dozor nebo úřední správu na zabraný majetek lesní, vyžádá si posudek ministerstva zemědělství.

Díl XI.

Výpočet náhrad za zabraný majetek.

Rozebíraje znění zákona náhradového (zákon z 8. dubna 1920, č. 329), zejména § 41., uvedl jsem, že vládě se jím ukládá, aby zvláštním nařízením

vydala stupnice cen pro vyměření náhrady za majetek zabraný a státem přejímaný.

Tyto stupnice obsahuje nařízení vlády československé z 21. ledna 1921, č. 53. Nařízení toto je nesmírně obsáhlé a obsahuje celou řadu tabulek, které jsou násobiteli čistých katastrálních výnosů majetku polního i lesního dle oblastí (řepařské, obilnářské, obilnářsko-bramborářské a píceňářské). Jednotlivé kraje a okresy celé republiky jsou pojaty do těchto tříd oblastí. Přinášíme jistě velkou oběť, že v této kapitole uvádíme seznam všech oblastí celé republiky.

Naši lidé musí vědět, do které oblasti jsou zařazeni nejen pro účel parcelace — ale i proto, že dle těchto tabulek byli zařazeni při soupisu majetku do určitých odhadních stupnic, a dále proto, poněvadž berní úřady hodlají jim předpisovati daně dle výnosu pozemků a usedlostí — zařazených těmito tabulkami do oblastí buď více nebo méně výnosných. Poněvadž dle našich zkušeností zařazení není zrovna ideálně provedeno — bude třeba, aby se proti tomu lidé bránili — a tu v knize této mají všechny oblasti z celé republiky — pohromadě.

Pro rok 1921 odmítlo ministerstvo financí (p. ministr dr. Engliš), třeba že na ně bylo naléháno — tabulky opravit — bude však v příštím

roce nutno dožadovati se oprav a hromadně pak žádosti s odůvodněním podati na ministerstvo financí a ministerstvo zemědělství v Praze.

Rozhodně však není možno přinést v této publikaci tabulky, dle nichž stát vypočítává cenu velkostatkářské půdy. Jsou to obsáhlé na tisíce číslic obsahující přílohy řečeného nařízení, jinými slovy násobitelé čistých výnosů katastrálních pro stanovení ceny 1 katastr. jitra a) bez budov, b) s budovami, c) budov bez půdy, d) vinic, e) lesního majetku.

Okolnosti, jež ceny majetku buď zvyšují nebo snižují.

Z obsáhlého nařízení vykládám toliko věci, jež pro vrstvy, jimž tato publikace je určena, mají speciální význam. Okolnosti které cenu přebíraného majetku podstatně zvyšují jsou dle § 4. nařízení výše řečeného:

1. Je-li majetek scelen a snadno přístupný veřejným komunikacím (silnicím, drahám atd.),
2. je-li v blízkosti větších měst, průmyslových středisk,
3. je-li v nadprůměrném vzorném stavu hospodářském s dobrými budovami,
4. má-li zvýšenou plodnost půdy, melioracemi, hnojením atd.

Okolnosti, které cenu majetku podstatně sniží jsou:

1. Je-li majetek rozptýlený a nesnadno komunikacím přístupný,

2. je-li v chatrném stavu celkového hospodaření,

3. má-li nedbale půdu obdělávanou,

4. je-li ohrožen zátopami.

Všecka znění dalších paragrafů týkají se více majitelů, jimž bude stát za převzatý majetek ceny určovat, než žadatelů o půdu a proto od jejich výkladu upouštím.

Seznam okresů a krajů v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, zařazených do oblastí bonitních.

Čech .

a) Oblast řepařská.

Soudní okres: Benátky Nové, Bělá (sev. část přechod k obil.), Bílina, Boleslav Mladá, Brandýs n. L., Brod Čes., Bydžov Nov., Čáslav, Holice, Hora Kutná, Hořice, Hradec Králové, Hradiště Mnichovo (sev. část. přechod k obiln.), Chlumec n. C., Chrudim, Jaroměř, Jičín, Karlín, Kladno, Kolín, Kostelec n. Čer. lesy (již. část přechod k obiln.), Kostelec n. Orł. (vých. část přechod k obiln. — brambor.), Kouřim, Kralupy n. Vlt., Libáň, Libochovice, Litoměřice, Louny, Lovosice, Mělník, Městec Králov, Most, Mýto Vysoké (vých. část přechod k o-

biln. — bramb.), Nechanice, Nusle, Nymburk, Opočno, Pardubice, Poděbrady, Postoloprty, Praha, Přelouč, Říčany (již. část přechod k obiln.), Roudnice, Slaný, Smíchov, Sobotka, Štětí (sev. část přechod k obiln.), Unhošť, (jih.-záp. část přechod k obiln.), Velvary, Vinohrady, Vršovice, Zbraslav (již. část přechod k obiln.), Žatec, Žižkov.

b) Oblast obilnářská.

Soudní okres: Bečov (záp. část přechod k píce.), Benešov n. Plouč., Beroun, Bezručice, Blatná, Blovice, Bochoř, Březnice, Budějovice, Čes. Dčín, Dobřany, Dobříš, Domažlice, Doupov, Dubá, Duchcov (sev. část přechod k píce.), Falkov, Hluboká, Horažďovice, Hořovice, Hostouň, Chabářovice (sev. část přechod k píce.), Cheb, Chomůtov, Jáchymov (sev. část přechod k píce.), Janovice Uhl., Jesenice, Jílové, Jirkov (sev. část přechod k píce.), Kadaň, Karlovy Vary, Kdýně, Klatovy, Králůvice, Křivoklát, Lípa Česká, Lišov, Litvínov Horní (sev. část přechod k píce.), Lohet, Lomnice n. Luž., Manětín, Mimoň, Mirovice, Nepomuk, Netolice, Ouštěk, Písek, Příbram, Plánice, Plzeň, Podbořany, Přestice, Rakovník, Rokycany, Ronšperk, Sedlčany, Stodo, Strakonice, Strašecí Nové, Stříbro, Sušice, Teplá, Teplice-Šanov (sev. část přechod k píce.), Touškov, Třeboň, Týn Hořšův, Týn n. Vlt., Ústí n. L., Veselí n. Luž., Vodňany, Volyně, Zbirov, Žlutice.

c) Oblast obilnářsko-bramborářská.

Soudní okres: Bechyně, Benešov, Brd
Německý, Bystřice Nová, Dub Český, Dvůr Krá-
lové n. L., Habry, Hlinsko, Hostinné, Hradec
Jindřichův, Humpolec, Chotěboř, Kamenice n. L.,
Královice Dolní, Lanškroun, Ledec, Litomyšl,
Lomnice n. Pop., Nové Město n. Met., Milevsko,
Náchod, Nasavrky, Neveklov, Pacov, Paka Nová,
Pelhřimov, Počátky, Polička, Polná, Příbyslav,
Rychnov n. Kn., Sedlec, Skalice Česká, Skuteč,
Soběslav, Štoky, Tábor, Turnov, Ústí n. Orli., Vla-
šim, Votice, Vožice Mladá, Žamberk (vých. část
přechod k pín.).

d) Oblast píninářská.

Soudní okres: Aš, Bašťanperk, Blatno,
Brd Vyšší, Brd Železný, Broumov, Cvikov,
Frýdland, Hajda, Hanšpach, Hartmanice, Hora sv.
Kateřiny, Hradý Nové, Chrastava, Chvalšiny,
Jablonné Něm., Jablonec n. N., Jilemnice, Kame-
nice Česká, Kaplice, Kašperské Hory, Králíky,
Kraslice, Krumlov Český, Kynžvart, Liberec, Ma-
riánské Lázně, Maršov, Nové Město pod Smrkem,
Neydek, Nýrsko, Planá (Oberplan), Planá (Plan),
Police, Prachatic, Přimba, Přisecnice, Roketnice
n. Jiz., Rokytice, Rumburk, Semily, Sviny Trho-
vé, Šluknov, Tachov, Tannwald, Teplice (Wekels-
dorf), Trutnov, Úpice, Vejprty, Vimperk, Volary,
Vrchlabí, Vysoké n. Jiz., Varnsdorf, Vildstein, Zacléř.

Morava.

a) Oblast řepařská.

Soudní okres: Brno (sev. a záp. část přechod k obiln.), Břeclava, Bučovice (jih.-vých. část přechod k obiln.), Hodonín, Holešov (vých. část přechod k obiln.), Hradiště Uherské, Jaroslavice, Klobouky (jih.-vých. část přechod k obiln.), Kojetín, Kroměříž, Kyjov (sev. část přechod k obiln.), Litovel, Mikulov, Napajedla, Olomouc, Ostroh Uherský (vých. část přechod k obiln.), Pohořelice, Prostějov, Přerov, Slavkov, Strážnice (vých. část přechod k obiln.), Sternberk (sev. a vých. část přechod k obiln.), Unčov (sev. část přechod k obiln.), Vyškov (sev. část přechod k obiln.), Zlounky (jih. část přechod k obiln.), Zidlochovice;

b) Oblast obilnářská.

Soudní okres: Blansko, Byteš Velká, Boskovice, Brod Uherský, Budějovice Mor., Bystřice pod Hostýnem, Dvorec, Fulnek, Hranice, Hrotovice, Hustopeč, Ivančice, Jemnice, Jevíčko, Jičín Nový, Kounice, Krumlov Mor., Libava, Lipník, Místek (jižní část přechod k pícein.), Mohelnice, Náměšť n. Osl., Ostrava Mor., Plumlov, Příbor, Tišnov, Třebová Mor., Vizovice (vých. část přechod k pícein.), Vranov, Zábřeh, Znojmo, Zdánice.

c) Oblast obilnářsko-bramborářská.

Soudní okres: Bystřice (okr. hejtmanství Nové Město), Dačice, Jihlava, Kunštát, Město Nové na Moravě, Meziříčí Velké, Slavonice, Světava, Telč, Třebíč, Třešť, Žďár.

d) Oblast píceinářská.

Soudní okres: Bojkovice, Frenštát, Klobouky Val., Město Staré, Meziříčí Val., Rožnov, pod Radhoštěm, Rýmařov, Šilperk, Šumperk, Vsetín, Wiesenberk.

Slezsko.

a) Oblast řepařská.

Soudní okres: Bohumín, Fryštát (již. část přechod k obiln.), Ostrava Slezská.

b) Oblast obilnářská.

Soudní okres: Benešov, Bílovec, Frýdek (již. část přechod k pícein.), Klimkovice (sev. část přechod k řepař.), Krnov, Odry, Opava (sev.-vých. část přechod k řepař.), Těšín, Vítkov a Hlučínsko.

c) Oblast píceinářská.

Soudní okres: Albrechtice, Bruntál, Cukmantl, Frývaldov, Jablunkov, Javorník, Jindřichov, Osoblaha, Vidnava, Vrbno.

Slovensko a Podkarpatská Rus.

Oblast A.

Ze župy Bratislavské: okresy: Bratislava, Dunajská Streda, Galanda, Senec, Šamorín; z okresu Trnavského: veľké obce: Hrnčiarovce pri Trnave, Sered, Dolný Čepen, Stredný Čepen, Špačince; notariáty: Cífer, Kerestúr, Liňč, Majcichov, Zavar, Veľké Šúrovce, Voderady; obce: Jaslovce, Halmeš, Biele Kostoly a mesto so sriad. mag. Trnava.

Ze župy Hontianské: okres Pastúchovo a z okresu Šahy veľká obec Šahy a notariáty: Šahy a Vyška nad Ipľom.

Župa Ostrihomsko-rábsko-komárňánská celá.

Ze župy Nitrianské: z okresu Hlohovec: veľká obec Hlohovec; notariáty: Horné Zelenice, Malý Báb, Mestečko, Trakovice, Udvarnok a Verešvár, obce: Tornóseg, Koplotovce a sv. Peter pri Hlohovci; z okresu Holič: veľké obce: Brocké Gbely, Holič, Kopčany a Kúty a notariáty: Horné Radošovce, Petrová Ves, Popudiny, Unín a Vrádiš; z okresu Nitra: notariáty: Cabaj Ivánka, Jagerség, Nitra, Ujľak, Urmin, Veľké Janíkovce, Veľký Citýň a Zbehy; z okresu Nitranské Žabokreky: veľká obec Chynotany; notariáty: Najdlíce, Nitranské Žabokreky a obce: Krásno, Nedanovce, Novojoyce, Veľká Bielice,

Malé Bošany, Praznovce a Velké Bošany; z okresu Nové Město nad Váhom: veľké obce: Čachtice, Nové Mesto nad Váhom a notariáty: Krakovany, Pobedim a Podolje; z okresu Piešťany: veľké obce: Drahovce, Piešťany, Malé Orviště a Velké Orviště a notariáty: Kostolany a Veselá; z okresu Senica: veľké obce: Dojčice, Senica, Šaštín a Štěpanov a notariáty: Cerová, Lieskové, Čáčov, Jablonica, Stráže a Sotina; okres Šurany celý; z okresu Topoľčany: veľká obec Topoľčany a notariáty: Krušovce, Ludany nad Váhom, Obdokovce, Preserany a Továrniky; okres Tornok celý a mesta so sriad. mag.: Nitra, N. Zámky a Skalica.

Ze župy Tekovské: z okresu Levice: veľká obec Velké Šerluhy a notariáty: Časta, Dolný Varad, Lekir, Ludany, Máláš, Nový Tekov, Sendurď, Velká Kalnica, Velká Seč, Velké Ondřejovce, Velké Šiarovce a Želiezovce; z okresu Vráble: veľká obec Vráble; notariáty: Beša, Všetky Kúty, Bešeňov, Dolný Durad, Čifáre, Dolný Ohaj, Dolný Píal, Ďarmoty, Fakó-Vozokany a Fiš a mesto so sriad. mag. Levice.

Ze župy Trenčianské: z okresu Bánovce: veľká obec Bánovce; notariát Bánovského okolia a obce: Malé Borčany, Malé a Velké Ostrátice, Rybány, Bánovské Biskupice, Dolné Naštice a Velké Chľevany; z okresu Ilava: notariát Trenčianská Teplá; obce: Dubnice, I'ava, Klobušice, Prejta; z okresu Puchov: obce: Bolešov,

Borčice, Kamenný, Píčov, Slávnica, Vaska, Klučov, Liborča, Dvorec, Nemšová, Bohumice a Pruské; z okresu Trenčín: notariáty: Istebník a Melčice; obce: Kostolná, Malá a Veľká Chocholná, Veľčice, Zarietice, Kočovce, Rakoluby, Viesky, Halužice, Mnešice, Štvrtok, Krivosúd-Bodovka, Opatovce nad Váhom, Rozvadze, Veľké Bierovce a Turna a mesto so sriad. mag. Trenčín.

Oblast B.

Ze župy Bauiturnianské: z okresu Košice: veľká obec Veľká Ida; notariáty: Haniska, Mindsert, Malá Ida, Rozhanovce, Siplak a Seňa a obce: Bukovec, Košická Vová Ves, Bužinka a Šaca; z okresu Moldava: veľká obec Moldava a notariáty: Buzita, Čecojovce, Perina a Šamodi; z okresu Turňa: notariáty: Hrhov, Jablčomov a Jánok a obce: Háj, Horváty a Turňa, Tur, Nová Ves a Vendig; z okresu Žďány: notariáty: Bohdanovec, Čaňa, Nižná Mysla, Salajec a Herlány; obce: Durkov, Bidovec, Durdošík, Klačanov, Ničná Kamenica, Svätica a Trstené a samosprávne mesto Košice.

Ze župy Bratislavské: z okresu Malacky: veľké obce: Gajare, Láb, Malacky, Plav. Štvrtok, Rarboč, Burský Sv. Jur, Burský Sv. Mikuláš, Burský Sv. Peter, Hasprunka, Kuklov, Sekule, Sväté Jány a Závody, notariáty: Kiripolc, Kuchyňa, Lozorno, Plav, Sv. Mikuláš, Sološnica, Uhorská Ves u Moravy, Veľké Leváry a Lakšarská Nová Ves; z okresu Trnava: notariáty: Bo-

leraz, Suchá pri Trnave, Horné Orešany, Ompitál a Smolenice; obce: Bohunice, Dolní Dubové, Paderovce, Borová, Rašindol, Horné Dubové, Katlovce, Dolná Krupá, Horná Krupá, Binovce, Pudemrice, Dechtice, Nahač, Biksard, Nádaš a Štefanov.

Z župy Gemer-Malohontianské: z okresu Tornala: veľká obec Tornala; notariáty: Kralík, Mehý, Oldalfalva, Šajovský Gemer, Horka Gemerská, Hosúsovo, Hrkač, Poniata a Skerešovo; obce: Behynce, Otrokoč, Žor, Nižné Kološovo, Lčneška, Gergelovce, Michalovce, Nižné Valice, Vyšné Kalošovo a Vyšné Valice; okres Veľedín celý a mesto so sriadi. mag. Rimavská Sobota; z okresu Hnúšťa: notariáty: Hrachovo, Meleched, Nižný Skalník a Vyšný Blh; obce: Ožďany, Uhorské Zahorany, Tomašovce, Kijattice, Lukovište, Ostrany, Pápča, Hrnčianské Zalužany, Priboj, Rim. Zalužany, Centančany, Slovenská Pokoradz, Uhorská Pokoradz, Zacharovce, Pondeľok, Veľká Suchá a Sušany.

Z župy Hontianské: z okresu Krupina: notariáty: Nemce, Čabradský, Vrbovok a Sebechleby; obce Cerovo; z okresu Nekiže: notariáty: Bátorova, Kamenné Kosihy, Nekiže, Sičinka, Veľká Čalonia, Čebovce a Dolné Plachtice; z okresu Šahy: notariáty: Demänďice, Egég, Plášťovce, Tompa, Hontianské Tešlaré, Horné Rikynčice a Kostolná Moravce; z okresu Bátorovce: notariáty: Bátorovce, Dalmaď, Dolný Prandorí a Varšany.

Ze župy Nitrianské: z okresu Hlohovec: notariáty: Dolné Rišňovce, Horné Otrokovce a Lukačovce; obce: Jalšovie a Horné Vášardice; z okresu Holič: notariát Vieska pro Holiči; z okresu Nitra: notariáty: Ašakerd, Dolné Lefantovce, Kálaz, Pogratice a Dýmeš; z okresu Žabokreky: obce: Turčanka, Chudolehota Libichová, Hradišťa pri Skačanoch, Nedašovce, Skačany, Baštín, Klátová Nová Ves, Malé Hostie, Pochabany, Sišov a Velké Hostie; z okresu Nové Mesto nad Váhom: veľké obce: Vrbové a Šipkové; notariát Svätý Kríž nad Váhom; obce: Lúka, Malá Modrôvka a Velká Modrôvka; z okresu Piešťany: notariát Dolní Lopašov; veľké obce: Dobrá Voda, Chlebnica, Dolné Radošovce a Nižná; obce: Ducov, Ratnovce, Sokolovce, Banka a Moravany; z okresu Sonica: notariáty: Hlboké a Sobotiště; veľká obec Vrbovce; z okresu Topoľčany: notariáty: Velké Ripňany, Kovance a Radošina; obce: Blešovce, Malé a Velké Dvoryany, Tvrdomestice, Velušovce, Nemecky, Prašice a Závada pri Topoľčanoch; z okresu Prievidza: notariát Bojnice; veľká obec Prievidza; obce: Vrbaný, Horné Lehovce, Laskar nad Nitrou, Nováky, Keš, Necpaly nad Nitrou a Sebedražie.

Ze župy Novohradské: z okresu Halič: obce: Halič, Mašková, Tomašovce, pri Lučenci, Lahotka, Lupoč, Praha, Stará Halič, Podrečany, Točnica, Vieska pri Haliči a Uderiná; z okresu Lučenec: notariáty: Opatová, Ceredovce, Filákov-

ské Klačany a Raďovce a Rapovce, Savol, Šomašová, Veľiká a Pinčiná; veľká obec Filákovo; obce: Breznička, Lahota, Poľtar, Zelitovo, Mladzovo, Bystrička pri Lučenci, Rovníany a Uhorské; z okresu Modrý Kameň: notariáty: Buša, Vrbovo, Zelovce a Senno; obce: Dolná Strehova, Malá Vieska, Poter, Žihlava, Malé a Veľké Straciny, Malý Krtíš, Chrfany, Klačany pri Modrom Kameni, Luboreč, Luboriečka, Zaváda Novohradská, Doľné a Horné Strháre, Selec pri Modrom Kameni, Modrý Kameň, Veľký Krtíš a mesto se riad. mág. Lučenec.

Z e župy Šarišské: z okresu Lemešany: notariáty: Kečerské Pekľany a Turina; obce: Bohdanovce, Nižné Merkovce, Kostolany nad Hornadom, Sokol, Tepličany, Vieska Šarišská, Drinovská Nová Ves, Ličartovce, Obišovce, Trebijov, Bretelovce, Drinov, Habžany, Janovík, Lemešany, Leňakovce, Brestov, Bloske, Višné Merkovce, Kavečany a Budimír; z okresu Prešov: notariáty: Nižný Sebeš, Solivar, Tulčík a Kojetice; veľká obec Veľký Šariš; obce: Kapušany, Lada, Nemcoves, Vagaš, Bzimov, Janiov, Meretice a Raďáčov, Gulváš, Haršak, Kakašovce, Kendice, Močiarmany, Petrovany, Bajerov, Lubovec, Pokľany, Rokycany a Suchá Dolina; z okresu Sabinov: notariát Horného okolia Sabinova (sídlo Sabinov); obce: Medzam, Michaľany, Ostrovany, Červenice, Jakubová Volá, Pečovská Nová Ves, Orkucany, Dalečice, Jarovnice, Močidlany, Gergelak, Naršany, Šalgov,

Somina; Uhorské Peklany, Balpotok, Mošúťov, Terňa, Malý Slivník, Veľký Slivník, Žatkovce a mesto so sriad. mag.: Prešov a Sabinov; okres Giraltovce.

Z e ž u p y T e k o v s k é: z okresu Levice: notariáty: Hornská Nová Ves, Rybník a Starý Tekov; z okresu Oslany: veľká obec Oslany; notariát Šimmovany a obce: Chalmová, Malé Bystričany, Zem, Kostolany a Pažiť; z okresu Vráble: notariát Nová Ves pri Žitve; z okresu Zlaté Moravce veľká obec Zlaté Moravce; notarity: Beladice, Nemčianky, Tesáre, Zlaté Moravce, Kozarovce, Obice, Sv. Benadik, Topolčianky a Veľké Slažany; obec Hosťovce a mesto so sriad. mag. Nová Baňa.

Z e ž u p y T r e n č i a n s k é: z okresu Bánovce: notariáty: Děžerice a Svinná; obce: Cimenná, Čuklašovce, Dolné Držkovce, Dubodiel, Horné Držkovce, Malá Hradná, Pravotice, Halačovice, Otrhánky, Pečeňany, Ruskovce a Vysočany; z okresu Ilava: notariát Beluša a obce: Košeca, Ladce, Turežice; z okresu Púchov: notariáty: Lednic, Rovne a Púchov; obce: Sedmerovce, Dúlov, Nová Ves, Savčina, Podvaržie, Tuchyňa a Krivoklát; z okresu Trenčín: notariát Dolná Súča; obce: Drietoma, Dolná Novejsa, Bohuslávica, Dolné Srnie, Hámry pri Trenčíne, Mníchová Lehota, Opatova nad Váhom, Soblahov, Beckov, Kubra a Kubrice; z okresu Povážská Bystrica: notariáty: Malá Udica, Plevník, Podhradie nad Vá-

hom a Povážská Bystrica; obce: Bytčianská Lhota, Dolný a Horný Hričov, Horné Hlboké, Hričovské Podhradie, Ovčársko, Paština, Závaža, Dolné Hlboké, Hrabové, Jablonové, Maršová a Predmier; z okresu Veľká Bytča: notariáty: Veľká Bytča a Zemianská a Malá Kotešová; obce: Zarič-Keblov a Hvozdnica.

Ze župy Zemplínské: okresy: Humenné, Kráľovský Chľumec, Lastovce, Michalovce, Šecovce, Vranov; notariáty: Nižný Hrabovec, Dobrá, Slovenský Žipov, Vranov a Žalobín; obce: Vranovské Dlhé, Sačurov, Vranovské Čemerné, Benhovce, Kazimír, Majerovce, Sedliska, Tovarňné, Tovarňanská Polianka, Čeklov, Hlinné, Sul, Banské, Davidov, Juskova Vola, Kamenná Poruba a Vechec; z okresu Užhorod: notariáty: Bezovce a Jelenkoce; obce: Vyšné Nemecké a Mináj; okres Veľké Kapušany; mesto so sriad. mag. Užhorod.

Ze župy Spišské: z okresu Levoča: notariát Namešany a obec Uloža; z okresu Spišská Nová Ves: notariát Markušovce a obce: Matejovce pri Hornáde, Harňovce, Leskoviany a Teplica nad Hornádom; z okresu Spišské Podhradie: veľká obec Krompachy; notariáty: Hrušov nad Hornádom, Spišské Podhradie, Veľbachy a Žegra; obce: Spišská Dúbrava, Kolbachy a Oľšavice a mesta so sriad. mag. Levoča, Spišská Nová Ves, Spišské Podhradie a Spišské Vlarchy.

Ze župy Zvolenskej: z okresu Baňská Bystrica: notariáty: Badín, Hrochsek, Rakitovce,

Vlkanova, a Peťová; obce: Kostivěrská, Sásová, Kráľová nad Hronem, Zvolenská Kremnička, Radvaň a Podlavice; z okresu Slatina: veľké obce: Slatina a Vigláš; z okresu Zvoleň: notariát Hajčiky; obce: Kovačova, Lieskovec, Lukovo a Motová a mesta so sriad. mag.: Baňská Bystrica a Zvolen.

Podkarpatská Rus: Všetchny okresy, pokud nejsou uvedeny v oblasti D.

Oblast C.

Ze župy Abaniturňanské: z okresu: Košice: notariát Košická Beľa; obce: Hyllov, Nižný Tejkeš, Vyšný Tejkeš, Baškov, Hodkovce a Šemša; z okresu Moldava: obce: Novočany a Rudina.

Ze župy Gemer-Malohontianské: z okresu Hnúšťa: obce: Hadčava, Hnúšťa, Likier, Rimavské Brezovo, Babiniec, Kraskovo, Rimavica, Rim. Baňa, Rim. Lehota, Seľce nad Rimavicou a Valkovo; z okresu Ratkova: veľká obec Ratkova; notariáty: Hrušovo a Ratkovský Rybník; obce: Polom, Poproč pri Ratkovej, Ratkovská Suchá a Rovné pri Ratkovej; z okresu Revuca: notariáty: Huciň a Šietice; obce: Nandraž a Rákoš; z okresu Rožnova: veľké obce: Plešivec a Štítník; notariáty: Brzotýn, Kunova Teplica a Rožňavské Bystré; obce: Nadabula, Drnava, Joles, Krásnohorské Podhradie, Borka, Lúčka pri

Rožňave, Redová a Achtiná a mesta so sriad. mag.: Jelšava a Rožňava.

Ze župy Hontianské: z okresu Bátovce: veľká obec Pukanec; notariáty Badaň a Bjarg; z okresu Krupina: notariáty: Bzovík, Horný Dačalom a Prenčov; obce: Laskov, Litava a Trpín a mesta so sriad. mag.: Báňská Štiavnica a Belá a Krupina.

Ze župy Nitrianské: z okresu Myjava: veľká obec Brezová; notariáty: Kostolné a Krajné; z okresu Žabokreky: notariát Dvorníky; obce: Janová Nová Ves, Ježkova Nová Ves, Kľíž a Hradištie; z okresu Nové Mesto nad Váhom: notariáty: Lubina a Stará Lehota; obce: Horka nad Váhom a Hradok nad Váhom; z okresu Piešťany: obec Hubiná; z okresu Prievidza: veľká obec Nemecké Pravno; obce Báňská Prievidza, Diviadišská Nová Ves, Máčov, Cách, Chvojníca, Kaňanka, Nitrianská Poruba, Džín, Dobročná, Kostelná Ves, Kršťanová, Séc, Cígla, Hradec, Malá a Veľká Lehotka, Jalovec pri Prievidzi a Veľká Čausa; z okresu Topoľčany: obce: Bojná, Lipovník pri Bojnej a Tesáry.

Ze župy Novohradské: z okresu Halič: obce: Lentvora, Nedelištie, Polichno, Ružiná, Šulá a Tuhár; z okresu Lučenec: obce: Dobroč, Kotmanová, Lovinobáňa, Mýtna, Šitobáňa, Turíčky, Hradištie, Krná a Ozdín; z okresu Modrý Kámeň: veľká obec Lešt; obce: Horný Tisovec a Vereš.

Ze župy Spišské: z okresu Kežmarok: veľké obce: Tvarožná a Yrbov; notariáty: Huncovce a Kežmarok; obce: Bušovce, Křížová Ves, Maldur, Krig a Slovenská Ves; z okresu Levoča: veľká obec Ruskynovce; notariáty: Machalovce a Štvrtok nad Hornádom; obce: Hradisko, Ilašovce, Kurimiany a Vílkovce; z okresu Spišská Nová Ves: notariáty: Hrabušice a Tamašovce; obec Smižany; z okresu Stará Lubovňa: veľké obce: Gňazdy, Podolinec, Stará Lubovňa a Sulín; obce: Forbasy, Lacková, Granastov, Krempach pri Lubovni, Nižné Ružbachy, Hobgart, Kolačkov, Nová Lubovňa, Podzádek a Lubovenský Zámok a mesta so sriad. mag.: Lubica, Spišská Beľá a Kežmarok.

Ze župy Šarišské: okres Bardijov; z okresu Giraltovce: obce: Hermanovce nad Teplou, Petrovce a Pavlovce; z okresu Lemešany: obce: Kesag, Malá Lodziná, Starý Ružín a Veľká Lodziná; z okresu Lipiany: veľká obec Lipiany; notariáty: Čirč, Lipník, Lubotňa; obce: Brezovica nad Torisou, Dačov, Kamenica nad Torisou, Krivany, Lúčka nad Torisou, Gromoš, Plavnica, Hajtúvka, Ujak, Olšov, Torisa a Zdravce; z okresu Prešov, notariát Kľembark; obce: Kereštviej, Kokiňa a Zlatá Baňa; z okresu Sabinov: notariát Chmiňany; obce: Bertotovce, Hermanovce, Stefanovce, Hanigovce, Jakovany, Lucina, Olejníkov, Giraltovce, Hradisko u Sabinova a Zá-

vadka Šarišská; okres Vyšný Svidník a mesto so sriad. mag. Bardiov.

Ze župy Tekovské: z okresu Hronský Sv. Kríž: veľká obec Vyhne-Peserany; notariáty: Hliník, Horné Hámry, Ladomír, Skleno nad Hronom, Voznica a Žarnovica; obce: Hronský Sv. Kríž a Kremnička; z okresu Oslány: veľká obec Veľké Pole; obce: Bystričany, Čereňany, Horný a Dolný Kamenec, Horná Ves, Koláčiov, Rádobica a Veľké Uherce; z okresu Zlaté Moravce: notariáty: Jedľové Kostolány a Breznica.

Ze župy Trenčianskej: z okresu Bánovce: notariáty: Horné Motešice a Uhrovec; obce: Žitná, Krásná Ves, Timoradza a Veľká Slátna; z okresu Ilava: notariát Trenčianské Teplice a obce: Lieskovce, Malý a Veľký Kolačín a Ilavka; z okresu Kysucké Nové Mesto: veľká obec Kysucké Nové Mesto; notariáty: Budatín a Kysucké Nové Mesto; obec Nesluša; z okresu Povážská Bystrica: notariát Prečín a obec Peklina; z okresu Púchov: notariáty: Dohňany, Lúky a Zariet; obce Horná Bereznica, Kvašov pri Lednici, Lednica, Lednic, Lehotaj, Horné Srtie a Závada; z okresu Trenčín: obce: Kálnica, Malé Stankovce, Sedlčana, Selec a Veľké Stankovce; z okresu Veľká Bytča: obec Pšarnovce; z okresu Žilina: notariát Bánová; obce Horky, Sviná, Závada pri Žiline, Moyš. Lúčka, Rosina, Trnové, Gbelany, Moyš, Nedzedza, Teplička n. V., Varín a Zástranie a mesto so sriad. mag. Žilina.

Ze župy Zemplínské: z okresu Perečín: notariát Dubrinč a obce: Perečín a Voročov; okres Sobrance; z okresu Užhorod: notariát Nevický a obce: Husak, Koromla, Krčava, Pertovce a Domanince; z okresu Velikoje Bereznoje: obce: Malikoje Bereznoje, Mirče, Zausine, Velikoje Bereznoje a Zábrod; okres Stropkov; z okresu Vranov: obce: Rudľov, Zamutov a Zlatník u Vranova.

Ze župy Zvolenskej: z okresu Báňská Bystrica: veľká obec Slov. Ľupča; notariáty: Selce a Ulica; obce: Bečov, Čačín, Dolná a Horná Míčiná, Dúbravica, Oravce, Kráľáky, Skubín, Horné Pršany a Malochov - Dolné Pršany; z okresu Slatina: veľké obce: Detva, Očová, Očovské Dúbravy a Slatinka; notariát Viglašská Huta; obce: Sebedín a Zolna; z okresu Zvolen: notariáty: Ostrá Lúka a Trnie; obce: Buča, Hronská Breznica, Kozelník, Turová, Míchaľková a Kráľovské Dúbravy.

Oblasť D.

Ze župy Abaujturňanské: z okresu Košice: notariát Aranidka; z okresu Moldava: veľké obce: Nižní Medzev, Štos a Vyšný Medzev; notariáty: Jasov a Turna; obce: Poproč a Vieska pri Turni.

Ze župy Gemer - Malohontianské: z okresu Hnúšťa: veľké obce: Klenovec, Rimav-

ská Kokava a Tisovec; notariáty: Lom a Soltýska; obec Rimavská Píla; okres Pohorelá; z okresu Ratková: notariát Sírk; obce: Krokava, Ratkovská Zdychava; z okresu Revúca: notariáty: Lubeník, Muráň a Revúčka a obec Kameňany; z okresu Rožňava: notariáty: Gočovo, Hanková a Veľká Poľoma; obce Betliar, Čučína, Henclova, Krásnohorská, Dlhá Lúka, Lipovník, Pača, Úhorná, Gemer Kováčová, Brdárka, Vyšná Slaná, Čierna Lehota, Rochovce a Slavošovce a mesta so sriadi. mag.: Dobšina a Revúca.

Ze župy Hontianské: z okresu Krupina: notariáty: Semohrad a Svätý Antol.

Župa Liptovská celá.

Ze župy Nitrianské: z okresu Myjava: veľká obec Myjava a notariát Turá Lúka; z okresu Prievidza: notariáty: Handlová a Valašská Belá; obce: Ježkova Ves, Nitr. Divijaky, Gajdel, Majzel, Soľka, Tužina, Nedožer, Polusy, Pravenec, Lešťany, Lomnica pri Prievidzi, Nevidzany, Nitr. Rudno, Rudno Lehota, Malá Lehota nad Nitrou, Veľká Lehota, Podhradie pri Prievidzi, Brusno pri Handlovej, Chrenovec, Lipník pri Prievidzi, Malá Čausa a Raztočno.

Ze župy Novohradské: z okresu Halič: veľká obec Trhanová a obce: Abelová, Maďačka, Budiná, Diviň a Píla pri Haliči; z okresu Lučenec: veľká obec Málnec a obec České Brezové; z okresu Modrý Kameň: veľká obec Turiepole a obce: Dolný Tisovník a Stará Húta.

Župa Oravská celá.

Ze župy Spišské: okres Gelnica; z okresu Kežmarok: notariát Hololumnica a obce: Toporec, Lendak, Viborna, Javorina a Ždiar; z okresu Levoča: notariát Toriska a obec Dvorec pri Levoči; z okresu Spišská Nová Ves: veľká obec Vondrišiel; notariáty: Vondrišiel a Stratená; obce: Koterba a Poráč; okresy: Spišská Sobota a Spišská Stará Ves; z okresu Spišské Podhradie: notariát Bejacovce a obce: Beharovce nad Hornádom, Harakovce, Korotnok, Polanovce, Bruttovce, Ordzoviany a Podproč; z okresu Stará Ľubovňa: notariát Jarabina; obce Kamionka, Mníšek nad Poprádom, Páňov, Lomnička, Veľké Ružbachy a Jakubiany a mesta so sriadi. mag.: Gelnica a Poprad.

Ze župy Šarišské: z okresu Lipiany: notariát Široké a obce: Blažov, Hamborg, Nižný Slavkov, Štelbach, Vysoké, Dolina, Dúbovica, Rožkovany, Šanbron, Bajerovec, Poloma a Šenviz.

Ze župy Tekovské: z okresu Hronský Svätý Kríž: veľká obec Kremnica; notariáty: Horná Ždaňa, Hrabičov, Ostrý Grun, Janova Lehota, Jastrabá, Kopernica, Krémnica, Lovša a Pytelová a obec Lutilla; z okresu Zlaté Moravce: obce: Lovce, Mankovce, Zlatno a Žikava.

Ze župy Trenčianské: z okresu Bánovce: obce: Kšiňá, Omastiná, Podhradie pri Uhrovci, Závaďa Bánovská, Čierná Lehota, Malá

Slatina, Šipkov a Trebichová; okres Čadca; z okresu Ilava: notariáty: Dolná Liesková, Horná Poruba, Pružiná, Zliechov a obec Košické Velké Podhradie; z okresu Kysucké Nové Mesto: notariáty: Horný Vadičov, Krasno, Nové Bystrice, Ochodnica, Staré Bystrice a Velká Divina; obce Rudina a Rudinka a Rudinská; z okresu Povážská Bystrica: notariáty: Domaniža, Mariková a Popradno; obce: Šúlov a Hradna; z okresu Púchov: notariáty: Červený Kameň a Lazy a obec Zubák; z okresu Trenčín: velká obec Horná Súča a notariát Bošáca a obec Moravské Lieskové; z okresu Velká Bytča: velké obce: Kolárovice a Rovné; obce: Dlhépole, Petrovice, Setechov a Štavník; z okresu Žilina: velké obce: Čičmany, Rajec; notariáty: Belá pri Varine, Fačkov, Rájec, Rájecké Teplice a Terchová; obce: Babkov, Bitarová, Brezany, Podhorie, Stráňavy, Strečno, Turo, Trdivory, Vyšňové pri Žiline, Dolná Tižina, Krasňany, Nezbud Lúčka a Stráža pri Varine.

Župa Turčianská celá.

Ze župy Zemplínské: z okresu Velikole Bereznové: notariát Sola a obce: Lubňa, Novaja Stučica, Stará Stučica, Zágorb, Bystroje, Luga, Užok a Volosjanka; okresy: Medzillaborcie a Snina.

Ze župy Zvolenské: z okresu Báňská Bystrica: velké obce: Domovaly, Lubietová, Povrazník, Šajba, Poniky, Ponická Huta a Špania Dolina; notariáty: Moštenica, Podkonice a Staré

Hory; obce: Harmanec, Rudlová, Svätý Jakub, Uhnanka, Lukavica, Molča, Jabriková, Kordfky, Riečka a Tajov; okres Brezno; z okresu Slatina: obce: Deviatiska Huta, Hriňová a Chrochof; z okresu Zvolen: veľké obce: Babiná, Dobronivá a Pliešovce; notariát Sási; obce: Breziny a Podzámčok a mesto so sriad. mág. Brezno.

Podkarpatská Rus.

Okresy: Brezno, Perečin, Verecky, Volové, Dovhe, Rahovo; okres Hust vyjma obce: Hust, Sokycniva, Saldoboš a Vyškovo; okres Tiačovo vyjma obce: Buština, Ujbardovo, Vonjojo, Urmeziovo a Tiačov; okres Terešva vyjma obce: Terešva, Bedevlja, M. a V. Kriva; okres Marmaroš vyjma obce: Hrušovo, Faluszlátina, Biserica; okres Svaljava vyjma obce: Ignecz, Cserlend, Kajdani, Bakoš, Davidhaza, Benedéky, Ruszkocz, Ivanyi, Klacsano, Klastromalja, Podhorjany, Kustanfálva, Kölbain, Fálva a St.-Miklós; z okresu Serednie: obce: Rahonča, Arok, Antalovce, Köbler, N. Gajdóš, Horbja, F. Slatina, Gziganlijocz, Stripa a Uglinč; z okresu Munkačevo: obce: Brestov, Vulchovica, Leczfálva a Répede; z okresu Bilky: obce: Papfálva, Kutkafálva, Bakalut, Gátfálva, Iváškofálva, N. Abránka, Ilátneg, Tökész, Krajma, Martinka, Oláncseresz, Bród, Ilínica, Szalkófálva, Zadné, Lukova a Imsticovo.

Díl XII.

Změna zákona o dlouhodobých pachtech.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 o zajištění půdy drobným pachtýřům byl usnesením poslanecké sněmovny 16. března 1921 opraven a vydána k němu III. novela. (Dodatek, změna.) Tuto třetí opravu předcházela oprava z 6. dubna 1920, čís. 247 a oprava ze dne 15. dubna 1920, čís. 311. Doplnky III. opravy jsou dosti obsáhlé a vyjímáme z nich, co je důležité pro uchazeče. O doplňcích druhých a resoluci je pojednání ku konci toho díla.

Opětne obnovení platnosti přihlášek do 12. června 1921.

Opravou tohoto zákona (článkem III.) byl zákon o dlouhodobých pachtech rozšířen i na Hlučínsko a stanoveno, že pro přihlášky pachtýřů prodlužuje se lhůta do 12. června 1921.

Prodloužení lhůty k vyjádření vlastníka.

Dle § 15. zákona o dlouhodobých pachtech měl vlastník požadovaného pozemku podati vyjádření do doby jednoho měsíce soudu. Opravou dle čl. III., odst. 2., se tato lhůta stanoví do 31. srpna 1921.

Prodloužení netýká se Slovenska.

Příhlášek řádně podaných do 18. září 1919 na Slovensku a Podkarpatské Rusi do 30. září 1920 se toto prodloužení netýká.

Kdo může znovu žádati o pozemky?

Do 12. června 1921 mohou dle tohoto dodatku (čl. I. e) žádati, t. j. u soudu nárok ohlásiti i pachtýři, jichž nárok byl dříve soudem zamítnut z důvodu, že nebyl včas ohlášen soudu nebo vlastníku.

Příhlášky zamítnuté soudem z jiných důvodů budou zamítnuty soudem z moci úřední.

Byla-li přihláška podána opožděně již dříve, ale vlastník nebyl ještě o svém zamítnutí vyrozuměn — nesmí ji soud dle čl. III., odst. 4., zamítnouti z toho důvodu, že byla podána pozdě — nýbrž musí soud vlastníka nebo jeho správu vyrozuměti o obsahu přihlášky sám a na útraty žadatele. Dále oběma, vlastníku i žadateli, určí nejméně třínedělní lhůtu k vyjádření.

Jak se podávají přihlášky.

Příhlášky se podají na stejných formulářiích jako dříve dle zákona o dlouhodobých pachtích — nikoliv však soudu i majiteli — nýbrž jen soudu, a sice dvojmo. Ostatní soud zařídí.

Majetek církevní a obročí.

Jak známo, zákon o dlouhodobých pachttech týká se také majetku církevních nadací a obročí. Provedením této opravy zákona nesmí býti zmenšen tento majetek zemědělský pod 8 ha. Soud rozhodně, který z pachtýřů, domáhající se takové půdy (dle čl. IV.), má ustoupiti, přihlíží ke všem závažným okolnostem, zejména k velikosti jmění a zaměstnání pachtýřů a osob co do výživy od nich závislých.

Pachtýř, který dle soudního rozhodnutí musí ustoupiti, může žádati, aby mu požadovaný pozemek byl přenechán aspoň v pachtu dle § 29. zákona o dlouhodobých pachttech.

Toto omezení netýká se však oněch pachtýřů, kteří dříve včas svůj nárok ohlásili (před vydáním této novely) a nemají ještě soudně přihlášku vyřízení.

Přednostní nárok obcí, státu, zemí a žup.

Přednostní nárok, který je vyjádřen v § 1. zákona o dlouhodobých pachttech, rozšiřuje se touto opravou na stát, obce, okresy, země a župy.

Nač se přednostní nárok nevztahuje?

Přednostní nárok nevztahuje se na obytná a hospodářská stavení s pozemky, na nichž jsou

zbudována ani na dvorky a domovní zahrádky, které dle § 2. nebo 28. zákona o dlouhodobých pachttech pachtýř má právo požadovati.

Dále se netýká (dle čl. I. novely) pozemků, jichž pachtýř potřebuje ku zřízení nebo rozšíření obytného a hospodářského stavení, k rozšíření nebo zřízení dvorka a domovní zahrádky u těchto stavení, pokud plocha požadovaná spolu s plochou pachtýři už k těm účelům sloužící není větší než 1440 m². Přednostní nárok netýká se vůbec pozemků, které byly už pachtýřům do vlastnictví přiřknuty.

Oznámení přednostního nároku.

Oznámení přednostního nároku jest oznámiti nejdéle do tří neděl ode dne, kdy uplyne lhůta ku podání přihlášek u okr. soudu. Opozděné oznámení přednostního nároku soud zamítne z moci úřední — ostatní postoupí Pozemkovému úřadu k rozhodnutí s udáním, zda a pokud na požadované pozemky činí nárok i pachtýři. Pozemkový úřad výsledek sdělí oběma stranám prostřednictvím soudu. Útraty nese ten, kdo přednostní právo vymáhá. Korporace a ústavy vstupují v požadovací právo pachtýřovo, i když on syého práva neuplatní a mohou nárok uplatňovati, i když mají více jak 8 ha půdy zemědělské nebo nabytím pozemků budou míti více.

Právo pachtýře, který musí ustoupiti.

Jestliže pachtýř musí ustoupiti obci, může žádati, aby mu tato nechala v pachtu tak dlouho pozemek nabytý — dokud nebude tohoto použito ku stavbě nebo jiné potřebě, pro níž byl nabyt. Pachtovné roční má se rovnat 6proc. ceně přejímací s připočtením daní, přírážek a jiných dávek na pozemek připadajících.

Tento nárok musí se oznámiti soudu nejdéle do 14 dnů ode dne, kdy doručeno bylo pachtýři rozhodnutí Pozemkového úřadu. Soud ho má na to upozornit. Nárok v prvním odstavci stanovený přísluší pachtýři jen v mezích § 3. a 29. zákona o dlouhodobých nájmech a soud o něm rozhodne, vydávaje usnesení dle § 17. o požadovacím právu obce.

Oživené právo pachtýřovo.

Když korporace nebo ústav vzdají se přednostního nároku nebo jejich právo pomine z důvodu uvedeného v § 21., oživuje právo pachtýřovo. O tom musí býti zpraven pachtýř okresním soudem nebo soudem knihovním. Pachtýř musí býti vyzván, aby oznámil, zda trvá na nároku. Neoznámí-li toho do tří neděl, nárok oživený zaniká.

Užívání pozemku vlastníkem.

§ 7. zákona dlouhodobých pachtch v odst. II. praví, že žádá-li vlastník, který má pozemek ve

vlastní správě, aby mu bylo ponecháno užívání do 30. září za pachtovné dle § 8. (to vyslovuje soud, řídě se cenami z r. 1913) — má mu býti vyhověno. Tímto dodatkem k zákonu se toto datum mění a nahrazuje slovem: »až do konce hospodářského roku«.

Splatnost ceny přejímací.

V § 11., který jedná o splatnosti ceny přejímací, dodatek mění v odst. 1. datum tam obsažené (rokem 1920) slovy: »příštím rokem«.

Zmeškaná lhůta dvou let.

§ 14. zněl, že pozbývá práva požadovacího ten, kdo nepřihlásí dodatečně do dvou let svůj nárok a neprokáže, že zmeškal lhůtu pro neodvratné skutečnosti.

Nyní § 14. zní: Pachtýř, který se nepřihlásil v lhůtě stanovené čl. III. (lhůta konečná do 12. června 1921), pozbyl právo požadovací.

Složení ceny přejímací.

§ 21. pojednávající o složení ceny přejímací je doplněn tak, že kromě přejímací ceny nebo její části je povinen pachtýř u soudu v téže lhůtě 5 proc. přejímací ceny stejně jako 5 proc. srážky ceny přejímací zaplatiti.

Nabytý pozemek podléhá úřednímu scelování.

Do § 22. vsunuje se opravou odstavec, dle něhož nabyvatel pozemku jest zavázán podrobiti pozemek úřednímu scelování.

Doplňky o záměně pozemků.

Stejně je nabyvatel povinen na místo pozemku zabraného přijati jiný stejné hodnoty, když mu jej nabízí Pozemkový úřad za tím účelem, aby zamezil tříštění přídělů z převzatého majetku zabraného, jehož částí pozemek nabyvatelův je. Když záměnu nepřijme do 14 dnů a nepodepíše odkladní listiny, soudy knihovní záměnu zapíší ve veřejných knihách a není proti tomu opravného prostředku.

Další doplňky a opravy.

Další doplňky a opravy v III. novele jsou pro uchazeče nepatrného významu a pro obsáhlost díla od jich výkladu upouštím. Dlužno se však zmíniti o předešlých dvou opravách, které cituji na počátku tohoto výkladu jakož i o resoluci, přijaté k této novele.

Oprava první, týkající se Slovenska.

Prvá oprava z 6. dubna 1920, čís. 247, týkala se Slovenska a bylo jí nařízeno, že zákon o dlouhodobých pachtích na Slovensku vztahuje se

i na pozemky uvedené v §§ 1. a 3. uherského zákona, čl. XXV. z r. 1896, nehledíc k tomu, zda jsou státem zabrány či ne a zda poměr želiarský vznikl teprve po 1. lednu 1848 nebo po tomto dnu byl smlouvou změněn v dočasný nebo nevypověditelný poměr služební, námezdní nebo pachtovní. Zákon uherský, čl. XXV. z r. 1896 zůstal nedotčen touto opravou. Kromě toho byla lhůta pachtýřů ku podání přihlášek stanovena do 30. září 1920 a k vyjádření vlastníka do 1. prosince 1920.

Přihlášek řádně podaných do 28. září 1919 se tato prodloužení netýkala.

Oprava druhá, týkající se statků církevních a jiných.

Druhá oprava z 15. dubna 1920, čís. 311, týkala se vymezení pojmu statku církevního, poněvadž dřívější znění § 1. o církevních statcích znělo nejasně. Vymezení toto je v opravě následovně vyznačeno:

Statky církevními rozumějí se ve smyslu tohoto zákona nemovitosti kterékoliv církve nebo náboženské společnosti vůbec (kostelní, zádušní, farní, obroční a pod.).

Kromě několika menších změn praví ještě novela, že nabyvateli pozemku je dovoleno zciziti jej mezi živými do deseti let jen se svolením Po-

zemkového úřadu. Jde-li o zcizení mezi manželi nebo s rodičů na potomky, svolení není třeba, ale tito noví majitelé jsou však podřízeni ihned takové povinnosti. Dále oprava uvádí, že soud má odvésti 5 proc. celé přejímací ceny státu a nevykáže-li majitel do 4 neděl po doručení knihovního usnesení listinou soudně neb notářem ověřenou, že osoby jmenované v § 19. svolují, aby mu byl vydán zbytek přejímací ceny nebo splátky, rozvrhne jej knihovní soud v nesporném řízení podle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za vydražené nemovitosti.

Kromě toho připouští oprava, že při statcích církevních a nadačních může vlastník žádati náhradu za pozemky postoupené a přiděl ze zabraného majetku dle § 10. zákona z 16. dubna 1919, čís 215 (t. j. zákon záborový, který v § 10. uvádí, komu má býti zabraná půda přidělována) a podle § 24. zákona z 30. ledna 1920, čís 81 (zákon přidělový), dále určuje jasně měnu za přejímané pozemky z r. 1913, aby soudy, resp. žadatelé měli jasno, že valutární poměry nemají co činit s větou: »Ceny z r. 1913«, nýbrž že se tím myslí měna rakousko-uherská korunová r. 1913 platící.

Toť vše, čeho se předcháslé opravy týkaly.

Resoluce k III. opravě.

O něco nížeji přinášíme tři resoluce k opravě zmíněného zákona. K resoluci čís. III, která jedná

o církevní a nadační půdě přičiňují, že se o ní zasazovali s největším napětím čeští lidovci (klerikálové), kteří původně přišli s resolucí obsahující větu, »že stát je povinen v první řadě při provádění parcelace dáti půdu oněm farám a nadacím, které byly dle zákona o dlouhodobých pachttech nuceny půdu pachtýřům poskytnouti«.

Tato resoluce narazila na odpor a byla pocho-
vána poukazem na to, že: jestliže se nevrací
půda starousedlým, nemůže se povinně
vracet ani farám a nadacím. Konečně po třech ne-
bo čtyřech opravách této resoluce (klerikálů) do-
šlo k odhlasování toho znění, které je uvedeno pod
čís. III. o něco nížeji.

Neznamená nic jiného, nežli že farští
uchazeči mají býti zařazeni mezi uchaze-
če o půdu, uvedené v § 1. zákona pří-
dělového. Nestojí v resoluci, že Státní pozem-
kový úřad jim musí anebo je povinen půdu
přiděliti — nýbrž že jim půdu přidělí. Tomu
nutno rozuměti, že jim půdu přidělí, uzná-
li to po stránce technické, ekonomické a formální, v rámci dalších paragra-
fů zákona za vhodné.

Toto neurčité znění o přidělu je důležité tam,
kde bude málo půdy a přihlásí se fara — vedle
velkého množství jiných oprávněných uchazečů.
V takovém případě bude Pozemkový úřad přihlí-

žeti v první řadě k oprávněnosti uchazečů mimofarských.

Resoluce zní:

I.

Vládě R. Č. se ukládá, aby Pozemkový úřad s veškerou vehemencí působil a pracoval k tomu, aby pozemková reforma, na kterou s nedočkavostí čekají osvobozené vrstvy národa, co nejrychlejším tempem byla prováděna.

II.

Vláda se vyzývá, aby uložila Pozemkovému úřadu, aby prováděje pozemkovou reformu, vzal zřetel na uživatele dominikální půdy a odčinil bezpráví, které se jim stalo při vyvazení půdy r. 1848 tím způsobem, že dá jim možnost získati pozemků těch v plném rozsahu a pokud možno bez náhrady do vlastnictví.

Přednostní právo obcí atd. budiž omezeno na skutečnou potřebu.

Vláda se vyzývá uložit Pozemkovému úřadu, aby přiděluje půdu, přihlížel v první řadě k pachytýřům.

Aby bylo urychlené provedení zákona, přiděliž ministerstvo okresním soudům potřebný počet pomocných sil soudcovských.

III.

§ 27., odst. 2. zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 budiž změněn v následujícím smyslu: Vlastníci nebo správci církevních a nadačních statků, jimž byla odebrána půda po rozumu zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318. Sb. z. a n., budtež zařazeni mezi ony uchazeče půdy, vyjmenované v § 1. zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81. Sb. z. a n.

Státní pozemkový úřad jim přidělí půdu za pozemky postoupené dlouholetým pachtýřům dle § 16. zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81. Sb. z. a n. kdekoliv v první řadě ze zabraného majetku církevního.

Díl XIII.

Vyměřování a ohraničování pozemků dle obecného zák. obč. a dle zák. z r. 1883, ř. z. č. 83.

Proč si má dáti vlastník pozemky vyměřit a ohraničit?

Pozemkovou reformou budou způsobeny velké změny v pozemkové držbě. Rozsáhlé lány několika jednotlivců přejdou do rukou mnoha set drobných zemědělců. Z jednoho lánu povstane celá

řada samostatných zemědělských usedlostí. Dosa-
vadní majitelé pozemků místo jednoho souseda
budou mít sousedů mnoho. Tito dosavadní vlast-
níci čekají na definitivní přiděl půdy velkostatkář-
ské s jakousi obavou, koho dostanou za souseda.
Nejsou všichni lidé stejně dobří a spravedliví. V
hospodářství není nic horšího, než špatný soused.
Podorává meze, jestliže pozemky jsou těmito o-
hraničeny, a kde není mezí ani žádných pevných
hranečních znaků, priorává rok za rokem, brázdu
za brázdou z pole sousedova.

Takovým způsobem povstává na našem ven-
kově sta a sta sporů, které jsou vedeny s nej-
větší trpkostí do krajních důsledků. Vyžadují o-
hromných nákladů finančních, ba mnohdy celé
statky pohltí. Nepatrná celkem příčina zavdává
podnět k urážkám na cti, které mají za následek
různé přečiny a zločiny, jako žhářství a p., čímž
ohrožují i mír v obci. Takové spory o hranice ne-
musí ani býti přiveděny zlým úmyslem sousedo-
vým; mohou povstati i z neznalosti hranic. Mnoho
pozemků přechází kupem, dědictvím a p. na nové
majitele. Nový vlastník ujímá se svého vlastnictví,
aniž by se mnohdy nějakým způsobem přesvědčil
o správnosti hranic nově nabytých pozemků. Po-
něvadž brázdy nejsou dobře rozeznatelný, není
ani žádných pevných značek, dle kterých by se
mohl hospodář neb jeho čeledín řídit při zpraco-
vání pozemků, nastává možnost, že i bez veškeré-
ho zlého úmyslu sousedé, kteří až dosud žili v nej-

lepší shodě, vrhají se do konfliktů s tak hroznými následky. Z toho důvodu je tedy krajně nutno, aby veškeré pozemky byly řádně a pevnými značkami ohraničeny.

Vlastník má si dáti pozemky vyměřit proto, aby znal přesnou jejich výměru, neboť výměra, která je obsažena v pozemkovém archu a z které platí daň pozemkovou, nemusí býti stejná se skutečnou výměrou, která je na poli. Rozdíl může býti třeba i několik set metrů čtverečních. Ba stává se u větších parcel, jako jsou obyčejně panské celky, že tam plocha, která je uvedena v archu pozemkovém, se skutečnou plochou v přírodě se rozchází mnohdy o celé měřice. Stejně i plocha cest, vod, návsí a pod. nesouhlasí s plochou skutečnou. Tento nesouhlas má dnes daleko větší význam než před válkou. Nespravedlivá pozemková daň, která se řídí pevně stanoveným a zastaralým čistým výnosem pozemků a která nebere zřetel na finanční zdatnost vlastníkovu, byla po válce u některých druhů vzdělávacích, jako zahrady, vinic a lesů, zvýšena o 400 proc., u polí, luk, pastvin, rybníků a jiných hospodářsky vzdělávatelných pozemků o 200 proc. Připočteme-li k tomuto zdanění obecní přírážky, které v mnohých obcích obnáší i přes 1000 proc. a různé jiné dávky, které dle daní se předpisují, seznáme, že platy z jedničky plošné zatěžují příliš polní hospodářství. Je tedy v zájmu každého vlastníka pozemků, aby neplatil za druhého, nýbrž z toho, co skutečně užívá.

Nechceme tím říci, že vlastník si má dáti přeměřiti veškerý své pozemky, poněvadž tím by zbytečně mu povstala velká vydání s měřením spojená, nýbrž jen ty, na kterých se mu zdá, že je zkrácen na výměře při porovnání s pozemky stejně velkými dle archu pozemkového buď svými nebo sousedovými. Stejně nechá si přeměřiti pozemky, které kupuje nebo prodává dle plošné výměry, zvláště drahé pozemky stavební. Pozemky, které si chce dáti hospodář vyměřiti za účelem seznání správné plochy, musí býti dříve řádně a pevně ohrazeny, poněvadž jinak náklad na měření vynaložený by byl v krátké době bezvýsledný následkem přiorání neb odorání těchto pozemků. Stát neručí nikomu za správnost výměry.

Dle zákona z roku 1883, ř. z. č. 83 připouští se, že v operátech státem spravovaných k účelům pozemkové daně jsou chyby a to dle § 8. chyby v přepsání se, dle § 9. chyby ve výpočtech a dle § 10. chyby v zobrazení na mapě. Vlastník, který se cítí zkrácen, musí se sám postaratí o nápravu a opravení chyb v operátech, dle nichž se pozemková daň předpisuje. Daň předpisuje berní úřad toho okresu, kde pozemky leží na základě údajů dodaných státním evidenčním geometrem. Proto, kdo zjistil chybu ve výměře svých pozemků, obrať se na evidenci katastru daně pozemkové a tam žádej o její opravení. Stejně je počínati si při zjištění chyby v písmě neb zobrazení na mapě. Opravení chyby je bezplatné.

Kdy je vlastník povinen dát si rozměřiti své pozemky?*)

Vlastník je povinen dát si rozměřiti své pozemky vždy, když se jedná o oddělení jen části pozemku za účelem kupu, prodeje, scelení, směny a pod., a má-li tato změna býti provedena v gruntovní knize a v operátech, dle nichž se vyměřuje pozemková daň.

Výjimku dle § 23. zák. z r. 1883 ř. z. č. 83 činí pouze případ, kde se jedná o rozdělení pozemku tvaru čtvercového neb obdélníkového, jehož šířka nepřesahuje 20 metrů a rozdělení se má provést na stejné díly; buď na poloviny, třetiny, čtvrtiny a t. d.

Kdo je oprávněn vyměřovati pozemky?

K vyměřování a rozměřování pozemků jsou zákonem ustanoveni výhradně geometři státní a úředně oprávnění civilní geometři. Geometři státní jsou dle zákona z r. 1883 povinni provésti vyměření pozemků na náklad státu, za svého úředního řízení v obci, když byli o toto měření požádáni

*) V lidové mluvě často se zaměňuje slovo rozměření pozemků s vyměřením. Rozměření značí rozdělení pozemku na více částí, kdežto plošné vyměření značí buď zjištění tvaru pozemku neb plošné výměry pozemku v přírodě. Kromě plošného vyměření může býti i vyměření výškové, t. j. určení výšky jistých předmetů, svahů a pod., neb určení převýšení jednoho bodu nad druhým; na př. spád řeky, stoupání silnice atd.

buď ústně nebo písemně a měření má se provésti za účelem:

- a) změny v obvodě berní obce dle § 3. zák. z roku 1883 ř. z. č. 83,
- b) změny v osobě držitele dle § 4. zák. z roku 1883 ř. z. č. 83,
- c) trvalé změny předmětu*) dle § 5. zák. z roku 1883 ř. z. č. 83,
- d) dočasné změny předmětu**) dle § 6. zák. z roku 1883 ř. z. č. 83,

*) Trvalou změnou předmětu rozumí se dle § 5. takové změny, následkem kterých povstává buď úplné nebo částečné odepsání čistého výnosu a tím i daně pozemkové, nebo naopak, když příčina tohoto odepsání daně přestává a zdanění se opět zavádí. Jsou to změny, způsobené:

- a) zasypáním úrodné vrstvy štěrkem buď sjížděním půdy nebo úplným odplavením ornice atd.;
- b) když jednotlivé parcely přeměněny byly v moře, jezera, rybníky atd., které se nedají hospodářsky vzdělávat nebo neslouží k rybářství;
- c) když pozemky se změnily ve veřejné cesty nebo silnice, potoky, řeky, ulice, náměstí, návsi atp.;
- d) když se změnily na hřbitovy;
- e) když se zastavěly nebo byly z nich domovní dvory utvořeny atp.;
- f) když z pozemků neplodných se staly pozemky hospodářsky obdělavitelné.

**) Dočasná změna předmětu značí dle § 6. takovou změnu, která zbavuje hospodářsky obdělávané pozemky na dobu delší jednoho roku čistého výnosu a aby opět čistý výnos byl docílen, nutno použití takového způsobu, který při obyčejném hospodaření se nevy-skytuje. Je způsobena hlavně živelní pohromou.

- e) trvalé změny kultury dle § 7. zákona z roku 1883 ř. z. č. 83,
- f) chyby písemné dle § 8. zák. z r. 1883 ř. z. č. 83,
- g) chyby početní dle § 9. zák. z r. 1883 ř. z. č. 83,
- h) chyby v zobrazení na mapě dle § 10. zák. z r. 1883 ř. z. č. 83,
- i) docílení souhlasu mezi knihou pozemkovou a katastrem.

Zákon dává tedy vlastníkům pozemků hojně příležitosti, aby cestou úřední, tedy za velmi mírný poplatek, si dali své pozemky vyměřiti. Oznámení některé z uvedených změn se však musí státi nejpozději do konce měsíce března toho roku, ve kterém se má provéstí měření. Tak na př. chtějí-li dlouhodobí pachtýři, aby vyměření pozemků za účelem knihovního provedení měli nejlacinější, t. j. téměř úplně zdarma provedeno, oznámí evidenci katastru daně pozemkové změny v osobě držitele dle § 4. nejpozději do konce měsíce března s krátkou žádostí, aby tyto změny byly v nejbližší letní saisoně zaměřeny. Státní měřický úředník pak v měsících od května do konce října provede měření.

Dosavadní poplatky*) měřické obnáší za měření do 3000 m² 80 haléřů, a tento poplatek se zvolna zvyšuje tak, že za měření 1 ha se platí úřední

*) Zvýšení uvedených poplatků bylo právě v parlamentu povoleno a uloženo vládě, aby výši určila dle potřeby. Jak se tyto poplatky zvyšují, dosud vláda nestanovila.

poplatek 1 K, za 5 ha 1 K 40 h, za 10 ha 2 K, za 20 ha 3 K 60 hal., za 50 ha 8 K 40 h, za 100 ha 12 K 40 hal., za 200 ha 16 K 40 hal. atd. za každých 20 ha o 40 haléřů více.

Žádá-li vlastník při rozměřování pozemků současně ohrazení nové dělicí čáry, vytyčení, čítá se k poplatkům výše uvedeným 20procentní přírážka.

Jiný příklad: Když nějaký domkař nebo bezzemek odkupuje část pozemku ku zřízení zahrádky nebo k účelům stavebním neb vůbec jakýmkoliv jiným, počíná si stejně a žádá za úřední rozměření.

Dále, přesvědčí-li se hospodář jakýmkoliv způsobem, že hranice jeho pozemků neodpovídají znárodnění na mapě a nestala-li se tato změna s jeho vědomím, žádá o zaměření skutečného stavu v přírodě a opravu mapy dle § 10. Tak bude i pozemková daň upravena.

Změnil-li hospodář část louky nebo zahrady trvale v pole, oznámí dle § 7. trvalou změnu kultury, následkem čehož se mu i čistý výnos změní. Oznámí-li vlastník pozemku změnu kultury sám, tu dle § 7. a 38. zvyšuje-li se touto změnou čistý výnos pozemku, pak zvýšená daň se předepíše až po 10 letech; snižuje-li se touto změnou pozemková daň, pak se předepíše snížená daň hned příštím rokem. Neohlásí-li vlastník pozemku změnu kultury sám a měřický úředník ji zjistí při úředním jednání v obci, tu předepíše se změněná daň, ať zvýšená či

snížená hned příštím rokem. Z toho důvodu má vlastník pozemku vždy sám trvalou změnu kultury evidenci katastru daně pozemkové ohlásiti.

Veškero měření, jež provádí státní evidenční geometr bylo by pro vlastníka pozemku velmi výhodným, kdyby mohlo býti provedeno dle potřeby hned, a nemusilo se čekat až na letní saisonu. V takových případech, kdy vlastník pozemků potřebuje, aby měření se provedlo ihned, tu může se obrátit na státního evid. geometra jen z toho soudního okresu, ve kterém není usazen civilní geometr. Za takové měření je třeba podat jednoduchou žádost kolkovanou 2 K na příslušnou evidenci katastru daně pozemkové. Poplatek za takové měření pozůstává ze služného, cestovného a stravného dotyčného měřického úředníka za tolik dní, kolik dní měření vyžadovalo.

V okresích, kde je usazen civilní geometr, nemůže státní měřický úředník bez zvláštní příčiny takové soukromé měření prováděti a musí se obrátiti vlastník na některého civilního geometra, chceli, aby měření bylo ihned vykonáno. Civilní geometři jsou oprávněni ku provádění všech prací měřických, jako státní měřičtí úředníci.

Civilní geometři kromě toho provádí i veškerá měření výšková. Poplatky za práci civilního geometra se řídí minimálním tarifem inženýrské komory.

Kdo je oprávněn pozemky ohraničovat?

Dle obecného zákoníku občanského § 850. může toliko soud ohraničovat pozemky, nestane-li se tak cestou dobrovolné dohody mezi sousedy. Mylně je rozšířen názor, že geometr je oprávněn ohraničovat pozemky. Geometr může vytýčiti hranice dle mapy, může tedy obrazec jaký je na mapě vytýčiti i v přírodě, má-li však toto měření mítí právní platnost, musí býti dobrovolně uznáno sousedem. Bez svolení sousedova nemá práva zatlouci kolíky nebo zasaditi hraničné značky do pozemku souseda, nechce-li vlastníka pozemku, který jej o měření požádal, velnati do soudního sporu o rušenou držbu dle § 312. ob. zák. občanského.

V jakých případech možno žádati o soudní ohraničení?

Vlastník pozemku může žádati za soudní ohraničení dle § 850. obec. zák. občanského v následujících případech:

- a) Mezníky mezi pozemky jsou čímkoliv porušeny tak, že by se mohly státi na prostě neznatelnými.

Neopatrností při orání bývají mezníky vyvaleny, též častější jízdou kolem mezníků, zvláště nejsou-li dobře usazeny. Kolo vozu narazí na mezník, ten při častějších nárazích se uvolní, až koneč-

ně se položí. Také vlivy povětrnostní mají velký vliv. Za stálého střídání se větru, deště, mrazu, zvětrávají kamenné mezníky poměrně velmi rychle, když jsou z měkčího materiálu.

b) Hranice jsou skutečně již neznamatelné, t. j. ohrazení tu sice bylo kdysi, mezníky však zmizely.

K způsobu porušení mezníků druzí se v tomto případě svévolné vyvalení a vzdálení mezníků. Oba dva případy nevyžadují vlastně žádné nutné soudní intervence, a není také zapotřebí žádného soudního řízení. Je to v zájmu obou sousedů, aby se společně dohodli a sami předsevzali obnovu hranic usazením vyvaleného nebo nahrazením ztraceného hranečníku. Je ovšem radno k takové obnově hranic přizvat i třetí nezúčastněnou osobu, co svědka (obecního starostu nebo člena obec. výboru).

c) Ohrazení nebylo vůbec kdysi provedeno a má se tak státi nyní poprvé.

Stává se tento případ poměrně nejčastěji při spoluvlastnictví. Aby spoluvlastníci užívali každý jeden díl, rozdělí si svůj pozemkový majetek rovným dílem a toto rozdělení provedou též knihovně. Poněvadž všichni žili v dobré shodě, neuznávají příčinu dobrovolného ohrazení svých dílů. Nějakým způsobem přejde však některý díl na nového majitele, který žádá o soudní ohrazení ve smyslu § 850.

d) Ohraničení tu sice je, mezníky tu jsou, hranice však jsou sporné.

Sem spadá také případ, když jsou tu jistá mezníky podobná hranečná znamení, která se za ně neuznávají buď žádným, neb jen jedním ze sousedů.

Kdo může žádati o ohraničování soudní?

O soudní ohraničení může žádati dle § 850. obč. zák. obč. každý soused sporné hranice a sice skutečný naturální vlastník pozemku. Naturálním vlastníkem rozumí se vlastník, nalézající se ve skutečné držbě a současně vlastník knihovni. Též žádost o soudní ohraničení může podati ten držitel, který není sice ve skutečném vlastnictví, ale který prokáže se předpoklady ku nabytí vlastnického práva. Vydražitel, dědic, držitel fideikomisu, beneficía a pod., na které převod knihovního práva vlastnického nemohl býti dosud z jakékoliv příčiny proveden.

Žádost za soudní ohraničení nemůže podati ten, komu přísluší jen právo užívání (§ 504. obč. zák.) a požívání (§ 509. obč. zák.), ovšem v případě, kde je vlastník knihovně zapsán. Žádost nemůže podati ani vnucený správce, který jest oprávněn vybíratí všechny užitky a příjmy ze spravované nemovitosti. Nemůže tedy také podat žádost za soudní ohraničení ani nájemce, ani pachtýř.

Může však žádost za soudní ohraničení podat spoluvlastník.

Kterému soudu je třeba podati žádost za soudní ohraňování a co musí tato žádost obsahovati?

Žádost za soudní ohraňování nutno podat soudu reálnímu, t. j. okresnímu soudu, v jehož obvodě pozemek leží. Žádost může podati buď jeden zúčastněný soused nebo všichni společně. Jako předmět soudního ohraňování musí býti pozemky (pozemkové parcely), nikoliv tedy stavby a domy, ač pozemky mezi staveními ležící a k stavebním parcelám určené z tohoto řízení vyloučeny nejsou.

Žádost musí obsahovati:

- a) příčinu ohraňování (za příčinu uveďte se jedna ze čtyř uvedených pod názvem »V jakých případech možno žádati o soudní ohraňování«),
- b) sousední pozemky dle čísel katastrálních,
- c) jména majitelů pozemků.

V žádosti není třeba uváděti určitý směr hranic pozemků určených k upravení; stačí návrh všeobecný, na příklad: Žádá se o upravení hranice mezi čísly parcelními a sice od polní cesty parc. číslo, k silnici vedoucí do

Dle čeho se provádí soudní ohraňování?

Dle § 851. obec. zákon. občanského nelze-li mezi skutečně rozeznati anebo je-li spor o ně, určí je soud dle toho, co sousedé posléze pokojně dr-

želi. Nelze-li toto zjistiti, soud rozdělí spornou plochu jak to uzná za slušné. Pod »pokojnou držbou« jest rozuměti tu, které v poslední době nebylo vůbec odpíráno a která také nebyla rušena. Nejedná se tedy zde o držbu pořádnou, pravou a bezejstnou.

Soudce zpravidlá po prozkoumání žádosti stanoví rok (stání) na místě samém. Uvědomí žadatele za soudní ohrazení, jakož i sousedy s upozorněním, že řízení bude předsevzato a hranice obnovena, případně stanovena a vymezena i tehdy, když by obeslaný se nedostavil. Ohrazení může býti provedeno i tehdy, když se žádný se zúčastněných nedostaví, ba ani sám navrhovatel. Nej důležitější pomůcky, jimiž a dle nichž možno opravit hranice, jsou dle § 852. obec. zákon. občanského:

Soudce vyměří, popíše nebo nakreslí spornou plochu; nahlédne ve veřejné knihy plochy té se týkající a jiné listiny. Konečně vyslechne svědky znající poměry a znalce, kteří ohledají věc a vyslovi se o ni dobrým zdáním. Za znalce běře soud zpravidla geometra, který též zpravidlá místo soudce vyměří a nakreslí spornou plochu. Po ukončeném řízení učiní soudce zpravidla ihned na místě samém usnesení. Nemá-li sporná plocha vyšší cenu než 100 K jest soudcovský rozsudek konečný a nemožno se k dalším instancím odvolávat. Oceňení sporné plochy vyřkne soudce po slyšení zúčastněných, ale není vázán při tom na souhlasné údaje stran. Vyhlásí tedy cenu sporného prostoru

zcela samostatně, bez ohledu na údaje stran. Pojem sporná plocha značí fysický souvislý sporný prostor sousedících pozemků, tvořící samostatný celek, bez ohledu zda-li se týče jedné neb více pozemkových parcel, jen dvou nebo i více sousedů. Kde cena sporného pruhu obnáší více než 100 K, může postižený se odvolati k druhé instanci, t. j. soudu krajskému. Rekursy, t. j. stížnosti proti rozhodnutí soudu druhé instance v řízení § 851. obč. zák. nemožno dále podávati, bez ohledu zda druhá instance rozsudek první instance potvrdí, změni nebo zruší.

Kdy se může provést ohrazení dle mapy ať obecní, nebo gruntovní, nebo katastrální?

Ohrazení dle mapy ať obecní, nebo gruntovní nebo katastrální možno provést pouze se svolením obou sousedů sporné hranice. Žádná ze jmenovaných map není důkazem vlastnických práv, jak dokazují četné nálezy nejvyššího soudu. Mapy katastrální byly vyhotoveny téměř před 100 roky za účelem daňovým, nikoliv k účelům vlastnickým. Ovšem, že se přihlíželo při jich vyhotovování k těmto účelům vlastnickým, dle možnosti co nejvíce, avšak při chvatu s jakým tyto mapy měly býti vyhotoveny, nelze se diviti, že do map vloudilo se množství chyb, jak tomu nasvědčuje i § 10. zák. z r. 1883, ř. z. č. 83. Mapy nemožno použiti k ohrazení sporných pozemků, též z toho důvodu, že

měřítka v němž jsou mapy vyhotoveny jest velice malé, neboť vzdálenost 1 milimetrů na mapě značí 2.88 m ve skutečnosti, či vzdálenost desetiny milimetrů, která se nedá obyčejným okem přesně rozoznati, značí 29 cm v přírodě a mnohdy vedou se spory o výměry ještě menší, zvláště při plotech zahrad, při stromech a pod. A nemůže-li býti z těchto důvodů ku ohraničení mapy katastrální, tím méně může se použít mapy gruntovní a obecní, poněvadž jsou to pouhé kopie mapy katastrální.

Kdo platí výlohy s vyměřováním nebo ohraničováním pozemků spojené?

Výlohy spojené s vyměřováním pozemků nese ten, kdo o vyměřování žádal. Při ohraničování soudním dle § 853. obec. zák. obč. mají nésti náklady s řízením soudním spojené ti sousedé, jimž se hranice upravovala a to obnosem úměrným časům pomezním. V případě, že žádá za soudní ohraničení některý z majitelů proti vůli ostatních, kteří by byli ochotni dáti si pozemky ohraničiti cestou vzájemné dohody, nebo vůbec nějakou cestou mimosoudní anebo vyjde-li na jevo, že meze či hranice nemusily býti obnovovány neb opravovány, poněvadž o ně není sporu, pak nese veškerý výlohy ten, kdo žádal soudní intervenci.

Došlo-li však k soudnímu řízení proto, že některý soused porušil pokojnou držbu, soud může naříditi tomu, kdo spor zavinił, aby hradil buď veškerý náklady nebo jejich částku.

Díl XIV.

Seznam velkolatifundistů na Moravě, kteří mají nad 5000 ha.

V jiných kapitolách najdou čtenáři sdělení, že parcelační plán je sestavován v první řadě z dvorců velkolatifundistů a že teprve pak přijde na řadu výběr dvorců či statků menších latifundistů (pod 5.000 ha). Poněvadž seznam je obsáhlý a tato publikace hlavní kádr odběratel bude mít pochopitelně na Moravě, a pak pro překážky, které se mi v cestu postavily při sdělování tohoto díla, mohu uvést seznam pouze z Moravy. Letoší parcelační plán pro Moravu obsahuje výběr pozemků z části těchto majitelů — ostatní přijdou na řadu později.

Jméno velkostatkáře	Název velkostatku	Celk. vý- měra v ha	Celk. kat. výnos v K
Býv. císař František Josef I. (statky ro- dinné)	Hodonín, Pavlo- vice a Čejkovice	11.571	281.957 (vyloučen)
Aristide a Marie Baltazzi	Napajedla	5.138	117.099
Bedřich býv. arcib.	Židlochovice	6.460	258.602 (vyloučen)
Pavla a Gabriela Bellegrade	Světlov	6.556	36.620

Jméno velkostatkáře	Název velkostatku	Celk. vý- měra v ha	Celk. kat. výnos v K
Leopold Berchtold	Buchlov a Žeravice	7.581	66.608
Bedřich Chorinský	I. Hoštálkov	1.045	3.406
„ „	II. Sadek	2.553	32.408
„ „	III. Veselí n. M.	2.051	72.782
Emanuel Collalto a San Salvatore	II. Brtnice	6.638	87.071
Marie A. Deforest	Rosice a Prštice	6.775	131.150
Antonín Dreher	I. Brumov	16.567	46.277
„ „	II. Hrotovice	7.851	106.363
Alfred Harrach	Janovice	8.916	neudán
Gabriela Hatzfeld- Wildenburgová	Lipník	5.501	106.722
Jindřich Haugwitz	Náměšť	11.450	127.728
Moric, Arn. bar. De- forest Bischofheim	Veveří	5.929	—
Dr. Václav Kounic	Uherský Brod	5.991	79.160

Jméno velkostatkáře	Název velkostatku	Celk. vý- měra v ha	Celk. kat. výnos v K
Edv. Khevenhüller a Chotilda Festefič- Clam-Callas	Žďár a Nové Veselí	6.256	55.110
Frant. a Bedř. Klein	Wiesenberk	6.988	27.227
Jan II., kníže Lichtenstein	Bučovice, Ždánice	14.486	253.833
" "	Ústí	7.623	145.776
" "	Ruda n. Mor. IV. a dvůr Altýnský	5.517	52.459
" "	V. Břeclava- Lanžhot	14.533	380.462
" "	VI. Koldštýn	9.506	38.057
" "	VII. Zabřeh- Krasíkov	7.504	108.163
" "	X. Mor. Třebová a Trnávka	6.281	99.193
" "	XI. Plumlov-Ptení	12.961	181.740
" "	XII. Pozoříce- Adamov, Křtiny	14.711	159.686
" "	XIII. Sternberg- Piňovice	6.755	133.488

Jméno velkostatkaře	Název velkostatku	Celk. vý- měra v ha	Celk. kat. výnos v K
Jan H., kniže Lichtenstein	Uh. Ostroh	7.251	127.801
Rudolf Lichtenstein	III. Mor. Krumlov	7.758	121.449
„ „	IV. Velký Losín	6.405	37.699
Rudolf Lobkovic	II. Vel. Meziříčí	6.550	46.577
Ant. Magnis	II. Strážnice	7.240	132.837
Alois Podstatzky- Lichtenstein	I. Telč	5.306	59.154
A. Mensdorff Pouilly	Boskovice	7.222	91.140
Armin Popper	Val. Meziříčí- Rožnava	9.719	50.978
Amalie Reichen- bach-Lessonitz	Bzenec	5.047	53.070
Hugo Salm Reifferscheiff	Rájec	13.092	150.214
Frant. Seilern	II. Velký Sukov	6.568	57.994
Sitgarda Stadnická Edvard Stadnický	Vranov	5.595	54.452
Bratři Thonetové	Vsetín	12.573	45.051

Jméno velkostatkáře	Název velkostatku	Celk. vý- měra v ha	Celk. kat. výnos v K
Josef Valis	II. Mor. Budějovice-Kručice	9.972	26.996
Olomoucké arcibiskupství	I. Hukvaldy	6.488	52.327
Olomoucké arcibiskupství	III. Kelč-Všehřovice-Ransko	6.303	82.326
Olomoucké arcibiskupství	VI. Vyškov	9.955	102.684
Němečtí řádoví rytíři	Sovinec-Dolní Loučka	7.132	86.770
Metrop. kapitola olomoucká	Velká Bystřice III. Tašice 3	6.626	74.017
Šlechtická nadace „Maria Schul“	Nové Město	7.028	50.220
Obec Brno	Kuřim	5.287	54.790 (vyloučen)

Domovina.

S otázkou pozemkové reformy a parcelace pauskové půdy objevila se u nás také potřeba určité organizační formy, která by združovala všechny domkáře, maloročníky a venkovské usedlíky, mající určitý nesocialistický a stejný názor na řešení pozemkové reformy, kteří jsou pro zásadu vlastnictví a proti společnému (kollektivnímu) hospodaření na zabrané půdě a konečně, kteří i politicky, pokud politika dotýká se otázek půdy parcelace a výroby, na ni názírají shodně a stejně. Byla založena Domovina, která jak veřejně bylo konstatováno, značně napomáhala už při řešení těch částí pozemkové reformy, které byly už na denním pořádku a které i do budoucna při parcelaci i po ní budou mít velký význam, tak že sluší doporučit, aby drobní zemědělci a venkované ve všech obcích se v ní sdružili a byli tak účastní na velkém hnutí domovinářském v celé republice. Zásady, na nichž Domoviny se ustavují, uvádím:

I.

Domkáři, chalupníci, maloročníci, živnostníci, zemědělství dělníci a zřizenci, kteří chtějí získati půdu do soukromého vlastnictví na základě zákona o zabrání velkostatků ze dne 16. dubna 1919, organisují se v »Domovině domkářů a maloročníků«.

V »Domovině« organisují se dále dlouholetí nájemci panských pozemků, kteří si je chtějí zajistiti do vlastnictví.

Rovněž všichni, kdož chtějí docílit jakýchkoli výhod, právní ochrany, zvláště však úvěru při koupi půdy a hospodářského zařízení od Státního pozemkového úřadu a veřejných úvěrních ústavů, sdružují se v »Domovině«.

II.

»Domovinu« lze zřídit v každé obci nebo ve skupině obcí, kde sdruží se alespoň šest občanů za účely v odstavci I. jmenovanými. Není-li z místních a jiných důvodů takových účelů, může se »Domovina« organisovati také pouze za účelem, aby hájila veškeré odborové zájmy domkářů a maloročníků. »Domovina« jest tedy odborová organizace všech domkářů a maloročníků bez rozdílu.

III.

Do »Domoviny« patří i ženy, které tu mají rovné právo s muži.

IV.

Úkolem »Domoviny« jest:

1. Starati se o přiděl půdy ze zabraných velko-
statků svým členům;
2. zastupovati své členy ve všech otázkách
půdy;
3. poučovati je v těchže otázkách;
4. starati se jim o právní a odborné rady buď
přímo nebo prostřednictvím okresních »Domovin«
nebo »Ústředí domovin« v Praze, v Brně atd;

5. usilovati, aby se jim dostalo úvěru od veřejných ústavů úvěrových na koupi půdy a dále úvěru na nákup inventáře;

6. sprostředkovati společný nákup a prodej výrobků a potřeb a zřizovati družstva za tím účelem;

7. pomáhati při opatrování živého a mrtvého inventáře;

8. řešiti otázky staveb;

9. pečovati o všeobecné i odborové vzdělání drobného lidu venkovského;

10. dokončiti úpravu obecního statku;

11. starati se o sociální pojišťování domkářů (nemocenské, úrazové, starobní, vdov a sirotků);

12. usilovati o účelné pojišťování domácího zvířectva, dále pojišťování požární, krupobitní a pod.;

13. vzíti v ochranu invalidy a pozůstalé po invalidech nebo po padlých vojínech ze stavu domkářského a maloroľnického;

14. pečovati o scelování pozemků domkářských a maloroľnických, o jejich melioraci a všeobecné zlepšování;

15. opatrovati domkářům a maloroľníkům elektrickou sílu, vodovody a pod.;

16. jedním z největších úkolů »Domovin« jest zasaditi se všemi silami o ochranu a obranu dobytčářství drobného lidu; co nejdříve musí se uskutečniti zákony, které budou čeliti ku zvele-

bení toho chovu dobytka, který provozuje domkář a maloročník;

17. usilovati o ochranu existenciálního minima domkářů a maloročníků;

18. vykonávati vliv na rozhodující politické i zákonodárcí sbory ve prospěch domkářů a maloročníků;

19. vybudovati dědičné právo domkářů a maloročníků, zvláště vzhledem k zákonu o zabránění velkostatků;

20. usilovati, aby mzda domkáře a maloročníka a zvláště také mzda jeho ženy a celé rodiny byla řádně a spravedlivě vyměřena vzhledem k cenám potřeb, vzhledem k výdajům;

21. protože mzda domkářova a maloročníkova jest vyjádřena tržbou a cenami za jeho zemědělské — polní i zvířecí — výrobky, bude »Domovina« pečovati, aby republika československá neprovozovala jednostrannou politiku ve prospěch velkoměst a velkoprůmyslu — proti malým zemědělcům;

22. ženským otázkám a potřebám domkářských a maloročníckých žen budiž věnována zvláštní pozornost;

23. při »Domovině« zřizují se podpůrné i pojišťovací fondy.

V.

»Místní domovina československých domkářů a maloročníků« zvolí ze svého středu důvěrní-

ka, který jest současně jednatelem, vykonává všechny písemné práce, jest s ústředím ve stálém spojení, podává ve schůzích zprávy, dává pokyny členům, předsedá schůzím, zastupuje místní »Domovinu« na venek, podpisuje listiny společně s místodůvěrníkem, který zastupuje důvěrníka, kdykoliv jest tento jakkoli zaneprázdněn.

Třetím činovníkem místní »Domoviny« je pokladník, který vybírá členské příspěvky a vykonává všechny pokladniční práce. Mimo tyto tři činovníky volí valná hromada nebo ustavující schůze místní »Domoviny« na každých 10 členů jednoho člena výboru.*) K prozkoumání účtů volí místní »Domovina« dva revisory.

VI.

Důvěrníci v jednotlivém soudním okrese tvoří »Okresní domovinu českoslov. domkářů a maloročníků«. Ta volí ze svého středu: důvěrníka, místodůvěrníka, pokladníka »Okresní domoviny« a dva revisory účtů. Mimo to volí tolik členů výboru »Okresní domoviny«, kolik uzná za vhodné dle síly organizací v okrese.

*) To znamená: Je-li na př. v místní domovině 38 členů, pak volí důvěrníka, místodůvěrníka, pokladníka a 4 členy výboru, celkem tedy sedm činovníků. Je-li v domovině 18 členů, pak volí důvěrníka, místodůvěrníka, pokladníka a dva členy výboru, celkem tedy pět činovníků.

OBSAH.

	Str.
Úvodní slovo	5
Díl I.	
1. Pozemková reforma	7
2. Ukázky ze započínající skutečné parcelace . .	12
Díl II.	
3. Co je zákonem zabraný majetek?	15
4. Které statky budou zabráný bez náhrady? . .	16
5. Může býti parcelován i majetek pod 150 ha? .	19
6. Které pozemky jsou z parcelace vyloučeny? .	20
Díl III.	
7. Otázka pozemků státních	21
8. Seznam státních statků a jich dvorů s výměrou rozlohy na Moravě, v Čechách, ve Slezsku a na Slovensku	21
9. Půda rozptýlená a stavební na státních statech	33
10. Zvláštní opatření pro žadatele o místa stavební ze státních statků	34
11. Budou parcelovány státní statky?	35
Díl IV.	
12. Prozatímní nájem půdy dle § 63. přidělového zákona	37
13. Smí při akci rozptýlené býti přivlastněn pozemek ve nuceném pachtu dle § 63. přidělového zákona?	38
14. Nejvyšší správní soud o nucených nájmech .	39

Díl V.		Str.
15. Půda stavební a rozptýlená		40
16. Úkoly poradního sboru pro tuto akci		41
17. Povinnosti úředního poradce		42
18. Zástupce úředního poradce o obvodovém místě		43
19. a) Půda rozptýlená		44
20. Které pozemky jsou vyloučeny z přidělu půdy rozptýlené		44
21. Ceny půdy rozptýlené		44
22. Které pozemky rozptýlené ještě nemají vy- hlídek na přiděl?		44
23. Co jest t. zv. půda rozptýlená?		45
24. Výběr uchazečů		46
25. Kdo má první nárok na půdu rozptýlenou?		47
26. Jak veliký může být její přiděl?		47
27. Důležitá věc: Záměna pozemků		47
28. Námitky proti rozhodnutí		48
29. Čemu je půda rozptýlená podrobena?		49
30. b) Půda stavební		49
31. Jak velikou výměru stavební možno obdržeti?		49

Díl VI.		
32. A) Provádění skutečné pozemkové reformy		50
33. Parcelační plán, počínaje rokem 1921		50
34. Jsou platny dřívější podané přihlášky?		52
35. B) Jak se bude postupovati při parcelaci zabrané půdy?		53

Část I.		
36. Ustanovení komisaře		53
37. Zřízení obvodních a místních sborů poradních		54
38. Přednášky o reformě pozemkové (informativní)		56
39. Vyhláška o podávání žádostí uchazečů		57
40. Porada o všeobecném plánu parcelačním		59
41. Hlavní seznam uchazečů		61

	Str.
42. Hrubá rozvaha	62
43. Porada o způsobilosti uchazečů	63
44. Číselný přiděl	64
45. Přijímání přání	66
46. Grafický plán	67
47. Souhlas nabyvatelů	70
48. Deník	70
49. Zkrácené přidělové jednání	71
50. Ustanovení komisaře	71
51. Vyhláška poradního sboru	71
52. Další kapitola, týkající se přednášek, vyhlášek, porad, seznamu uchazečů, číselného přidělu, souhlasu nabyvatelů atd.	72
53. Které zákony při skutečně parcelaci nutno sledovat?	74

Díl VII.

54. A) Populární výklad zákona při- dělového	75
55. Komu bude přidělena zabraná půda?	75
56. Kdo je vyloučen z přidělu zabrané půdy?	78
57. K jakým účelům Pozemkový úřad půdu přidělí?	79
58. Komu se přidělí půda ladem ležící?	81
59. Jak se budou přidělovati pastviny?	81
60. Přiděl lesů a rybníků	81
61. Komu se přidělí průmyslové podniky a vodní síly?	82
62. Přidělí se zabraná půda do nájmu a pachtu, či do vlastnictví?	83
63. Kolik půdy se přidělí?	84
64. Kdo přiděluje zabranou půdu?	86
65. O rolnických nedílech	87
66. Co jest a jak vzniká rolnický nedíl	87
67. Může rolnický nedíl býti libovolně zatížen?	87
68. Komu může býti přidělen rolnický nedíl?	88
69. Kdo nemá nároku na přiděl rolnického nedílu?	89
70. Přidělí se rolnický nedíl s příslušenstvím či bez něho a co se rozumí příslušenstvím?	90

	Str.
71. Jak se vybaví spoludědici rolnického nedílu?	91
72. Kdy může pozemkový úřad nedíly vykoupiti?	94
73. Kdy může vlastník prodati či zciziti nedíl a za jakých podmínek?	95
74. Může vlastník nedíl propachtovati a za jakých podmínek?	97
75. Poplatky spojené s přidělem půdy	97
76. Osвобоzení od poplatků při řízení přidělovém	
77. B) Výťah ze zákona úvěrového	98
78. Komu a nač bude poskytnut úvěr?	99
79. U koho bude nutno žádati o úvěr	99
80. Úvěr bude dlouhodobý, úrok nezvýšitelný	100
81. Úvěr provozovací	100
82. C) Výklad zákona náhradového	101
83. Výpověď osobám, které hospodaří na přebíraném majetku	101
84. Náhrada za zabraný majetek	102

Díl VIII.

85. Lesy a obce	103
86. Obecní lesy a parcely jednotlivců neprávem uzmuté velkostatkem	103
87. Co je se zákonem o vrácení neprávem uzmutého majetku obcím i jednotlivcům?	106
88. Co je v zákoně o přidělu lesů obcím?	109
89. Příděl lesů jednotlivcům	111

Díl IX.

90. Výklad zákona o obecním statku	112
91. Přeměna obecního statku v obecní kmenové jmění	116
92. Uživací práva podílníků	116
93. Povinnosti obce k podílníkům	116
94. Jaké je roční pachtovné podílníků	117
95. Co přísluší podílníkům, kteří mají nárok na stavební a palivové dříví	118
96. Práva uživací zapsaná v knihách pozemkových	119

	Str.
97. Převody nemovitosti, zapsané po 1. srpnu 1914	119
98. Rozsudky o převodu nemovitostí, učiněné po 1. srpnu 1914	120
99. Vymezení pojmu slova podílník	120
100. Povinnosti obce při spravování nabytého statku obecního	120
101. Čeho se musí drobní lidé na obci domáhati?	121

Díl X.

102. Zabrané velkostatky a stát	122
103. Jaké jsou povinnosti majitelů, nájemců a správ zabraného majetku?	122
104. Kdy může býti uvalena na zabraný majetek úřední správa nebo trvalý dozor?	124

Díl XI.

105. Výpočet náhrad za zabraný majetek	125
106. Okolnosti, jež ceny majetku buď zvyšují neb snižují	127
107. Seznam okresů a krajů v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a v Příkarpatské Rusi, zařazených od oblastí bonitních	128

Díl XII.

108. Změna zákona o dlouhodobých pachtích	150
109. Opětne obnovení platnosti přihlášek do 12. června 1921	150
110. Prodloužení lhůty k vyláčení vlastníka	151
111. Kdo může znovu žádati o pozemky?	151
112. Jak se podávají přihlášky?	151
113. Majetek církevní a obročí	152
114. Přednostní nárok obcí, státu, zemí a žup	152
115. Nač se nárok přednostní nevztahuje	152
116. Oznámení přednostního nároku	153
117. Právo pachtýře, který musel ustoupiti	154
118. Oživené právo pachtýřovo	154
119. Užívání pozemku vlastníkem	154

	Str.
120. Splatnost ceny přejímací	155
121. Zmeškaná lhůta dvou let	155
122. Složení ceny přejímací	155
123. Nabýtý pozemek podléhá úřednímu zcelování	156
124. Doplnky o záměně pozemků	156
125. Další doplňky a opravy	156
126. Oprava prvá, týkající se Slovenska	156
127. Oprava druhá, týkající se statků církevních a jiných	157
128. Resoluce k III. opravě	158

Díl XIII.

Vyměřování a ohraničování pozemků dle
obecného zákoníku občanského a dle
zákonů z r. 1883, ř. z. č. 83.

129. Proč si má dáti vlastník pozemky vyměřit a ohraničit?	161
130. Kdy je vlastník povinen dáti si rozměřiti pozemky?	165
131. Kdo je oprávněn vyměřovati pozemky?	165
132. Kdo je oprávněn pozemky ohraničovati?	170
133. V jakých případech možno žádati o soudní ohraničení?	170
134. Kdo může žádati ohraničování soudní?	172
135. Kterému soudu jest třeba podati žádost za soudní ohraničení a co musí tato žádost ob- sahovati?	173
136. Dle čeho se provádí soudní ohraničování?	173
137. Kdy se může provést ohraničení dle mapy, ať obecní, nebo gruntovní nebo katastrální?	175
138. Kdo platí výlohy s vyměřováním neb ohrani- čováním pozemků spojené?	176

Díl XIV.

139. Seznam velkofundistů na Moravě, kteří mají přes 5000 ha	177
140. Domoviny	182

MORAVSKÁ AGRÁRNÍ A PRŮMYSLOVÁ BANKA V BRNĚ.

Filiálky v Boskovicích, Bratislavě, Břeclavě,
Hlučíně, Holešově, Chrudimí, Jablonci n. N.,
Kroměříži, Lomnici n. P., Luhačovicích, Mor.
Ostravě, Něm. Brodě, Olomouci, Opavě,
Plzni, Praze, Prostějově, Přerově, Táboře,
Telči, Třebíči, Uh. Brodě a Val. Meziříčí.

AKCIOVÝ KAPITÁL K 120,000.000.—.

RESERVNÍ FONDY K 75,000.000.—.

Veškeré obchody bankovní, vklady,
eskont směnek, směnárna, finan-
cování průmyslových závodů!

Technická stavební **akciová společnost**

Česká ulice 6. v Brně **Telefon 2811.**

provádí:

1. Práce zeměměřičské:

Regulační a polohové plány měst a obcí, parcelace velkostatků, vyměřování a ohraňování pozemků, plány ku knihovnickému rozdělení, nivelace půdy atd.

2. Práce kulturně-inženýrské:

Regulace řek, kanalisace, meliorační projekty, zcelování pozemků, projekty silnic atd.

3. Stavby a projekty drah.

— * —

Informace v kanceláři zdarma. Na požádání dostaví se úředník ku bližšímu ujednání. Ceny mírné.

***Moravský svaz pro obchod
dobytkem a masem v Brně,
Kapucínské náměstí čis. 2/4.***

Kupuje a bere do komise:

jatečný, chovný a užitkový do-
bytek všeho druhu. Dobytek v
komisi zpeněžuje za nejvýhodněj-
ších podmínek.

Provozuje:

vlastní továrnu na uzeniny v Brně,
Bratislavská 43/45, v níž vyrábí
nejlepší uzeniny a dodává je za
bezkonkurenční ceny.

***Zemědělci, obraťte se s důvěrou
na Váš vlastní podnik!***

***Hospodářská družstva orga-
nisujte výkup všeho dobytka!***

INŽENÝR

JAROSLAV JÁCHYMEK

CIVILNÍ GEOMETR,

BRNO, OBILNÍ TRH Č. 3.

TELEFON 2843.

Provádí veškeré práce geometrovské,
polohové plány měst, **parcelace vel-**
kostatků, dílčí plány pro **dlouho-**
leté nájemce.

Ústřední svaz českých hosp. společenstev v Čsl. republice v Brně, nám. Svobody čis. 17.

Tel.: Oddělení peněžní 902, oddělení zboží 982, 1096.

Oddělení peněžní: Vklady na knížky a v běžném účtě

přijímá od kohokoliv při nejvýhodnějším zúrokování. Poskytuje pouze svým ČLENŮM ÚVĚR za výhodných podmínek. Obstarává co nejkulantněji NÁKUP A PRODEJ VŠECH CENŮVÝCH PAPIRŮ. Opatřuje svým členům:

Oddělení zboží:

Veškerá umělá hnojiva, jako superfosfáty, kostní moučku, síran amoniatý, vápno, dusík, káin, draselnatou sůl atd., sůl kuchyňskou a dobytčí, veškerý druhý olej, mazadla, pytle, dříví atd.

Oddělení hospodářských strojů:

Hospodářské stroje a nářadí všech druhů od speciálních továren, vozy a jejich součástky, dále kuchyňské nádoby smaltové a kamenné a j.

Oddělení krmiv:

seno a sláma, pokrutiny, melasová a jiná jadrná krmiva.

Oddělení obuvi a látek:

Hotové prádlo všech druhů a velikostí, mužské, ženské i dětské, lněné, bavlněné, kalikové a trikotové, sukna, hotové obleky mužské, chlapecké, mužské svrchníky, dále kanafasy, barchety, plátna, jakož i pracovní obuv (baganče), mužskou a ženskou obuv vycházkovou, obuv chlapeckou a dětskou.

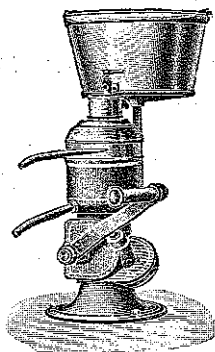
Oddělení tuků:

Kupuje a prodává máslo a všechny druhy sýrů, tvaroh, bryndzu, vejce, cizozemská sádla a rostlinné tuky.

Veškeré nabízené zboží jest nejlepšího druhu a jakosti. — Od svých členů kupuje Svaz zboží za ceny nejvyšší.

Oddělení revisní:

Provádí nucené revize u svých členů ve smyslu zákona ze dne 10. června 1903, udílí ochotně porady účetní, bilanční a v záležitostech daňových. — Veškeré tiskopisy a účetní knihy společenstvům dodává Svaz za původní ceny.

Melior

odstředivka jest
obrem a poráží

svou důmyslnou soustavou veškeré odstředivky na světě. Buben s jednou vložkou, šnekové vedení, lehký a tichý chod, nejostřejší odstřeďování, pohodlné čištění. Též vedu stroje s talířkovými vložkami značka »PRIMA«. Veškeré dílce a oleje stále na skladě.

Dodá ihned za nejnižší cenu firma

František Ošmera,

I. mor. velkoobchod odstředivkami na
mléko

v Brně, Pekařská 29-31,

filiálka Přerov, Komenského tř. č. 47.

TISKOPISY VŠEHO DRUHU

požvánky, plakáty, výroční zprávy,
dopisní papíry, obálky, navštívenky,
obch. knihy pro všechna odvětví, cu-
krovary, lihovary, hosp. družstva atd.

ZHOTOVÍ VÁM NEJLÉPE

ROLNICKÁ TISKÁRNA V BRNĚ

Starobrněnská ul. 13. — Telefon 1437.

Moderně zařízený závod knihtiskařský
a tiskárna časopisů.

POJIŠTĚNÍ

proti požáru (budovy, obilí, dobytek, hospodářské stroje), proti krádeži vloupáním, krupobití, povinnému ručení a úrazu, převody pojistek od cizích pojišťoven a zvýšení pojištěné hodnoty (i když je pojištění u jiného ústavu uzavřeno)

provádí nejvýhodněji

**HASIČSKÁ VZÁJEM-
NÁ POJIŠŤOVNA
V BRNĚ,
Palackého třída čis. 16.**

**Nejvýhodnějším
zaopatřením
rodiny
jest**

životní pojistka

**Slovanské životní
pojišťovny,**

akciové společnosti v Praze, filiálka

v Brně,

Kostelní ulice čís. 2.

**Konkurenční rozpočty a informace
zdarma.**

Zadáme místní zastupitelství!